ل

ل «اللّام»: بـۇ، ئەرەب تىلىنىڭ 23 ـ ھەرپى بولۇپ، ئەبجەد ھېسابى بويىچە «30»نى كۆرسىتىدۇ.

ل: تۆۋەندىكى مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ:

1. ئىگىلىك مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ: ﴿لَهُ مَافِي السَّمَوَاتِ ومَا فِي الأرْضِ﴾ ‹قرآن›: ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى شەيئىلەرنىڭ ھەممىسى ئاللاھنىڭدۇر.

2. سەۋەب مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ: ﴿لِإيْلَافِ قُرَيْشٍ إيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ﴾ ‹قرآن›: قۇرەيش قوغدالغانلىقلىرى ئۈچۈن، ئۇلار قىشلىق ۋە يازلىق سەپەردە قوغدالغانلىقلىرى ئۈچۈن...

3. قەسەم مەنىسىنى بىلدۈرىدۇ: ﴿لِلّهِ لا أفْعَلَ كَذَا﴾ ‹قرآن›: ئاللاھقا قەسەمكى، شۇنداق قىلمايمەن.

4. تەلەپ ـ چاقىرىق مەنىسىدە كېلىدۇ: «لِنَجْتَهِدْ» تىرىشايلى!

لِيَحْكُمَ الشَّعْبُ: خەلق ئۆزى ھۆكۈم چىقارسۇن.

﴿فَلْيَسْتَجِيْبُو لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ﴾ ‹قرآن›: ئۇلار مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلسۇن ۋە ماڭا ئىمان ئېيتسۇن (ھەمىشە ئىمان بىلەن بولسۇن).

5. تەكىتلەش مەنىسىدە بولۇپ، چوقۇم، شۈبھىسىز مەنىلىرىدە كېلىدۇ: ﴿لَأَنْتُمْ أشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُوْرِهِمْ مِنَ اللّهِ﴾ ‹قرآن›: شۈبھىسىزكى، سىلەر ئۇلارنىڭ دىللىرىدا ئاللاھقا قارىغاندىمۇ قورقۇنچلۇقسىلەر.

6. ‹إلَيَّ› بىلەن ئوخشاش بولۇپ، «غىچە، قەدەر» مەنىلىرىدە كېلىدۇ.

لِلْآنَ: ھازىرغىچە.

لِلسَّاعَةِ: مۇشۇ سائەتكىچە.

7. بىرىنچى شەخس، ئۈچىنچى شەخس ھازىرقى زامان پېئىللىرىنىڭ ئالدىدا كېلىپ تەكلىپ، چاقىرىق مەنىلىرىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇ، ئۇيغۇر تىلىدا «لايلى»، «لەيلى» دېگەن سۆزلەر بىلەن ئىپادىلىنىدۇ: «لِنَبْذُلْ كُلَّ جُهُوْدِنَا فِي التَّقَدُّمِ العِلْمِيِّ وَالتَّكْنِيكِيِّ» پەن ـ تېخنىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن بارلىق كۈچىمىزنى چىقىرايلى.

لَا: 1) ئىنكار ئۈچۈن كېلىدۇ: ياق، ئۇنداق ئەمەس، دېگەندەك.

2) «لَيْسَ» مەنىسىدە كېلىدۇ، ئىنكار قوشۇمچىسى «غَيْرَ» بىلەن مەنىداش.

لَا حِزْبِيّ: پارتىيىسىز.

لَا فَقَارِيّ: ئومۇرتقىسىز.

لَا مُدَوَّن: ئاغزاكى، ئېغىزچە، يېزىقسىز.

لَا مَحْدُوْد: چەكسىز، بىپايان، پايانسىز، چەك ـ چېگراسى يوق.

لَا نِهَائِيّ: تۈگىمەس ـ پۈتمەس، ئاخىرى يوق، كۆز يەتمەس.

لَا سِلْكِيّ: سىمسىز.

لَا أَدْرِي: بىلمەيمەن، ئۇقمايمەن، خەۋىرىم يوق.

اللَّا أَدْرِيُّوْن: بىلگىلى بولماسلىق نەزەرىيىسى تەرەپدارلىرى، ئاگنوستلار.

مَذْهَبُ اللَّا أَدْرِيَّة: بىلگىلى بولماسلىق نەزەرىيىسى (ئاگنوستىتسىزم).

اللَّا دِيْنِيَّة: ئاتېئىزم، دەھرىيلىك، خۇداسىزلىق،

دىنسىزلىق.

اللّا مُبَالَاةُ: كۆڭۈل بۆلمەسلىك، كارى بولماسلىق، سۇسلۇق، بوشاڭلىق، سوغۇق مۇئامىلە.

اللّا سِيَاسِيَّةُ: سىياسىي ئىشلار بىلەن كارى بولماسلىق.

3) ئەمەس، قىلچە... يوق.

لَابُدَّ مِنْ: زۆرۈر، شەرت، لازىم، كېرەك، قىلماي بولمايدۇ.

لَا شَكَّ: شەكسىز، شۈبھىسىز، قىلچە شەك يوق، قىلچە گۇمان يوق.

لَا سِيَّمَا: خۇسۇسەن، بولۇپمۇ، تېخىمۇ.

لَا عَلَيْكَ: ئەنسىرىمەك، خاتىرجەم بولۇڭ.

لَا ... إِلَّا ... دىن باشقا ئەمەس، ...دىن باشقا يوق، پەقەت، شۇ.

لَا شَيْءَ: يوق، ...سىز، قۇرۇق، بوش، بىكار، نۆل، ھېچنېمە.

لَا ثَقْبَ إِلَّا دَخَلَهُ: كىرمەيدىغان تۆشۈكى يوق.

لَا شَرَّ إِلَّا فَعَلَهُ: قىلمايدىغان ئەسكىلىكى يوق.

4) چەكلەش قوشۇمچىسى بولۇپ، ئۇيغۇر تىلىدا تۆۋەندىكى مەنىلەرنى بىلدۈرىدۇ: ماسلىق، مەسلىك.

لَا تَخَفْهُ: ئۇنىڭدىن قورقما.

لَا زَوْرَدُ: سىلىستىن.

لَا زَوَرْدِيٌّ: ھاۋا رەڭ، ھاۋا رەڭلىك.

لَا رَحِمَهُ اللهُ: ئۇنى خۇدا ئۇرسۇن.

لَاءَمَ يُلَائِمُ مُلَاءَمَةً: ياخشىلىدى، يىغدى.

لَاءَمَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ياخشىلىدى.

لَاءَمَهُ الشَّيْءُ: نەرسە ئۇنىڭغا ماسلاشتى.

هَذَا الْمَسْكَنُ يُلَائِمُهُ: بۇ ياتاق ئۇنىڭغا مۇۋاپىق كېلىدۇ.

لَابَ يَلُوبُ لَوْبًا وَلُوابًا وَلَوَبَانًا: ئۇسسىدى، ئۇسساپ كەتتى، چاڭقاپ كەتتى.

لَابَةٌ ج لَابَاتٌ وَلَابٌ: لاۋا.

لَابِد ج لُبَّدٌ: تۇرغان، مۇقىم؛ كۆپ.

مَالٌ لَابِدٌ: كۆپ مال.

اللَّابِدُ: شىر.

لَابَسَ يُلَابِسُ مُلَابَسَةً: ئارىلاشتى.

«لَابَسَ فُلَانًا حَتَّى عَرَفَ بَاطِنَهُ»: پالانىغا ئۇنىڭ ئىچكى سىرىنى بىلگەنگە قەدەر ئارىلاشتى.

لَابَسَ الْأَمْرَ: بىرەر ئىش بىلەن شۇغۇللاندى، مەشغۇل بولدى.

لَابَسَ الْقَضِيَّةَ غُمُوضٌ: مەسىلىنى مۇجمەللىك ئورىۋالدى.

لَاتَ: ئەمەس، ئۇنداق ئەمەس، ياق، يوق.

﴿وَلَاتَ حِيْنَ مَنَاصٍ﴾ «قرآن»: قاچىدىغان ۋاقتى ئەمەس.

لَاتَ سَاعَةَ مَنْدَمٍ: پۇشايماننىڭ ۋاقتى ئەمەس.

اَللَّاتُ: جاھىلىيەت دەۋرىدىكى مەشھۇر ئىككى بۇتنىڭ بىرى.

﴿أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّى﴾ «قرآن»: ئېيتىپ بېقىڭلارچۇ، لات ۋە ئۇززا ... (ئاللاھتائالادەك كۈچ-قۇۋۋەتكە ئىگىمۇ؟)

لَاتِبٌ: چاپلاشقۇچى، مۇقىم.

لَاثَ يَلُوثُ لَوْثًا: بۇلغىدى، مەينەت قىلدى، كىر قىلدى، پاسكىنا قىلدى.

لَاجِئٌ ج لَاجِئُونَ: پاناھلانغۇچى؛ ئۆز ئېلىدىن باشقا ئەلگە قاچقۇچى.

«لَاجِئٌ سِيَاسِيٌّ»: سىياسىي پاناھلانغۇچى.

لَاجَّ يُلَاجُّ لِجَاجًا وَمُلَاجَّةً: داۋاملىق تالاشتى.

لَاجٌّ: جاھىل، كاج، تەرسا، تەتۈر.

لَاحَ يَلُوحُ لَوْحًا: ئاشكارا بولدى، كۆرۈندى، ئايان بولدى، روشەن بولدى.

«لَاحَ الْهِلَالُ»: يېڭى ئاي كۆرۈندى.

«لَاحَ لِي أَنَّهُ مُصِيبٌ»: ماڭا ئۇنىڭ توغرا قىلغانلىقى

ئايان بولدى.

«عَلَى مَايَلُوحُ لِي ...»: ماڭا ئايان بولۇشىچە.

لَاحَ البَرْقُ: چاقماق چاقتى.

لَاحَ النَّجْمُ: يۇلتۇز كۆرۈندى.

لَاحَ الفَجْرُ وَالنَّهَارُ: تاڭ ئاتتى، تاڭ يورۇدى.

يَلُوحُ لِي كَذَا: مەن شۇنداق دەپ قارايمەن، مەن شۇنداق ئويلايمەن.

لَاحِبٌ ج لَوَاحِبُ: ئېلىپكتىك قۇتۇبى؛ تاشيول، داغدام يول.

لَاحٌّ: تار.

مَكَانٌ لَاحٌّ: تار يەر.

لَاحِسٌ ج لَاحِسُونَ: بارماق بىلەن يالىغۇچى.

سَنَةٌ لَاحِسَةٌ: قۇرغاقچىلىق يىل.

لَاحَظَ يُلَاحِظُ مُلَاحَظَةً: قارىدى، قاراشتى، كۆزەتتى.

لَاحَظَ كُلَّ أَعْمَالِهِ: ئۇنىڭ بارلىق ئىشلىرىنى كۆزەتتى.

لَاحَظَ عَلَيْهِ عَلَامَاتِ الْخَوْفِ: ئۇنىڭدىن قورقۇنچ ئالامەتلىرىنى بايقىدى.

وَمِمَّا يُلَاحَظُ أَنَّ هَذَا الْعَمَلَ مُفِيدٌ: بۇ ئىشنىڭ پايدىلىق ئىكەنلىكىنى بايقاشقا بولىدۇ.

لَاحَظَ لَهُ خَطَأَهُ: ئۇنىڭ خاتالىقىنى ئاگاھلاندۇردى.

لَاحِظَةٌ ج لَاحِظَاتٌ: كۆز.

لَاحَقَ يُلَاحِقُ مُلَاحَقَةً: ئىزىغا چۈشتى، قوغلىدى، بىللە بولدى.

«لَاحَقَ الكَلْبُ الأَرْنَبَ»: ئىت توشقاننى قوغلىدى.

لَاحِقٌ: قوشۇمچە، كەلگۈسى.

السَّابِقُ وَاللَّاحِقُ: ئۆتمۈش ۋە كەلگۈسى.

شَرْطُ اللَّاحِقِ: قوشۇمچە شەرت.

لَاحِقٌ لِلنِّظَامِ الأَسَاسِيِّ لِلشَّرِكَةِ: شىركەتنىڭ ئاساسىي نىزامنامىسىنىڭ قوشۇمچىسى.

سَيَصِلُكُمْ خِطَابِي فِي وَقْتٍ لَاحِقٍ: مېنىڭ خېتىم كەلگۈسىدە تېگىدۇ.

لَاحِقٌ ج لَاحِقُونَ: ئىز قوغلىغۇچى، قوغلاپ يەتكۈچى.

اللَّاحِقُونَ لِأُسَرِهِمْ فِي الْمَهْجَرِ: كۆچۈپ بارغان يېرىگە ئائىلىسىدىكىلەر بېرىپ قوشۇلدى.

لَاحِقَةٌ ج لَوَاحِقُ: ئىككىنچى قېتىم پىشقان مېۋە.

لَوَاحِقُ الْوَثِيقَةِ الرَّسْمِيَّةِ: ئەسلىي ھۆججەتنىڭ قوشۇمچىلىرى.

لَاحَكَ يُلَاحِكُ مُلَاحَكَةً: چاپلىدى، يېپىشتۇردى.

لَاحَمَ يُلَاحِمُ لِحَامًا وَمُلَاحَمَةً: ئۇلىدى، تۇتاشتۇردى، چاپلىدى، پەملىدى، يېپىشتۇردى.

«لَاحَمَ قِطْعَتَي الرَّصَاصِ»: ئىككى پارچە قوغۇشۇننى يېپىشتۇردى.

لَاحِمٌ ج لَوَاحِمُ: گۆشخور (ھايۋان ۋە قۇش).

«النَّسْرُ مِنَ اللَّوَاحِمِ»: بۈركۈت گۆشخورلاردىن.

لَاحَنَ يلاحِن ملاحَنَةً: باشقىلار بىلمەيدىغان، ئۆزئارا چۈشىنىشىدىغان سۆزلەر بىلەن سۆزلەشتى.

لَاحَنَ زَعِيمُ اللُّصُوصِ أَتْبَاعَهُ: ئوغرىلار باشلىقى ئۆز ئادەملىرىگە يوشۇرۇن تىل بىلەن سۆزلىدى.

لَاحَى يُلَاحِي لِحاءً وَمُلَاحَاةً: جېدەللەشتى، «سەن-پەن» دېيىشتى، مالامەت قىلىشتى، ئەيىبلىشىشتى.

لَاحَى الْفَلَّاحُ جَارَهُ: دېھقان قوشنىسى بىلەن جېدەللەشتى.

لَاحٍ ج لَاحُونَ: ئەيىبلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى.

إِنَّهُ لَاحٍ كُلَّ حَيَاتِهِ: ئۇ ئۆمۈر بويى باشقىلاردىن دادلىغۇچى.

لَاخَبَ يُلَاخِبُ مُلَاخَبَةً فُلَانًا: پالاننى كاچاتلىدى.

لَاخٌّ: قويۇق دەرەخلىك.

وَادٍ لَاخٌّ: قويۇق دەرەخلىك جىلغا.

لَادَّ يُلَادُّ مُلَادَّةً عَنْهُ: قوغدىدى، مۇھاپىزەت قىلدى،

يانائمغا ئالدى، ئاسرىدى.

لَاذَّ يَلَاذُّ مُلَاذَّةً وَلِذَاداً: دۈشمەنلەشتى.

لَادِغٌ م لَادِغَةٌ ج لُدَّغٌ: چاققۇچى، چېقىۋالغۇچى، زەھەر سالغۇچى.

«أَصَابَهُ مِنْهُ ذُبَابٌ لَادِغٌ»: ئۇنىڭدىن يامانلىق يەتتى.

لَاذَ يَلُوذُ لَوْذًا وَلِوَاذاً وَلِيَاذاً: پاناھلاندى، ئۆزىنى دالدىغا ئالدى، ئۆزىنى قاچۇردى، باشپاناھ ئىزدىدى، يوشۇرۇندى.

«لَاذَ الثُّوَّارُ بِالجَبَلِ»: قوزغىلاڭچىلار تاغقا يوشۇرۇندى.

لَاذَ الشَّخْصُ بِالقَوْمِ: كىشى قوۋمغا ئىلتىجا قىلدى.

لَاذَ الطَّرِيقُ بِالدَّارِ: يول ئۆيگە تۇتاشتى.

لَاذَ بِأَذْيَالِ الفِرَارِ: قاچتى، غىپپىدە تىكىۋەتتى.

«لَاذَ بِالفِرَارِ»: قاچتى.

«لَاذَ بِالصَّمْتِ»: شۈك تۇردى.

لَاذَبَ يُلَاذِبُ مُلَاذَبَةً بِالْمَكَانِ: ماكانلاشتى، ئورۇنلاشتى.

لَاذِبٌ: چاپلاشقۇچى.

لَاذِعٌ: ياللۇنلۇق، قىزغىن، كۆيدۈرىدىغان، مەسخىرىۋاز.

لَاذِعَةٌ ج لَوَاذِعُ: ھەجۋىي، مەسخىرە.

لَازَ يَلُوزُ لَوْزاً: قاچتى، ئۆزىنى قاچۇردى، ئۆزىنى چەتكە تارتتى.

لَازَ إِلَى: پاناھلاندى.

لَازِبٌ: تۇرغۇن، چاپلاشقاق، يېپىشقاق.

«إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ»: «قرآن»: بىز ھەقىقەتەن ئۇلارنى (يەنى، ئۇلارنىڭ ئەسلى بولغان ئادەمنى) يېپىشقاق لايدىن ياراتتۇق.

صَارَ الأَمْرُ ضَرْبَةَ لَازِبٍ: ئىش زۆرۈر بولدى.

لَازَقَ يُلَازِقُ مُلَازَقَةً: يېقىنلاشتى، ياندىشتى، قوشنا بولدى، تۇتاشتى.

لَازَمَ يُلَازِمُ لِزَامًا وَمُلَازَمَةً لَازَمَ الشَّيْءَ: داۋام قىلدى، داۋام ئەتتۈردى.

«لَازَمَ الصَّلَاةَ»: نامازنى داۋاملىق ئۆتىدى.

«يُلَازِمُ الطَّالِبُ أُسْتَاذَهُ»: ئوقۇغۇچى ئۇستازىدىن ئايرىلمايدۇ.

لَازَمَهُ: رىئايە قىلدى، ئەمەل قىلدى، ساقلىدى، داۋام قىلدۇردى، ئۇنىڭدىن ئايرىلمىدى.

لَازَمَهُ المَرَضُ: ئۇنىڭغا كېسەل چاپلاشتى.

لَازَمَ الأَمْرَ: ھاردىم-تالدىم دېمەي قىزغىن ئىشلىدى.

لَازَمَ المَشْرُوعَ: پىلاننى ئىزچىللاشتۇردى، ئىزچىل ئىجرا قىلدى.

لَازَمَ الصَّبْرَ: چىدىدى، بەرداشلىق بەردى، سەۋر-تاقەت قىلدى، ئېگىلمىدى، باش ئەگمىدى، تىز پۈكمىدى.

لَازَمَ الصَّمْتَ: جىمجىتلىقنى ساقلىدى.

لَازَمَهُ النَّحْسُ: ئۇنىڭ بەختسىزلىكى داۋاملاشتى.

لَازِمٌ ج لَوَازِمُ: لازىم، تېگىشلىك، زۆرۈر.

«شَرْطٌ لَازِمٌ»: زۆرۈر شەرت.

الفِعْلُ اللَّازِمُ: ئۆتۈمسىز پېئىل.

لَوَازِمُ البِنَاءِ: قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى.

لَوَازِمُ السَّفَرِ: سەپەرگە ئېھتىياجلىق نەرسىلەر.

لَازُوقٌ: يارىغا چاپلايدىغان دورا.

لَاسَنَ يُلَاسِنُ مُلَاسَنَةً الأُمُّ رَضِيعَهَا: ئانا بوۋىقى بىلەن سۆزلەشتى.

لَاسَنَ الشَّخْصَ: مۇنازىرىلىشىپ يېڭىپ قويدى.

لَاشَى يُلَاشِي مُلَاشَاةً الشَّيْءَ: يوقاتتى، تۈگەتتى، قىرىپ تاشلىدى، ۋەيران قىلدى.

«لَاشَى مَالَهُ فِي القِمَارِ»: مېلىنى قىماردا يوقاتتى.

لَاصَ يَلُوصُ لَوصًا: ئوغرىلىقچە قارىدى، بېقىشى قاتتى، تەمكىلكتە قالدى.

لَاصَ مِنْ كَذَا: زېرىكتى.

لَاصِفٌ: پارقىراق، يالتىراق، نۇرلۇق.

لَاصُوْقٌ: يارىغا چاپلىنىدىغان دورا، يارىغا داۋالاش ئۈچۈن تېڭىلىدىغان لاتا.

لَاطَ يَلُوطُ لَوْطًا: سۇۋىدى.

لَاطَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: چاپلىدى، يېپىشتۇردى.

لَاطَ يَلُوطُ لِواطًا ولِواطَةً: بەچچىۋازلىق قىلدى.

لَاطَفَ يُلَاطِفُ مُلَاطَفَةً — هُ: سىلىق مۇئامىلە قىلدى، ياخشى مۇئامىلە قىلدى.

«لَاطَفَ الفَقِيْرَ»: كەمبەغەلگە ياخشى مۇئامىلە قىلدى.

«لَاطَفَ الخَصْمَ»: قارشى تەرەپكە سىلىق گەپ قىلدى.

«تُلَاطِفُ الأُمّ صَبِيَّها»: ئانا بالىسىغا كۆيۈنىدۇ.

لَاعَ يَلُوعُ لَوْعًا الشَّمْسُ الشَّخْصَ: ئاپتاپ كۆيدۈردى، قارايتتى.

لَاعَهُ الحُبّ: ئىشق ئوتى ئۇنى كۆيدۈردى، ئۆرتىدى.

لَاعَهُ الهَمّ أَوِالشَّوْقُ أَوِ الحُزْنُ: غەم-قايغۇ ياكى سېغىنىش ئۇنى ئۆرتىدى.

لَاعَ يَلَاعُ ويَلُوعُ لَوْعَةً: چېچىلدى، قايىندى، قىزىققانلىق قىلدى، ئالدىراقسانلىق قىلدى، تېرىكتى، كېسەل بولدى.

لَاعَبَ يُلَاعِبُ مُلَاعَبَةً — هُ: ئويناشتى.

«لَاعَبَتِ الفَتَاةُ أَخاهَا»: قىز قېرىندىشى بىلەن ئويناشتى.

لَاعِبٌ ج لَاعِبُوْنَ: ئويۇنچى، ئويۇنغۇچى، تەنھەرىكەتچى..

«لَاعِبُ الكُرَّة»: توپ ئوينىغۇچى.

«لَاعِبُوا الشِّطْرَنْج»: شاھمات ئوينىغۇچىلار.

لَاعِبَاتُ الْجُمْبَازِ: چامباشچىلار.

لَاعَجَ يُلَاعِجُ مُلَاعَجَةً — هُ الأَمْرُ: بىئارام قىلدى، تىت-تىت قىلدى، پەرىشان قىلدى، ئىچىنى يۇشۇردى، ئازابلىدى.

«لَاعَجَهُ فِرَاقُ حَبِيْبَتِه»: ياردىن ئايرىلىش ئۇنى بىئارام قىلدى.

لَاعِجٌ ج لَوَاعِجُ: يۈرەكنى ئۆرتەيدىغان چىن سۆيگۈ.

«لَوَاعِجُ الأسَى»: قايغۇلۇق چىن سۆيگۈلەر.

لَاعِقٌ ج لَعَقَةٌ: يالىغۇچى.

لَاعَنَ يُلَاعِنُ لِعَانًا وَمُلَاعَنَةً: لەنەت ئوقۇشتى، قارغاشتى.

لَاغَفَ يُلَاغِفُ مُلَاغَفَةً: سۆيۈشتى، دوستلاشتى.

لَاغٍ (اللَّاغي): ئۈنۈمسىز، نەتىجىسىز، ئىناۋەتسىز، كېرەكسىز، ئەمەلدىن قالغان.

لَاغِيَة: پايدىسىز گەپ، يامان سۆز، قۇرۇق گەپ.

﴿لَاتَسْمَعُ فِيْهَا لَاغِيَة﴾ «قرآن»: ئۇ يەردە يامان سۆز ئاڭلىمايدۇ.

لَافَ يَلُوفُ لَوْفًا الطَّعَامَ: تاماق يېدى، چاينىدى.

لَافِتَة ج لَافِتَات وَلَوَافِت: ۋىۋىسكا، شوئار-لوزۇنكا، پلاكات، شوئار تاختىسى، تەشۋىقات رەسىملىرى.

اللَّافِتَاتُ الْمُضَاءَةُ لَيْلًا: كېچىدە يالتىراپ تۇرىدىغان ۋىۋىسكىلار.

لَافِحٌ ج لَوَافِحُ: كۆيدۈرگۈچى.

لَافِظٌ: تەلەپپۇز قىلغۇچى، سۆزلىگۈچى، باياناتچى، جاكارچى.

لَافِظَةٌ ج لَوَافِظُ مِنَ الطَّيْرِ: پوكىنىدىكىنى چىقىرىپ چۈجىلىرىنى ئوزۇقلاندۇرىدىغان قۇش.

اللَّافِظَةُ: بۇ دۇنيا؛ دېڭىز.

لَاقَ يَلُوْقُ لَوْقًا: يۇمشاتتى؛ سىلىقلاتتى.

لَاقَ يَلِيْقُ لِيَاقَةً: لايىق كەلدى، مۇناسىپ كەلدى، ماسلاشتى.

«هَذَا الأَمْرُ لَايَلِيْقُ بِكَ»: بۇ ئىش ساڭا لايىق كەلمەيدۇ.

لَاقِحٌ ج لَوَاقِحُ: ئۇرۇقلاندۇرۇلغان چىشى تۆگە.

رِيحٌ لَاقِحٌ: چاڭلاشتۇرغۇچى شامال.

لَاقِحٌ مِنَ الرِّيَاحِ: بۇلۇتلارنى ھەيدەپ نەملىك ئېلىپ يۈرىدىغان شامال، يامغۇرنى ھەيدەيدىغان شامال.

«وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ» «قرآن»: بىز يامغۇرنى ھەيدەيدىغان شامالارنى ئەۋەتتۇق، بىز بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ سىلەرنى سۇغاردۇق.

لَاقِطٌ ج لَاقِطُونَ: تەرگۈچى، يىغقۇچى، توپلىغۇچى، تېپىۋالغۇچى.

لَاقِطُوا الْقَمْحِ: باشاق تەرگۈچىلەر.

لَاقِطُوا الزَّيْتُونِ: زەيتۇن يىغقۇچىلار.

لَاقِطَةُ الْأَلْغَامِ: مىنا تەكشۈرگۈچى.

لِكُلِّ سَاقِطَةٍ لَاقِطَةٌ: ھەرقانداق ئەرزىمەس نەرسىنىڭ خېرىدارى بار، توشۇك مارجان يەردە قالماس.

لَاقِطَةُ الْإِهْتِزَازَاتِ: يەر تەۋرەش دەرىجىسىنى ئۆلچەش ئەسۋابى.

لَاقَى يُلَاقِي لِقَاءً وَمُلَاقَاةً: ئۇچراشتى، ئۇچرىشىپ قالدى، قوبۇل قىلدى، يۈز كۆرۈشتى، مۇلاقات بولدى، دۇچ كەلدى.

«لَاقَى صَدِيقَهُ فِي الْمَكْتَبَةِ»: كۇتۇپخانىدا دوستى بىلەن ئۇچرىشىپ قالدى.

«لَاقَتْ صُعُوبَةً فِي الْمَوْضُوعِ»: تېمىدا قىيىنچىلىققا دۇچ كەلدى.

«يُلَاقِي آذَانًا صَاغِيَةً لِحَدِيثِهِ»: ئۇ گېپىگە قۇلاق سالىدىغان ئادەملەرگە ئۇچراپ تۇرىدۇ.

«لَاقَى رَوَاجًا كَبِيرًا»: زور دەرىجىدە راۋاج تاپتى.

لَاقَى اللهَ: (ئۇ) ۋاپات تاپتى، ۋاپات بولدى.

لَاكَ يَلُوكُ لَوْكًا: چايندى.

«لَاكَ اللُّبَانَ»: سېغىز چايندى.

لَاكَ الشَّخْصُ أَعْرَاضَ النَّاسِ: كىشىلەرنىڭ ئابرۇيىنى تۆكتى.

«هَذَا مَوْضُوعٌ تَلُوكُهُ الْأَلْسِنُ صَبَاحَ مَسَاءَ»: بۇ ئەتىگەن-ئاخشام كىشىلەر تولا سۆزلىشىدىغان تېما.

لَاكَمَ يُلَاكِمُ مُلَاكَمَةً: مۇشتلاشتى.

لَامَ يَلُومُ لَوْمًا وَمَلَامًا وَمَلَامَةً: ئەيىبلىدى، كايىدى، مالامەت قىلدى.

«لَامَ الْمُعَلِّمُ التِّلْمِيذَ عَلَى إِهْمَالِهِ الدَّرْسَ»: ئوقۇتقۇچى ئوقۇغۇچىسىنى دەرستىن قالغانلىقى ئۈچۈن ئەيىبلىدى.

لَامَحَ يُلَامِحُ مُلَامَحَةً: ئوغرىلىقچە قارىدى.

لَامَسَ يُلَامِسُ مُلَامَسَةً: سىلىدى، سىلاشتى، تۇتۇشتى، ئۇچراشتى، يېقىنلاشتى، ئارىلاشتى، تۇتاشتى، چېگرىداش بولدى.

لَامَسَ الرَّجُلُ الْمَرْأَةَ: ئەر ئايال بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتى.

﴿أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ﴾ «قرآن»: ياكى ئاياللار بىلەن مۇناسىۋەت ئۆتكۈزسەڭلار...

لَامِصٌ: باغ ساقلايدىغان قارانچۇق.

لَامِعٌ ج لُمَّعٌ: پارقىرىغان، نۇر چاقنىغان، پارقىراق، چاقنىغان، رەڭلىك، يالتىراق؛ شانلىق، يارقىن، چاقناپ تۇرغان.

«نَجْمٌ لَامِعٌ»: پارقىراق يۇلتۇز.

لَامِعٌ ج لَامِعُونَ م لَامِعَةٌ ج لَوَامِعُ: مەشھۇر، قەدىرلىك.

شَاعِرٌ لَامِعٌ: مەشھۇر شائىر.

مُطْرِبَاتٌ لَوَامِعُ: داڭدار چالغۇچىلار.

لَامِعَةٌ ج لَوَامِعُ: مېڭە لىپىلدىقى (بوۋاقلارنىڭ).

لَامَةٌ: يامان كۆز.

لَانَ يَلِينُ لِينًا وَلَيَانًا وَلِينَةً: يۇمشىدى، سىلىق بولدى، قولاي بولدى، نازاكەتلىك ۋە مۇلايىم

بولدى.

لَانَ الْحِصَانُ لِرَاكِبِهِ: ئات مىنگۈچىگە بويسۇندى.

رَجُلٌ صَعْبٌ لَا يَلِينُ: باش ئەگمەس قىيىن ئادەم.

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ﴾ «قۇرئان»: ئاللاھنىڭ رەھمىتى بىلەن ئۇلارغا مۇلايىم بولدۇڭ.

لَانَ الْحَدِيْدُ بَعْدَ وَضْعِهِ فِي النَّارِ: تۆمۈر ئوتقا سالغاندىن كېيىن يۇمشاپ كەتتى.

لَاهِثٌ: ھاسىرىغۇچى، ھۆمىدىگۈچى، ئۇسسۇز، چاڭقاپ كەتكەن.

«**لَاهِثُ الْاَنْفَاسِ**»: دىمى سىقىلغان.

لَاهِثٌ وَرَاءَ الْمَالِ: مالنىڭ ئارقىسىدىن داۋاملىق يۈگۈرگۈچى.

لَاهِفٌ: ھەسرەت چەككۈچى، قايغۇرغۇچى، غەمكىن.

لَاهُوْتٌ: ئىلاھىيەت.

لَاهُوْتِيٌّ ج لَاهُوْتِيُّوْنَ: ئىلاھىيەت ئالىمى، ئىلاھىيەتشۇناس، خۇداگوي، تېئولوگ.

لَاهَى يُلَاهِي مُلَاهَاةً: قىستاپ كەلدى، يېقىنلاشتى، يېقىنلىشىپ قالدى، ئاز قالدى.

لَاهَاهُ: تالاشتى.

لَاهَى الرَّضِيْعُ الْفِطَامَ: بوۋاقنى ئەمچەكتىن ئايرىشقا ئاز قالدى.

لَاهٍ ج لَاهُوْنَ: ئوينىغۇچى، ئويۇنچى.

«**صَبِيٌّ لَاهٍ**»: ئويۇنچى بالا.

«**فَتَاةٌ لَاهِيَةٌ**»: ئويۇنچى قىز.

لَاوَصَ يُلَاوِصُ مُلَاوَصَةً — هُ: زەن قويۇپ قارىدى، تىكىلىپ قارىدى، سىنچىلاپ قارىدى.

لَاوَصَ فُلَانًا: ئالدىدى، گوللىدى، ساختا قىلدى.

لَاوَعَ يُلَاوِعُ مُلَاوَعَةً: ئالدىدى، گوللىدى.

لَايَلَ يُلَايِلُ مُلَايَلَةً — هُ: بىر كېچىلىك ئىجارىگە ئالدى.

لَايَلَ حَارِسًا عَلَى سَيَّارَتِهِ الْمَعْطُوبَةِ: بۇزۇلۇپ قالغان ماشىنىسى ئۈچۈن بىر كېچىلىك ئادەم ياللىۋالدى.

لَايَنَهُ يُلَايِنُ مُلَايَنَةً: ئىللىق مۇئامىلە قىلدى، قىزغىن كۈتۈۋالدى.

لَايَنَ الطَّبِيْبُ الْمَرِيْضَ: دوختۇر كېسەلگە قىزغىن مۇئامىلە قىلدى.

لَائِحٌ: ئاشكارا، ئوچۇق، روشەن، ئېنىق، ئايان، ئايدىڭ، كۆرۈنەرلىك.

لَائِحَةٌ ج لَوَائِحُ: تاشقى كۆرۈنۈش، تاشقى قىياپەت، ھالەت، تۇرق، شەكىل، مودېل، پاسون.

لَائِحَةُ الدَّاخِلِيَّةِ: ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىقىنىڭ نىزامنامىسى.

لَائِحَةُ الْمُحَامَاتِ: ئادۋوكاتلىق نىزامنامىسى.

لَائِحَةُ الْقَانُوْنِ: قانۇن لايىھىسى، قانۇن، قانۇن تەرتىپ.

لَوَائِحُ التَّعَبِ: چارچاش ئالامەتلىرى.

لَائِحَةُ إِحْتِجَاجٍ نِقَابِيَّةٍ: ئىشچىلارنىڭ نارازىلىق بىلدۈرۈش ئەرزى.

لَائِحَةُ الطَّعَامِ: تاماق جەدۋىلى.

لَوَائِحُ الْمُرَشَّحِيْنَ فِي الْإِنْتِخَابَاتِ: سايلامغا قاتناشقان نامزاتلار ئىسىملىكى.

لَائِذٌ: باشپاناھ ئىزدىگۈچى، پاناھلانغۇچى، قاچاق، قاچقۇن، ئاپەتكە ئۇچرىغۇچى، سەرگەردان.

اَلْمُغْتَرِبُ لَائِذٌ بِأَهْلِ بَلَدِهِ فِي الْمَهْجَرِ: مۇساپىر چەت ئەلدە ئۆز يۇرتلۇقلىرىدىن پاناھلىق ئىزدەيدۇ.

لَائِقٌ: لايىق، مۇناسىپ.

«**لِبَاسٌ لَائِقٌ**»: لايىق كىيىم.

«**كَلَامٌ غَيْرُ لَائِقٍ**»: مۇناسىپ كەلمىگەن سۆز.

اَدْوِيَةٌ لَائِقَةٌ: مۇۋاپىق دورىلار.

لَائِمَةٌ ج لَوَائِمُ: ئەيىبلىگۈچى، مالامەت قىلغۇچى.

اِسْتَحَقَّ اللَّائِمَةَ: ئەيىبلەشكە تېگىشلىك بولدى.

لَآلٌ . لَآءٌ . لَأْلَاءٌ: ئۈنچە ـ مەرۋايىت ساتقۇچى.

لَأَطَ يَلْأَطُ لَأْطًا: يالۋۇرۇپ بۇيرۇدى، يالۋۇرۇپ سورىدى.

لَأَطَهُ بِسَهْمٍ: ئۇنىڭغا ئوقنى تەگكۈزدى.

لَأَطَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

لَأَطَ عَلَى فُلَانٍ: ئەزدى، بىسىم ئىشلەتتى.

لَأَطَ فُلَانٌ فِي مُرُورِهِ: بەدەر قاچتى، تىكىۋەتتى.

لَأَفَ يَلْأَفُ لَأْفًا الطَّعَامَ: تاماقنى ئوبدان يېدى.

لَأْلَأَ يُلَأْلِئُ لَأْلَأَةً: پارقىرىدى، جىمىرلىدى، يورۇدى، چاقنىدى، ۋال-ۋۇل قىلدى.

لَأْلَأَ النَّجْمُ: يۇلتۇز جىمىرلىدى.

لَأْلَأَ الْبَرْقُ: چاقماق چاقتى.

لَأْلَأَ الْبَرْقُ قَبْلَ الرَّعْدِ: گۈلدۈرمامىدىن بۇرۇن چاقماق چاقتى.

لَأْلَأَ الْكَلْبُ بِذَنَبِهِ: ئىت قۇيرۇقىنى شىپاڭشىتتى.

لَأْلَأَ الْكَلْبُ بِلِسَانِهِ: ئىت تىلىنى چىقىرىپ ھاسىرىدى.

لَأْلَاءٌ: چىراغ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنىڭ يورۇقى، بەك خۇشاللىق.

أَقْبَلَ عَلَيْهِ وَاللَّأْلَاءُ عَلَى وَجْهِهِ: چىرايىدىن بەك خۇشاللىقى كۆرۈنۈپ تۇرغان ھالدا كەلدى.

لُؤْلُؤٌ ج لَآلِئُ: ئۈنچە ـ مەرۋايىت.

لُؤْلُؤَةٌ: بىر تال ئۈنچە.

إِشْتَرَتْ عِقْداً مِنَ اللُّؤْلُؤِ: بىر تىزىق ئۈنچە ـ مەرۋايىت سېتىۋالدى.

﴿يَخْرُجُ مِنهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرجَانُ﴾ «قرآن»: ئۇلاردىن مەرۋايىت بىلەن مارجان چىقىدۇ.

لَأَمَ يَلْأَمُ لَأْمًا: تاڭدى.

لَأَمَ الطَّبِيبُ الْجُرْحَ: دوختۇر يارىنى تاڭدى.

لَأَمَ شَرِيكَهُ: شېرىكىنى يامان دېدى.

لَؤُمَ يَلْؤُمُ لُؤْمًا وَلَآمَةً: پەس بولدى، پەسكەش بولدى، پەسلىك قىلدى.

لَؤُمَ رَغْمَ الْمُعَامَلَةِ الْحَسَنَةِ: ئۇنىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىلغانغا قارىماي، ئۇ پەسلىك قىلدى.

لَأْمَةٌ: ئۇرۇش قورالى.

لَأْمَةُ الْمُقَاتِلِ فِي الْجِبَالِ: تاغدىكى پارتىزاننىڭ ئۇرۇش قورالى.

لُؤَمَةٌ: گەپ توشۇيدىغان.

هُوَ نَمَّامٌ لُؤَمَةٌ: ئۇ، گەپ توشۇيدىغان سۇخەنچى.

لَأْيَ يَلْأَى لَأْيًا: كېچىكتى، سۆرەلدى، كاشىلا بولدى، توسۇلۇپ قالدى.

لَأْيَ عَنْ عَمَلِهِ رَغْمَ التَّحْذِيرِ: ئۇ ئاگاھلاندۇرۇشقا قارىماي ئىشقا كېچىكتى.

لَأْيٌ ولَأْيٌ وَلَأْوَاءٌ ج آلَآءٌ: پالاكەت، بەختسىزلىك، كۈلپەت، ھالاكەت، بالايىئاپەت؛ ساۋۇت.

لَأْيًا عَرَفْتُ الشَّيْءَ: نەرسىنى تەستە تونۇدۇم.

بَعْدَ لَأْيٍ وَجَدْتُ هَذِهِ الْمَعْلُوْمَاتِ: بۇ ماتېرىياللارنى ئاران تاپتىم.

لَئِيمٌ ج لِئَامٌ ولُؤَمَاءُ: تېگى پەس؛ بېخىل، پىخسىق؛ رەزىل، پەسكەش، ئىپلاس، شەرمەندە، نەسلى پەس؛ ساختىپەز.

لُبَابٌ: ھەر نەرسىنىڭ جەۋھىرى، ياخشىسى، مېغىز.

لُبَابُ الثَّمَرِ: مېۋە ئېتى، مېۋە گۆشى.

لُبَابُ الْوَسَائِلِ: قاتناش تۈگۈنى.

فُلَانٌ لُبَابُ قَوْمِهِ: پالانى قوۋمنىڭ ياخشىسى.

لُبَاةٌ: چىشى شىر.

لِبَاجٌ: ھاڭۋاقتى، دۆت، مەتۇ.

لِبَاسٌ ج أَلْبِسَةٌ: كىيىم، كىيىم-كېچەك.

لِبَاسٌ رَسْمِيٌّ: مۇراسىم كىيىمى، توي كىيىمى، فورمىلىق كىيىم-كېچەك.

لِبَاسُ السَّهْرَةِ: كەچلىك مۇراسىم كىيىمى، كۆڭۈل ئېچىش كېچىلىكى كىيىمى.

لِبَاسُ السَّوَادِ: ماتەم كىيىمى، قارىلىق.

لِبَاسٌ عَسْكَرِيٌّ: ھەربىي فورما.

لِبَاسُ الرَّأْسِ: باش كىيىم.

لِبَاسٌ وَطَنِيٌّ: مىللىيچە كىيىم-كېچەك.

أَلْبِسَةٌ جَاهِزَةٌ: تەييار كىيىملەر.

لُبَانٌ: (چاينايدىغان) سېغىز.

لِبَانٌ: ئېمىتىش، ئەممەك.

«هُوَ أَخُوهُ بِلِبَانِ أُمِّهِ»: ئۇ ئۇنىڭ بىلەن ئېمىلداش.

لِبَانَةٌ: سۈتچىلىك، قىشچىلىق.

لُبَانَةٌ ج لُبَانَاتٌ ولُبَانٌ: ھاجەت.

«مَاقَضَيْتُ مِنْهُ لُبَانَتِي»: ئۇنىڭدىن ھاجىتىمنى راۋا قىلمىدىم.

لِبَأٌ ج أَلْبَاءٌ: ئوغۇز سۈتى.

لَبَأَ يَلْبَأُ لَبْأً الشَّاةَ: قوينىڭ ئوغۇز سۈتىنى ساغدى.

لَبَأَتِ الأُمّ وَلَدَهَا: ئانا بالىغا ئەمچەك سالدى.

لَبَأَ الزَّرْعَ: زىرائەتنىڭ بىرىنچى سۈيىنى سۇغاردى.

لَبَأَ الشَّخْصُ مِنَ الطَّعَامِ: تاماقنى كۆپ يېدى.

لَبْأَةٌ: چىشى شىر.

لَبَّ يَلِبّ لَبًّا ولَبَابَةً: ئەقىللىق بولدى، زېرەك بولدى، چېچەن بولدى، پاراسەتلىك بولدى.

لَبَّ يَلُبّ لَبًّا: شاكىلىنى چېقىپ مېغىزىنى چىقاردى.

لَبَّ بِالْمَكَان: ئولتۇراقلاشتى، ماكانلاشتى.

لَبَّ الغَرِيبُ بِمَسْجِدِ القَرْيَةِ: مۇساپىر يېزا مەسجىدىگە ئورۇنلاشتى.

لُبّ ج أَلبَابٌ: ئەقىل، ئىدراك، پاراسەت.

كَلاَمُهُ أَخَذَ بِلُبِّهِ: ئۇنىڭ گېپى ئۇنى مەپتۇن قىلىۋالدى.

﴿فَاتَّقُوا اللهَ يَا أُولِي الأَلْبَاب﴾ «قرآن»: ئى ئەقىل ئىگىلىرى! ئاللاھدىن قورقۇڭلار.

خَلَبَتْ بِجَمَالِهَا لُبَّهُ: ئۇ ئايال ئۆزىنىڭ گۈزەللىكى بىلەن ئۇنىڭ ئەقلىنى لال قىلدى.

لُبٌّ ج لُبُوبٌ: مېغىز، يۈرەك، كۆڭۈل، دىل.

لُبُّ الجَوْزَةِ: ياڭاق مېغىزى.

أَخَذَ بِلُبِّهِ: ئۇنى مەپتۇن قىلىۋالدى.

طَارَ لُبُّهُ وَذَهَبَ عَقْلُهُ: ئالاقزادە بولۇپ كەتتى، ھودۇقۇپ قالدى، گاڭگىراپ قانداق قىلىشنى بىلەلمەي قالدى.

لَبَبٌ ج أَلْبَابٌ: مەيدە، تۆش.

هُوَ فِيْ لَبَبٍ رَخِيٍّ: ئۇ خاتىرجەم كەڭتاشاچىلىقتا.

لَبَّادٌ: كىگىزچى.

لَبَّاسَةٌ ج لَبَّاسَاتٌ: ئاياغ كىيگۈچ.

لَبَّانٌ ج لَبَّانُوْنَ: سۈت ساتقۇچى؛ خىشچى.

«إِشْتَرَى مِنَ اللَّبَّان كَمِيَّةً مِنَ اللَّبِن لِبِنَاءِ مَنْزِلِهِ»: ئۇ ئۆي سېلىش ئۈچۈن خىشچىدىن قانچىلىگەن خىش سېتىۋالدى.

لَبَّأَتْ يُلَبِّءُ تَلْبِئَةً النَّاقَةُ: تۆگە يېلىن سالدى.

لَبَّأَ بِالْحَجّ: ھەجدە تەلبىيە ئېيتتى.

لَبَّبَ يُلَبِّبُ تَلْبِيبًا: مېغىز تۇتتى، ئۈچكە تۇتتى.

لَبَّثَ يُلَبِّثُ تَلْبِيثًا الشَّخْصُ: كۈتتى.

«لَبَّثَ قَبْلَ الإِنْطِلاَقِ فِي الجَرْيِ»: يۈگۈرۈشتىن بۇرۇن كۈتتى.

لَبَّثَهُ بِالْمَكَانِ: ئۇنى بىرەر يەردە تۇرغۇزدى.

لَبَّحَ يُلَبِّحُ تَلْبِيحًا الرَّجُلُ: كىشى ياشىنىپ قالدى، قېرىپ قالدى.

لَبَّخَ يُلَبِّخُ تَلْبِيخًا عَلَى العُضْوِ الَّذي بِهِ أَلَمٌ: ئاغرىق ئەزانى بېتىنلىدى.

لَبَّدَ يُلَبِّدُ تَلْبِيداً: پىشۇردى، ئەشتى.

لَبَّدَ الصّوفَ: كىگىز ئەتتى.

لَبَّدَ الثَّوْبَ: كىيىم يامىدى.

لَبَّسَ يُلَبِّسُ تَلْبِيْسًا: ئارىلاشتى؛ يوشۇردى، كۆز بويىدى.

لَبَّسَ عَلَيْهِ الشَّيْءَ: ئارىلاشتۇردى، قالايمىقانلاشتۇردى، چىگىچلەشتۇردى، مالىماتاڭ قىلىۋەتتى.

لَبَّسَ عَلَيْهِ الأَمْرَ: ئىش ئۇنىڭغا مۈجمەل بولۇپ قالدى.

لَبَّستِ الأُمّ الصَّبِيَّ قَمِيْصًا: ئانا بالىغا كۆڭلەك كىيگۈزدى.

لَبَّسَ الْحَائِطَ بِالْجَصِّ: تامنى ئاقلىدى.

لَبَّشَ يُلَبِّشُ تَلْبِيْشًا: ھودۇقۇپ كەتتى، تەمتىرەپ كەتتى، ئالدىراپ-سالدىراپ شىكلىسىنى تاڭدى.

لَبَّقَ يُلَبِّقُ تَلْبِيْقًا الشَّيْءَ: نەرسىنى يۇمشاتتى.

«صَنَعَ ثَرِيدَةً ثُمَّ لَبَّقَهَا»: شورپا ئېتسپ، ئاندىن كېيىن ئۇنىڭغا نان چىلاپ يۇمشاتتى.

لَبَّكَ يُلَبِّكُ تَبْلِيكًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئارىلاشتۇردى.

لَبَّكَتِ المِعْدَةُ: ئاشقازاننىڭ ھەزىم قىلىشى يامانلاشتى.

لَبَّنَ يُلَبِّنُ تَلْبِيْنًا: بىناغا خىش قويدى؛ سۈت ئىشلەپ چىقاردى.

لَبَّى يُلَبِّي تَلْبِيَةً: جاۋاب بەردى، جاۋاب قايتۇردى، ئاۋاز قوشتى، قوشۇلدى.

لَبَّى النِّدَاءَ: چاقىرىققا ئاۋاز قوشتى.

«لَبَّى دَعْوَتَهُ»: ئۇنىڭ چاقىرىقىغا ئاۋاز قوشتى.

«لَبَّى طَلَبَهُ»: ئۇنىڭ تەلىپىگە قوشۇلدى.

لَبَّى رَغَبَاتَهُ: ئۇنىڭ ئارزۇلىرىنى قاندۇردى.

لَبَّى دَاعِيَ رَبِّهِ: ۋاپات بولدى، قازا قىلدى.

لَبَّى بِالْحَجِّ: ھەججدە «لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ» دېدى.

لَبَّيْكَ!: خوش مەن تەييار.

يَقُولُ الْحَاجّ: لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ: ھەج قىلغۇچى كىشى: «ئى ئاللاھ! مەن ھازىر بولدۇم، ھازىر بولدۇم»، دەپ تەلبىيە ئېيتىدۇ.

لَبَتَ يَلْبُتُ لَبْتًا يَدَهُ: ئۇنىڭ قولىنى قايرىۋەتتى.

لَبَتَ فُلانًا: پالاننى تاياق بىلەن بىقىنىغا سالدى.

لَبَثَ يَلْبَثُ لَبَاثًا ولُبْثًا بِالْمَكَانِ: تۇردى، توختىدى، ئولتۇراقلاشتى، ماكانلاشتى، تۇرۇپ قالدى، قېلىپ قالدى.

﴿فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِيْنَ﴾: ‹قرآن›: يۇسۇف زىنداندا بىرنەچچە يىل يېتىپ قالدى.

مَالَبِثَ أَنْ فَعَلَ كَذَا: دەرھال قىلدى، شۇ زامان قىلدى، دەرھال ئىجرا قىلدى.

لَمْ أَلْبَثْ أَنْ كَتَبْتُ المَكْتُوبَ: دەرھال خەت يازدىم.

لُبْثٌ . لُبُثٌ . لَبِثٌ: تۇرماق، تۇرۇپ قالماق.

لِي عَلَى هَذَا الأَمْرِ لُبْثَةٌ: بۇ ئىشتا سەل تۇرۇۋالاي.

لَبَجَ يَلْبُجُ لَبْجًا: توختىماي ئۇردى، يەرگە باستى، يىقىتتى.

لُبِجَ بِالرَّجُلِ أَوْ بِالْجَمَلِ: كېسەل ياكى چارچىغانلىقتىن يەرگە يىقىلدى.

لَبِحَ يَلْبَحُ لَبَحًا لَبِحَ الرَّجُلُ: ياشىنىپ قالدى، قېرىپ قالدى.

لَبَخَ يَلْبَخُ لَبْخًا: تىللىدى، زەربە بەردى، ئۇردى.

لَبَخَهُ: ئۇنى ئۆلتۈردى.

لَبْخَةٌ ج لَبَخَاتٌ: ئاغرىغان ئەزانى تاڭىدىغان دورىلانغان لاتا.

لَبَدَ يَلْبُدُ لُبُوداً بِالْمَكَانِ: تۇردى، توختىدى، ئولتۇراقلاشتى.

لَبَدَ الطِّفْلُ بِالْمَنْزِلِ: بوۋاق ئۆيدە تۇردى.

لَبَدَ بِالشَّيْءِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَبَدَ الصُّوفُ: يۇڭ غۇژمەك بولۇۋالدى، چىگىچلىشىپ كەتتى.

لَبَدَ يَلْبِدُ لَبْدًا: چاپلاشتۇردى، يېپىشتۇردى، قوندۇردى.

لَبَدَ الصُّوفَ: كىگىز باستى.

لُبَدٌ: كۆپ.

﴿يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُبَدًا﴾ ‹قرآن›: ئۇ: «كۆپ مال سەرپ قىلدىم»، دەيدۇ.

لِبْدَةٌ ج لِبَدٌ: كىگىز قالپاق، مالخاي.

لَبَزَ يَلْبِزُ لَبْزًا: ئۇنى قاتتىق ئۇردى.

لَبَزَ فُلَانًا: لەقەم بىلەن چاقىردى، دۈمبىسىگە ئۇرۇپ قويدى.

لَبَسَ يَلْبِسُ لَبْسًا عَلَيْهِ الأَمْرَ: ئارىلاشتۇردى، قالايمىقانلاشتۇردى، مالىماتاڭ قىلدى.

﴿وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ﴾ «قرآن»: ھەقنى باتىلغا ئارىلاشتۇرماڭلار.

لَبِسَ يَلْبَسُ لُبْسًا: كىيدى.

لَبِسَ الثَّوْبَ: كىيىم كىيدى، ئورىنىۋالدى.

لَبِسَ قَمِيصًا: كۆڭلەك كىيدى.

لَبِسَ السَّاعَةَ: سائەت تاقىدى.

لَبِسَ النَّظَّارَةَ: كۆزەينەك تاقىدى.

لَبِسَهُ عِفْرِيتٌ: ئۇنىڭغا جىن چاپلىشىۋالدى.

لَبِسَ الْحِدَادَ: ھازىدارلىق كىيىمى كىيدى.

لَبِسَ فلانًا عَلَى مَا فِيهِ: قوبۇل قىلدى.

لَبِسَ لَهُ أُذْنَيْهِ: قۇلىقىنى يوپۇرۇۋالدى.

لَبِسَ لَهُ جِلْدَ النَّمِرِ: ياۋۇزلارچە مۇئامىلە قىلدى.

لَبْسٌ ـ لَبْسَةٌ: ئارىلىشىپ كەتمەك، ئارىلاشتۇرۇۋەتمەك، مۇجمەللىك، تۇتۇقلۇق، غۇۋا.

فِي كَلَامِهِ بَعْضُ اللَّبْسِ: ئۇنىڭ سۆزىدە بىرئاز مۇجمەللىك بار.

لَيْسَ فِي تَصَرُّفَاتِهِ أَيّ لَبْسَةٍ: ئۇنىڭ سۆز ـ ھەرىكىتىدە ھېچقانداق گۇمان يوق.

لِبْسٌ ج لُبُوسٌ: كىيىم.

لِبْسَةٌ: ئۇستىۋاش، سەرپاي، كىيىنىش.

«لَعَنَ رَسُوْلُ اللهِ الرَّجُلَ يَلْبَسُ لِبْسَةَ الْمَرْأَةِ وَالْمَرْأَةَ تَلْبِسُ لِبْسَةَ الرَّجُلِ»: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئايالچە كىيىم كىيىۋالغان ئەرگە ۋە ئەرەنچە كىيىم كىيىۋالغان ئايالغا لەنەت قىلدى.

لِبْشَةٌ ج لِبَشٌ: بىر باغلام، بىر تېڭىق.

لَبَطَ يَلْبِطُ لَبْطًا: تەپتى، يىقىتتى، چۈرۈپ تاشلىدى.

لَبَطَ بِهِ الأَرْضَ: ئۇنى يەرگە يىقىتتى.

لَبْطَةٌ ج لَبَطَاتٌ: بىر قېتىم يىقىتماق، زۇكام، يۆتەل.

«أَصَابَتْهُ لَبْطَةٌ مِنَ البَرْدِ»: ئۇنىڭغا سوغۇقتىن زۇكام تەگدى.

لَبَعَ يَلْبَعُ لَبْعًا: ئاچ كۆزلۈك بىلەن يېدى.

لَبِقَ يَلْبَقُ لَبَقًا: زېرەك بولدى، ماھىر بولدى.

لَبِقَ الثَّوْبُ بِهِ: كىيىم ئۇنىڭغا لايىق بولدى.

لَبُقَ يَلْبُقُ لَبَاقَةً: زېرەك ۋە سىلىق ـ سىپايە بولدى، ئەدەپلىك بولدى، ماھىر بولدى، ئۇستا بولدى.

لَبُقَ الْعَامِلُ: ئىشچى ماھىر بولدى.

لَبُقَتِ الْفَتَاةُ: قىز سىلىق ـ سىپايە بولدى.

لَبِقٌ م لَبِقَةٌ: نازاكەتلىك، مەدەنىيەتلىك، خۇشچاقچاق، زېرەك؛ ھەر ئىشقا ماھىر، ئۇستا.

وَلَدٌ لَبِقٌ: زېرەك بالا.

مُفَاوِضٌ لَبِقٌ: زېرەك ۋە سىلىق ھەمسۆھبەت.

«لَهُ طَرِيقَةٌ لَبِقَةٌ»: ئۇ سىلىق.

«حَدَّادٌ لَبِقٌ»: ئۇستا تۆمۈرچى.

لَبَكَ يَلْبُكُ لَبْكًا الشَّيْءَ: ئارىلاشتۇردى، ئېلىشتۇردى.

لَبَكَ السَّوِيقَ بِالعَسَلِ: تالقانغا ھەسەل ئارىلاشتۇردى.

لَبَكَ الثَّرِيدَ: شورپىغا چىلىغان ناننى يېيىش ئۈچۈن يىغدى.

لَبِكَ يَلْبَكُ لَبَكًا الشَّيْءُ: ئارىلاشتى، ئېلىشتى.

لَبْكٌ: ئارىلاشتۇرماق، ئارىلاشما نەرسە.

لَبِكٌ: ئارىلاشقان، قالايمىقان.

لَبَكَةٌ: ئارىلاشما نەرسە.

لَبْلَابٌ: پۇرچاق.

لَبْلَبَ يُلَبْلِبُ لَبْلَبَةً الأُمّ بِوَلَدِهَا: ئانا بالىغا كۆيۈندى.

لَبْلَبَ القَوْمُ: كىشىلەر تارقالدى.

لَبْلَبَ ـ لُبْلُبٌ: مېھرىبان، كۆيۈمچان، شەپقەتلىك، رەھىمدىل، سەمىمىي، قىزغىن.

لَبَنَ يَلْبُنُ لَبْنًا: سۈت بىلەن سۇغاردى.

لَبِنَتْ يَلْبَنُ لَبَنًا الأُنْثَى: ئاياللىك سۈتى كۆپەيدى.

لَبِنَتِ الشَّاةُ: قوينىڭ سۈتى كۆپەيدى.

لَبَنٌ ج أَلْبَانٌ: سۈت.

مَسْحُوقُ اللَّبَنِ: سۈت پاراشوكى.

«لَبَنُ الأُمِّ يَحْمِي الرَّضِيعَ مِنَ الأَمْرَاضِ»: ئانىنىڭ سۈتى ئېمىۋاتقان بالىنى كېسەللىكلەردىن ساقلايدۇ.

لَبَنٌ زَبَادِيٌّ ـ لَبَنٌ دَائِبٌ: قېتىق.

لَبَنُ الشَّجَرَةِ: دەرەخنىڭ سۈيى.

لَبِنٌ ج لَبِنَةٌ وَلَبِنَاتٌ: خىش، كېسەك.

لَبِنَةٌ: سېغىن مال، سېغىن كالا، سېغىن قوي.

لِبْنَةٌ: كېسەك، خىش.

بَنَى دَارَهُ لَبِنَةً لَبِنَةً: قورۇسىنى بىر خىشتىن، بىر خىشتىن قوپۇرۇپ چىقتى.

لَبَنِيٌّ: سۈتلۈك.

أَسْنَانٌ لَبَنِيَّةٌ: بوۋاقنىڭ سۈت چىشلىرى.

لَبُوَةٌ ـ لَبُوَةٌ ـ لَبُؤَةٌ: چىشى شىر.

لَبُوسٌ ج لُبُسٌ: كىيىم، كىيىم-كېچەك؛ ساۋۇت؛ شامچى دورا، كەپلىمە دورا.

شَخْصٌ لَبُوسٌ: كىيىمى كۆپ ئادەم.

رَجُلٌ أَنِيقٌ لَبُوسٌ: كىيىمى كۆپ، رەتلىك ئادەم.

﴿وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ مِنْ بَأْسِكُمْ﴾ ‹قۇرئان›: جەڭلەردە سىلەرنى (يارىدار بولۇشتىن) ساقلاش مەقسىتىدە، داۋۇدقا سىلەر ئۈچۈن ساۋۇت ياساشنى ئۆگەتتۇق.

لُبْسُ هَذِهِ الْمَرْأَةِ أَنِيقٌ: بۇ ئايالنىڭ كىيىمى چىرايلىق.

لَبُونٌ وَلَبُونَةٌ ج لِبَانٌ وَلِبْنٌ وَلُبْنٌ وَلَبَائِنُ: سېغىن مال؛ سېغىن كالا، سېغىن قوي، سېغىن تۆگە.

لَبِيَ يَلْبَى لَبْيًا الشَّخْصُ مِنَ الطَّعَامِ: كۆپ يېدى.

لَبِيبٌ ج أَلِبَّاءُ م لَبِيبَةٌ ج لَبِيبَاتٌ ولَبَائِبُ: ئەقىللىق، چېچەن، ئۆتكۈر.

كُلُّ لَبِيبٍ بِالإِشَارَةِ يَفْهَمُ: ئەقىللىق ئادەم ئىشارەت بىلەنلا چۈشىنىدۇ.

لَبِيخٌ: يەرلەشكۈچى، ماكانلاشقۇچى.

حَيٌّ لَبِيخٌ: ئاھالىلەر رايونى.

لَبِيسٌ ج لُبُسٌ ولَبَائِسُ: ئۇچىلىق كىيىم، كونا كىيىم، نىمكەش كىيىم؛ ئوخشىشى، تەكدىشى.

لَيْسَ لَهُ لَبِيسٌ: ئۇنىڭ ئوخشىشى يوق.

لَبِيقٌ: ماھىر، ئۇستا، زېرەك، سىلىق، خۇش چاقچاق، مەدەنىيەتلىك.

لَبِيكَةٌ: سۈت، ئۇن ياكى خورما ئارىلاشتۇرۇلۇپ، ئۇستىگە ماي قۇيۇلۇپ يېيىلىدىغان تائام.

لُتَاتٌ: دەرەخ قوۋزىقىنىڭ ئۇۋىقى، ماي ئۇۋىقى.

لَتَأَ يَلْتَأُ لَتْأً فُلاَنًا فِي صَدْرِهِ: مەيدىسىدىن ئىتتىردى.

لَتَأَتْ بِهِ أُمُّهُ: ئۇنى ئانىسى تۇغدى.

لَتَأَهُ بِحَجَرٍ: ئۇنىڭغا تاش ئاتتى.

لَتَأَ الشَّيْءَ: كېمەيتىۋەتتى.

لَتَبَ يَلْتُبُ لَتْبًا ولُتُوبًا بِهِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَتَبَ فِيْهِ: مۇقىم بولدى، پۇختا بولدى، ئىزچىل بولدى.

لَتَّ يَلُتُّ لَتًّا الشَّخْصُ: تولا سۆزلىدى، پايدىسىز گەپنى كۆپ قىلدى.

لَتَّ الشَّيْءَ: يانجىدى، سوقتى، تالقانلىدى، ئۇۋىدى، كۇكۇم-تالقان قىلدى.

لَتَّ السَّوِيقَ: تالقاننى سۇ بىلەن نەمدەپ ماي ئارىلاشتۇرۇپ يۇغۇردى.

لَتَّاتٌ: بىھۇدە كۆپ سۆزلەيدىغان، ۋات-ۋات.

لَتَّبَ يُلَتِّبُ تَلْتِيبًا السَّرْجَ عَلَى الْفَرَسِ: ئاتنى

ئېگەرلىدى.

لَتَّةٌ: كىچىك ئىش، ئۇششاق ئىش.

لَتِّنَ يُلَتِّنُ تَلْتِينًا: لاتىنلىشىپ كەتتى.

لَتَخَ يَلْتَخُ لَتْخًا ـ هُ: بۇلغىۋەتتى، مەينەت قىلىۋەتتى.

لَتَخَ الشَّيْءَ: ئاجرىتىۋەتتى، بۆلۈۋەتتى.

لَتَدَ يَلْتِدُ لَتْداً فُلاَنًا بِيَدِهِ: پالانىنى مۇشت بىلەن سالدى.

لَتَزَ يَلْتِزُ لَتْزًا فُلاَنًا: ئىتتىردى، مۇشتلىدى.

لَتْلَتَةٌ: يالغان قەسەم.

أَقْلَقَهُ بِلَتْلَتِهِ: ۋاتىلداۋېرىپ ئۇنى زېرىكتۈرۈۋەتتى.

إِتَّقِ اللَّتْلَةَ: يالغان قەسەمدىن ساقلان.

لَتَمَ يَلْتُمُ لَتْمًا — هُ: ئۇردى، زەربە بەردى.

لَتَمَ السَّهْمَ: ئوق ئاتتى.

لَتْمٌ: جاراھەت، جاراھەت ئېغىزى.

لَتِ (الَّتِي) ج اللاَّتِي وَاللَّوَاتِي وَاللاَّئِيْ: ئايال جىنسى ئۈچۈن ئۇلاش قوشۇمچىسى.

جَاءَتِ اللاَّتِي وَصَلَتْهُنَّ الدَّعْوَةُ: چاقىرىق تەگكەن ئايالار كەلدى.

لَثَاةٌ: كىچىك تىل.

لِثَامٌ ج لُثُمٌ: نىقاب.

لِثَامُ الْمَرْأَةِ: چۈمبەل.

أَمَاطَ اللِّثَامَ عَنِ الأَمْرِ: ئىشنى ئېنىقلاپ بەردى.

لَثَأَ يَلْثَأُ لَثْأً الكَلْبُ: ئىت يالىدى، يالاپ قويدى.

لَثَأٌ: دەرەخ يېلىمى.

لِثَةٌ ج لِثَاتٌ ولِثًى ولِثِيٌّ: چىش مىلىكى.

لَثَّ يَلُثُّ لَثًّا بِالْمَكَانِ: ماكانلاشتى، ئورۇنلاشتى.

لَثَّ عَلَيْهِ: تەكرار تەلەپ قىلدى.

لَثَّ الْمَطَرُ: يامغۇر سىم-سىم ياغدى.

لَثَّ الشَّجَرُ: دەرەخكە شەبنەم چۈشتى.

لَثٌّ: شەبنەم.

لَثَّقَ يُلَثِّقُ تَلْثِيقًا الشَّيْءَ: چىرىتىۋەتتى، بۇزۇۋەتتى.

لَثَّمَ يُلَثِّمُ تَلْثِيمًا الشَّخْصُ فَمَهُ: ئېغىز-يۈزىگە كىيىمنىڭ پېشىنى ياكى نىقاب تارتىۋالدى.

لَثَّمَ السَّارِقُ فَمَهُ حَتىَّ لاَ يُعْرَفُ: ئوغرى تونۇلماسلىق ئۈچۈن ئېغىز-يۈزىگە نىقاب تارتىۋالدى.

لَثَّمَتِ الْمَرْأَةُ وَجْهَهَا: ئايال يۈزىنى ياپتى.

لَثَدَ يَلْثِدُ لَثْدًا الْمَتَاعَ: مالنى تىزدى، رەتلىدى.

لِثْدَةٌ: ئولتۇراقلىشىپ قالغان جامائە.

لَثَطَ يَلْثِطُ لَثْطًا فُلاَنًا: ئاستىراق ئۇرۇپ قويدى.

لَثِغَ يَلْثَغُ لَثَغًا: سۆزلىگەندە بىر ھەرىپنى يەنە بىر ھەرپكە ئالماشتۇردى.

«سين»نى «ثاء»غا ياكى «راء»نى «غين»غا ئالماشتۇرغاندەك.

«خَطِيبٌ يَلْثَغُ بِالرَّاءِ»: خاتىپ «راء»نى ئالماشتۇرۇپ قويىدۇ.

لَثِقَ يَلْثَقُ لَثَقًا الْيَوْمُ: كۈن تىنچىق بولدى.

لَثَقٌ: ھۆللۈك، نەملىك؛ سۇيۇق لاي، پاتقاق.

لَثِقٌ: يېپىشقاق لاي.

يَومٌ لَثِقٌ: تىنچىق كۈن.

لَثْلاَثٌ: بوشاڭ، لەككىتاسما.

تِلْمِيْذٌ لَثْلاَثٌ: بوشاڭ شاگىرت.

لَثْلَثَ يُلَثْلِثُ لَثْلَثَةً الشَّخْصُ كَلاَمَهُ: سۆزنى ئوچۇق قىلالمىدى.

لَثْلَثَ الشَّخْصُ بِالْمَكَانِ: تۇردى، ماكانلاشتى، ئورۇنلاشتى.

لَثْلَثَ الشَّخْصُ فِي الأَمْرِ: ئىككىلەندى.

لَثْلَثَ عَلَيْهِ: تەكرار تەلەپ قىلدى.

لَثْلِثُوا بِنَا: بىزنى ئازراق ئارام ئالدۇرۇڭلار.

لَثَمَ يَلْثِمُ لَثْمًا: سۆيدى.

«لَثَمَتِ الأُمُّ طِفْلَهَا»: ئانا بوۋىقىنى سۆيدى.

لَثَوِيٌّ: چىش مىلىكىگە مۇناسىۋەتلىك.

الحُرُوْفُ اللَّثَوِيَّةُ: (فونېتىكىدا) ث، ذ، ظ ھەرپلىرى.

لَثِيَ يَلْثَى لَثًى الشَّيْءُ: نەم بولدى.

لَثِيَ الثَّوْبُ وَ غَيْرُهُ: كىيىم ۋە باشقىلار تەردىن نەم بولدى.

لَثِيَتِ الشَّجَرَةُ: دەرەختىن يېلىم چىقىپ ئاقتى.

لَثًى: دەرەخ يېلىمى، سېرىقماي، ھۆللۈك.

لَثَى الثَّوْبِ: كىيىمنىڭ كىرى.

لَجَاجَةٌ: تىلەش، تەكرار تەلەپ قىلىش، جېدەل- ماجىرا قىلىش، مۇنازىرىلىشىش.

فِي فُؤَادِهِ لَجَاجَةٌ: ئاچ قورساقلىقتىن يۈرىكى تىترەپ كەتتى.

لِجَافٌ ج أَلْجِفَةٌ وَ لُجُفٌ: تاغنىڭ تۆمۈشۈقى، ئىشىكنىڭ بوسۇغىسى.

لِجَامٌ ج أَلْجِمَةٌ وَلُجُمٌ: يۈگەن.

«مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ أُلْجِمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِلِجَامٍ مِنَ النَّارِ» «حديث»: كىمكى بىرەر ئىلىم توغرۇلۇق سورالسا، ئۇنى بىلىپ تۇرۇپ يوشۇرسا، قىيامەتتە ئۇنىڭغا ئوتتىن يۈگەن سېلىنىدۇ.

لَجَأَ يَلْجَأُ لَجْئًا ولُجُوءًا: پاناھلاندى، باشپاناھ ئىزدىدى، يوشۇرۇندى، مۆكتى، ئۆزىنى دالدىغا ئالدى، يۆلەندى.

لَجَأَ إِلَى الْخَارِجِ: چەتكە چىقىپ ئۆزىنى دالدىغا ئالدى.

لَجَأَ الْمُتَضَرِّرُ إِلَى الْقَاضِي: زىيانغا ئۇچرىغۇچى سوتقا ئىلتىجا قىلدى.

«لَجَأْتُ إِلَى طَرِيقَةٍ أُخْرَى لِشَرْحِ الْمَعْنَى»: مەنىنى يېشىپ بېرىش ئۈچۈن باشقىچە يول تۇتتى.

لَجَأَ إِلَى الْعُنْفِ: زوراۋانلىق قىلدى.

لَجِبَ يَلْجَبُ لَجَبًا الْبَحْرُ: دېڭىز دولقۇنلىدى.

لَجِبَ الْقَوْمُ: كىشىلەر سۈرەن-چۇقان سالدى.

«يَلْجَبُ النَّاسُ احْتِجَاجًا عَلَى غَلَاءِ الْمَعِيشَةِ»: كىشىلەر تۇرمۇش چىقىمىنىڭ ئۆرلەپ كەتكىنىگە باھانە قىلىپ سۈرەن-غۇلغۇلا قىلىشتى.

لَجَبٌ: دولقۇنلىماق، مەۋج ئۇرماق؛ ئاتلارنىڭ كىشنىشى؛ كىشىلەرنىڭ سۈرەن-چۇقانلىرى.

جَيْشٌ لَجَبٌ: چوڭ قوشۇن.

لَجَّ يَلَجُّ لَجَاجًا وَ لَجَاجَةً: كاجلىق قىلدى، جاھىللىق قىلدى، تەرسالىق قىلدى، داۋاملىق تېكىرقىدى.

﴿وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَ كَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ لَلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ﴾ «قرآن»: ئەگەر ئۇلار (يەنى، مۇشرىكلار)غا رەھمەت قىلساق، ئۇلارغا كەلگەن كۈلپەتنى كۆتۈرۈۋەتسەك، چوقۇم گۇمراھلىقلىرىدا داۋاملىق تېكىرقاپ يۈرۈشەتتى.

لَجَّ عَلَيْهِ فِي لأَمْرِ: چىڭ تۇرۇۋالدى.

لَجَّ فِي شُرْبِ الْخَمْرِ: ھاراق ئىچىشتە ھەددىدىن ئاشتى.

لَجَّتْ عَلَى الْمُدِيرِ فِي قَضَاءِ حَاجَتِهَا: ھاجىتىنى ئورۇنلاپ بېرىشنى تەلەپ قىلىپ مۇدىرغا ئىلتىجا قىلدى.

لُجٌّ وَلُجَّةٌ ج لُجَجٌ وَلِجَاجٌ: دېڭىز، چەكسىز، بىپايان (سۇ).

«لُجُّ الْبَحْرِ»: بىپايان دېڭىز.

لُجُّ اللَّيْلِ: كېچىنىڭ زۇلمىتى.

لَجَّامٌ ج لَجَّامُونَ: يۈگەن سالغۇچى.

لَجَّأَ يُلَجِّئُ تَلْجِئَةً: مەجبۇرلىدى، زورلىدى، قىستىدى.

لَجَّةٌ: بىر قېتىم چۇقان سېلىش.

لَجَّةُ الْمُتَظَاهِرِينَ: نامايىشچىلارنىڭ چۇقان-سۈرەنلىرى.

لَجِجَةٌ: جاھىل، كاج، تەرسا.

لُجِّيٌّ: بىپايان، چوڭقۇر.

﴿فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَغْشَاهُ مَوْجٌ﴾ «قرآن»: دېڭىزدىكى (قاراڭغۇلۇققا ئوخشايدۇ)، ئۇنى (دېڭىزنى) دولقۇنلار قاپلاپ تۇرىدۇ.

لَجَذَ يَلْجُذُ لَجِذَ يَلْجَذُ لَجْذاً وَ لَجَذًا الـشَّيْءَ: نەرســنى يېدى.

لَجَفَ يَلْجُفُ لَجْفًا: قاتتىق ئۇردى.

لَجْفَةٌ ج لَجَفَاتٌ: ئۆڭكۈر، غار.

لَجْلَاجٌ: تىلى ئېغىر، دۇدۇقلايدىغان.

لَجْلَجَ يُلَجْلِجُ لَجْلَجَةً: دۇدۇقلىدى.

لَجْلَجٌ: ئېلىشقان، ئارىلاشقان.

«الحَقّ أَبْلَجُ والبَاطِل لَجْلَجُ»: ھەقــقەت روشــەن كېلىدۇ، ناھەق دېگەن ئېلىشاڭغۇ كېلىدۇ.

لَجِنَ يَلْجَنُ لَجَنًا: پاســكىنا بولــدى؛ چاپلاشــتى، يېپىشتى.

«لَجِنَ الْمُشْطُ»: تارغاق پاسكىنا بولدى.

لَجْنَةٌ ج لِجَانٌ: جامــائە، ھەيــئەت، كومىتېــت، ئىدارە، قىسىم، بۆلۈم.

لَجْنَةُ الْإِدَارَةِ: ئىدارە، باشقارما.

لَجْنَةُ التَّحْضِيرِ: تەييارلىق ھەيئىتى.

لَجْنَةُ التَّحْقِيْقِ: تەكشۈرۈش ھەيئىتى.

لَجْنَةٌ دَائِمَةٌ: دائىمىي كومىتېت.

لَجْنَةُ الإِمْتِحَانِ: ئىمتىھان كومىسسىيىسى.

اللَّجْنَةُ التَّنْفِيْذِيَّةُ: ئىجرائىيە كومىتېتى.

اللَّجْنَةُ الْمَرْكَزِيَّةُ: مەركىزىي كومىتېت.

لَجْنَةُ الدَّوْلَةِ لِلدِّفَاعِ: دۆلەت مۇداپىئە كومىتېتى.

لَجْنَةُ مِنْهَاجِ الدَّوْلَةِ: دۆلەت پىلان كومىتېتى.

لَجْنَةُ شُؤُوْنِ الصِّحَّةِ: سەھىيە ئىدارىسى.

لَجْنَةٌ دَائِمَةٌ: دائىمىي كومىتېت.

اَللَّجْنَــةُ التَّنْفِيذِيَّــةُ لِلْحِـزْبِ: پــارتىيە ئىجــرائىيە كومىتېتى.

لَجْنَةُ تَخْطِيطٍ: پىلان كومىتېتى.

لُجُوْءٌ: پاناھلانماق، ئىلتىجا قىلماق.

حَـقّ اللُّجُـوْءِ الـسِّيَاسِيِّ: سىياســىي پانــاھلىنىش ھوقۇقى.

لَجُوْجٌ لَجُوْجَةٌ: جاھىل، كاج، تەرسا.

سَائِلٌ لَجُوجٌ: تەرسا تىلەمچى.

لَجِيْفَةٌ: ئىشىكنىڭ بىر قانىتى.

لَجِينٌ: ئېغىزنىڭ شالى.

لُجَيْنٌ: كۈمۈش.

خَاتَمٌ مِنْ لُجَيْنٍ: كۈمۈش ئۈزۈك.

لُجَيْنِيَّةٌ: دىرھەم، تەڭگە، كۈمۈش پۇل.

لَحَا يَلحُو لَحْوًا الشَّجَرَةَ: دەرەخنى سويدى، شىلدى.

لَحَا الشَّخْصَ: شەخسنى تىللىدى.

«لَحَاهُ فِي وَجْهِهِ»: ئۇنى يۈزىدىن-يۈزىگە تىللىدى.

لِحَاءٌ: قوۋزاق، پوست.

لُحَاتَةٌ: سوپپاق، شۆپەك.

لَحَاصٌ: بالايىئاپەت، مۇسىبەت، قۇرغاقچىلىق.

لَحَـاظٌ وَلِحَـاظٌ ج لُحُـظٌ: كــۆز قــۇيرۇقى، كــۆز بۇرجىكى.

لِحَـافٌ ج لُحُـفٌ: يوتقــان، يېپىنچــا، ئەديــال، كىرلىك، پۈركەنچە.

«وَضَعَتِ الْمَرْأَةُ لِحَافًا فَوْقَ السَّرِيرِ»: ئايــال كــارىۋات ئۈستىگە ئەديال سالدى.

«تَسَتَّرَتِ الفَتَاةُ بِلِحَافٍ»: قىز پۈركىنىۋالدى.

لِحَاقٌ: يېتىشمەك، قوغلاپ يەتمەك، يېتىۋالماق.

لَقَـدْ اِنْـصَرَفُوْا مُنْـذُ سَـاعَةٍ وَاحِـدَةٍ لِـذَالِكَ لَانَـسْتَطِيْعُ اللِّحَاقَ بِهِمْ: ئــۇلار كەتكىلــى بىــر ســائەت بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلارغا يېتىشەلمەيمىز.

لِحَامٌ ج لِحَمَاتٌ: قەلەي، كەپشەر.

لِحَامٌ بِالرَّصَاصِ: قوغۇشۇن بىلەن كەپشەرلەش.

لِحَامٌ بِالْأُكْسِيجِينِ: ئوكسىگېن بىلەن پاياتلاش.

لَحَامَةٌ: سېمىزلىك.

لَحَبَ يَلْحَبُ لُحُوبًا الطَّرِيْقُ: يول داغدام بولدى.

لَحَبَ يَلْحَبُ لَحْبًا الطَّرِيْقَ: ماڭدى، يۈردى، سەپەر قىلدى.

لَحَبَ بِفُلَانٍ الْأَرْضَ: پالانىنى يەرگە يىقىتتى.

لَحَبَ اللَّحْمَ عَنِ العَظْمِ: گۆشنى سۆڭەكتىن شىلدى.

لَحَبَهُ بِالسَّيْفِ: چاپتى، كەستى، ئۇردى.

لَحِبَ يَلْحَبُ لَحَبًا الشَّخْصُ: يېشى چوڭىيىپ ياداپ كەتتى.

لَحَبٌ: تاشيول، داغدام يول.

لَحَتَ يَلْحَتُ لَحْتًا الْعَصَا: ياغاچنىڭ قوۋزىقىنى سويدى.

لَحَتَ فُلَانًا بِالْعَصَا: توقماق بىلەن سالدى.

لَحَتَ الرَّجُلَ: ھەممە نەرسىسىنى ئېلىۋېلىپ قۇرۇقدىۋەتتى.

لَحْتٌ: ساپ، سادىق، سەممىي.

لَحَجَ يَلْحَجُ لَحْجًا ـــ هُ: ئۇنى ئۇردى.

لَحَجَ إِلَيْهِ: ئىلتىجا قىلدى، پاناھلاندى.

لَحَجٌ: چاپاق.

لَحِجٌ: تار.

مَكَانٌ لَحِجٌ: تار يەر.

لَحَّ يَلِحُّ لَحًّا ـــ تِ الْقَرَابَةُ بَيْنَهُمْ: ئۇلار يېقىن تۇغقان بولۇشتى.

لَحِحَ يَلْحَحُ لَحَحًا ـــ تِ الْعَيْنُ: كۆز چاپاق بولدى.

لَحٌّ: يېقىن تۇغقان.

عَيْنٌ لَحَّاءُ: چاپاق كۆز.

لَحَّامٌ ج لَحَّامُونَ: گۆش ساتقۇچى، قاسساپ، سۇۋاركىچى، پاياتچى.

أَصْلَحَ اللَّحَّامُ الْحَنَفِيَّةَ: سۇۋاركىچى جومەكنى ئوڭشىدى.

لَحَّانٌ . لَحَّانَةٌ: كۆپ گراماتىكا خاتالىقى ئۆتكۈزىدىغان، ئوقۇشنى خاتا ئوقۇيدىغان.

لَحَّبَ يُلَحِّبُ تَلْحِيبًا الطَّرِيقَ: يول ماڭدى.

لَحَّةٌ: قۇرۇق.

«خُبْزَةٌ لَحَّةٌ»: قۇرۇق نان.

لَحَّصَ يُلَحِّصُ تَلْحِيصًا خَبَرَهُ: تەكشۈردى، سۈرۈشتۈردى.

لَحَّصَ فِي الْأَمْرِ: چىڭ تۇتتى، قىستى.

لَحَّصَهُ عَنْ كَذَا: توسۇدى.

لَحَّنَ يُلَحِّنُ تَلْحِينًا: دېكلاماتسىيە قىلدى، ئۇنلۇك ئوقۇدى.

لَحَّنَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عِدَّةَ أَغَانٍ لِأُمِّ كُلْثُوم: ئابدۇۋاھاب ئۇممۇ گۇلسۇمگە بىرقانچە مۇزىكا ئىشلەپ بەردى.

لَحَدَ يَلْحَدُ لَحْداً الْقَبْرَ: قەبرە كولىدى.

لَحَدَ الْمَيِّتَ: ئۆلۈكنى كۆمدى.

لَحَدَ فِي الدِّينِ: دىنغا ئىنكار قىلىپ، ئاللاھغا شېرىك كەلتۈردى.

لَحْدٌ ج أَلْحَادٌ و لُحُودٌ: قەبرە، گۆر.

«أُطْلُبِ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ» ‹حديث›: بۆشۈكتىن لەھەتكىچە ئىلىم ئىزدە.

لَحَزَ يَلْحَزُ لَحْزًا الشَّيْءَ: تەكرار تەلەپ قىلدى، ئىلتىماس قىلدى.

لَحِزَ يَلْحَزُ لَحَزًا: بېخىللىق قىلدى، پىخسىقلىق قىلدى.

لَحِزٌ . لِحْزٌ: بېخىل، پىخسىق.

لَحِسَ يَلْحَسُ لَحْسًا: يالىدى.

«لَحِسَ الْكَلْبُ الْإِنَاءَ»: ئىت قاچىنى يالىدى.

لَحْسٌ: يالاش.

لَحْسَةٌ: بىر قېتىم يالاش.

اللَّحْسَةُ: ئازغىنە نەرسە.

لَحَصَ يَلْحَصُ لَحْصًا خَبَرَ فُلَانٍ: تەكشۈردى، ئىزدەندى.

لَحَصَهُ عَنِ الْأَمْرِ: توسۇدى.

لَحِصَ يَلْحَصُ لَحَصًا ـــ تْ عَيْنُهُ: كۆزىنى چاپاق بېسىپ كەتتى.

لَحَصَانٌ: يۈگۈرۈش، يۈگۈرمەك.

لَحَطَ يَلْحَطُ لَحْطًا الْمَكَانَ: جاينى سۇپۇرۇپ سۇ چاچتى، زىننەتلىدى، بېزىدى.

لَحَظَ يَلْحَظُ لَحْظًا وَ لَحَظَانًا: قارىدى، كۆزەتتى،

كۆزنىنىڭ قىرىدا قارىدى.

لَحْظُ العَيْنِ ج لِحَاظٌ وَأَلْحَاظٌ: بىرىكتۈرگۈچى پەردە (كۆزنىڭ).

لَحْظَةٌ ج لَحَظَاتٌ: بىر قاراش، بىر نەزەر، بىر قېتىم قاراپ چىقماق، بىردەم، شۇ ھامان، ھەش-پەش دېگۈچە، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە، ھايت-ھۇيت دېگۈچە.

سَكَتَ عَنِ الْكَلَامِ لَحْظَةً: بىردەم جىم تۇرۇۋالدى.

لَحْظَةٌ حَاسِمَةٌ بَيْنَ الْمَوْتِ وَالْحَيَاتِ: ھايات-ماماتلىق پەيتى.

أَتَى بَعْدَ لَحْظَةٍ: بىردەمدىلا كەلدى.

لَحِقَ الْقِطَارَ فِي اللَّحْظَةِ الْأَخِيرَةِ: پويىزغا ئاخىرقى ۋاقىتتا ئۇلگۈردى.

غَادَرَ الْمَكَانَ اللَّحْظَةَ: ھەش-پەش دېگۈچە ئايرىلدى.

فِي كُلِّ لَحْظَةٍ: ھەمىشە، داۋاملىق، ھەرقاچان.

أُوَافِقُ تَمَامًا عَلَى كُلِّ مَا قَالَهُ قَبْلَ لَحَظَاتٍ: ئۇنىڭ بايا ئېيتقانلىرىنىڭ ھەممىسىگە تولۇق قوشۇلىمەن.

لَحْظِيٌّ: كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە، ھەش-پەش دېگۈچە.

لَحَفَ يَلْحِفُ لَحْفًا: يېپىنچا ئىشلىدى، ياپتى، يۆگىدى، چۈمكىدى.

«لَحَفَتِ الْأُمُّ طِفْلَهَا»: ئانا بالىسىنى يۆگىدى.

لَحَفَهُ الثَّوْبَ: ئۇنىڭغا كىيىم كىيگۈزدى.

لَحِفَ الرَّجُلُ فِي مَالِهِ: كىشىنىڭ مېلىنىڭ بىر قىسمى قولدىن كەتتى.

لَحِفَ الْقَمَرُ: ئاي تۇتۇلدى.

لُحْفٌ: ياپماق، چۈمكىمەك، تاغ ئېتىكى.

لَحِقَ يَلْحَقُ لَحْقًا وَ لَحَاقًا: يەتتى، يېتىشىۋالدى، ئارقىسىدىن باردى، ئىزىدىن باردى، بىللە بولدى.

«لَحِقَ الشُّرْطِيُّ السَّارِقَ»: ساقچى ئوغرىنى يېتىۋالدى.

«لَحِقَ الشَّابُّ بِالْخِدْمَةِ الْعَسْكَرِيَّةِ»: يىگىت ھەربىي خىزمەتكە كىردى.

لَحِقَ إِلَى قَوْمِهِ كَذَا: قوۋمىغا رىشتە باغلىدى، تاياندى، يېقىندى.

لَحِقَتْهُ خَسَارَةٌ: زىيان تارتتى، زىيانغا ئۇچرىدى.

لَحِقَتْهُ بِالْمَدْرَسَةِ: مەكتەپكە كىردى، ئوقۇشقا كىردى.

لَحِقَتْهُ بِعَالَمِ الْخُلُودِ: ۋاپات بولدى، ئالەمدىن ئۆتتى.

مَهْمَا تَكُنْ سُرْعَتُكَ فِي الْجَرْيِ، فَإِنِّي أَسْتَطِيعُ أَنْ أَلْحَقَ بِكَ: قانچە تېز يۈگۈرسەڭمۇ مەن ساڭا يېتىۋالالايمەن.

لَحِقَ يَلْحَقُ لُحُوقًا الثَّمَنُ فُلَانًا: پۇل پالانىغا يۈكلەندى.

لَحْقٌ: يېتىشمەك، قوغلاپ يەتمەك، يېتىۋالماق.

لَحَقٌ ج أَلْحَاقٌ: ئەگەشكۈچى، ئىز باسقۇچى، بىللە بولغۇچى.

لَحَكَ يَلْحَكُ لَحْكًا الوَلَدَ: بالىنىڭ ئېغىزىغا دورا قويدى.

لَحَكَ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: چاپلىدى، يېپىشتۇردى.

لَحِكَ يَلْحَكُ لَحْكًا العَسَلَ: ھەسەلنى يالىدى.

لَحَمَ يَلْحَمُ لَحْمًا: گۆشنى سۆڭەكتىن شىلىپ ئاجراتتى.

لَحَمَهُ: ئۇنىڭغا گۆش يېگۈزدى.

«لَحَمَ الصَّائِغُ الذَّهَبَ والفِضَّةَ»: زەرگەر ئالتۇن، كۈمۈشنى كەپشەرلەپ تۇتقۇزدى.

لَحَمَ الْأَمْرَ: ئىشنى مەھكەم قىلدى.

لَحَمَ الشَّيْءَ: قىزىتىپ تاۋلاپ سوقتى، تۇتقۇزدى، ئۇلىدى.

لَحَمَ بِالْكَهْرِبَاءِ: توك بىلەن سۈۋاركىلىدى،

پاياتلىدى.

لَحَمَ يَلْحَمُ لَحَامَةً: بەدىنىنىڭ گۆشى كۆپەيدى، گۆشلۈك بولدى.

لَحِمَ يَلْحَمُ لَحَمًا: گۆش يېگۈسى كەلدى.

لَحِمَ بِالْمَكَانِ: بىرەر جايدا تۇردى، ئولتۇراقلاشتى، ماكانلاشتى.

لَحْمٌ ج لُحُومٌ: گۆش.

لَحْمُ البَقَرِ: كالا گۆشى.

لُحُومُ الدَّجَاجِ: توخۇ گۆشلىرى.

أَكَلَ لَحْمَ فُلَانٍ: پالانىنىڭ غەيۋىتىنى قىلدى.

﴿أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾ ‹قرآن›: سىلەرنىڭ بىرىڭلار ئۆلگەن قېرىندىشىڭلارنىڭ گۆشىنى يېيىشنى ياقتۇرامسىلەر؟

«لَا تَزَالُ الْمَسْأَلَةُ بِأَحَدِكُمْ حَتَّى يَلْقَى الله تعالى وَلَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ» ‹حديث›: كىشى تىلەمچىلىك قىلىۋەرسە، قىيامەت كۈنى يۈزىدە گۆش دېدارى بولمىغان ھالدا ھازىر بولىدۇ.

لَحْمُ الغَنَمِ: قوي گۆشى.

لَحْمُ الأَسْنَانِ: چىش مىلىكى.

لَحْمًا وَدَمًا: قان بىلەن گۆشتەك.

لُحُومٌ مُقَدَّدَةٌ: قۇرۇتۇلغان گۆشلەر.

﴿وَانْظُرْ إِلَى العِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا﴾ ‹قرآن›: بۇ سۆڭەكلەرگە قارىغىنكى، ئۇنى قانداق قۇراشتۇرىمىز، ئاندىن ئۇنىڭغا گۆش قوندۇرىمىز.

بِلَحْمِهِ وَشَحْمِهِ: بۇرۇنقىدەكلا.

لَحِمٌ: سېمىز، گۆشخۇمار، يولۋاس.

بَاذٌ لَحِمٌ: گۆشخور قارچىغا.

إِمْرَأَةٌ لَحِمَةٌ: سېمىز ئايال.

لَحْمَةٌ: تۇغقانچىلىق، قانداشلىق؛ بىر پارچە گۆش.

لَحْمَةُ النَّسِيجِ: ئارقا يىپ.

لُحْمَةٌ: قانداشلىق، ئۇرۇق-تۇغقانلىق.

لُحْمَةُ النَّسِيجِ: ئارقا يىپ، ئارقاق.

بَيْنَهُمْ لُحْمَةُ نَسَبٍ: ئۇلارنىڭ قانداشلىق مۇناسىۋىتى بار.

لُحْمَةُ الثَّوْبِ: رەختنىڭ ئارقاق يىپى.

لَحْمِيٌّ: گۆشنىڭ، ئەتنىڭ، مۇسكۇلنىڭ، بۇلجۇڭ گۆشنىڭ.

لَحْمِيَّةُ الْعَيْنِ: بىرىكتۈرگۈچى پەردە (كۆزنىڭ).

لَحَنَ يَلْحَنُ لَحْنًا فِي الكَلَامِ أَوْ فِي الْقِرَاءَاتِ: خاتا ئوقۇدى، غەلىتە ئوقۇدى، گرامماتىكىدا قائىدىسىگە خىلاپلىق قىلدى.

لَحَنَ لَهُ: ئىشارەت قىلدى، دارىتمىلىدى، بېشارەت بەردى، پۈرىتىپ ئۆتتى، ئىما قىلدى.

لَحِنَ يَلْحَنُ لَحَنًا: چۈشەندى، بىلدى، ئۇقتى.

«لَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ» ‹حديث›: بەزىڭلار بەزىڭلاردىن پاكىتنى كۆرسىتىشتە گەپدانراق بولۇشۇڭلار مۇمكىن.

لَحْنٌ ج أَلْحَانٌ وَ لُحُونٌ: ئاھاڭ، ئىنتوناتسىيە، مۇقام كۈيى، ئاۋازلارنىڭ ماسلىشىشى، گارمونىيە، رىتىم، ئاھاڭداش، تەڭكەش.

لَحْنُ الكَلَامِ أَوِ الْقَوْلِ: سۆز مەنىسى، سۆز ئۇسلۇبى.

﴿وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ القَوْلِ﴾ ‹قرآن›: سەن ئەلۋەتتە سۆزنىڭ ئۇسلۇبىدىن ئۇلارنى تونۇيسەن.

هَذَا كَلَامٌ لَيْسَ مِنْ لَحْنِي وَلَا مِن لَحْنِ قَومِي: بۇ سۆز مېنىڭ مۇقامىمۇ ئەمەس، قەۋمىمنىڭ مۇقامىمۇ ئەمەس.

لَحْنٌ حَزِينٌ: مۇڭلۇق كۈي.

لَحِنٌ: ئەقىللىق، زىرەك، چۈشەندۈرگان، چېچەن، پاراسەتلىك، زېھنى ئۆتكۈر.

لُحْنَةٌ: خاتاسى كۆپ، كۆپ خاتا سۆزلەيدىغان.

خَطِيبٌ لُحَنَةٌ: سۆزىنىڭ خاتاسى كۆپ ناتىق.

لَخُوٌ: تىللىماق، ھاقارەتلىمەك.

لَخُوخٌ: تولا سوراۋېرىدىغان.

«رَجُلٌ لَخُوخٌ»: تولا سوراۋېرىدىغان ئادەم.

اللَّخُوسُ: قارنى يامان، ئاچ كۆز.

لَحَى يَلْحَى لَحْيًا الشَّجَرَةَ أَوِ العَصَا: دەرەخنى سويدى، شىلدى.

لَحَى فُلَانًا: ئوسال قىلدى؛ ھاقارەتلىدى، تىللىدى، قارغىدى، لەنەت قىلدى.

لَحَى اللهُ فُلَانًا: ئاللاھ پالانىغا لەنەت قىلسۇن.

لَحْيٌ: تىللىماق، ھاقارەتلىمەك.

لَحْيٌ ج أَلْحٍ ولُحِيٌ: ئېڭەك.

لَحْيَانٌ لِحْيَانِيٌّ: ئۇزۇن ساقال.

رَجُلٌ لِحْيَانٌ: ئۇزۇن ساقاللىق ئادەم.

لِحْيَةٌ ج لِحًى وَ لُحًى: ساقال.

لِحْيَة صَغِيرَةٌ: ئۆچكە ساقال.

«أَطْلَقَ لِحْيَتَهُ»: ساقىلىنى قويۇۋەتتى.

قَدْ نَزَلَتْ لِحْيَتُهُ عَلَى صَدْرِه: ئۇنىڭ ساقىلى مەيدىسىگە چۈشتى.

لِحْيَةُ التَّيْسِ: تېكە ساقال، تېكە ساقىلى.

لَحِيصٌ: تارچىلىق، قىسىنچىلىق.

لَحِيمٌ: گۆشلۈك، ئەتلىك، سېمىز.

لَخَا يَلْخُو لَخْوًا ـــ هُ: ئۇنىڭ بۇرنىغا ياكى ئېغىزىغا دورا تېمىتتى.

لِخَاءٌ: بالىنىڭ ئانا سۈتىدىن باشقا ئوزۇقى.

لَخَبَ يَلْخَبُ لَخْبًا فُلَانًا: پالانىنى كاچاتلىدى.

لَخْبَطَ يُلَخْبِطُ لَخْبَطَةً: قالايمىقانلاشتۇردى، ئېلىشتۇردى.

«لَخْبَطَ الْمُوَظَّفُ الْجَدِيدُ كُلَّ الْمِلَفَّاتِ»: يېڭى خىزمەتچى ئارخىپلارنى قالايمىقانلاشتۇرۇۋەتتى.

لَخْبَطَ كِيَانَهُ: زىيان سالدى، بۇزدى، ۋەيران قىلدى، كېيەرەكتىن چىقاردى، زىيانغا

ئۇچراتتى.

لَخَّ يَلُخُّ لَخًّا الْخَبَرَ: خەۋەرنى تەكشۈردى، ئېنىقلىدى.

لَخَّتْ عَيْنُهُ: تولا يىغلاپ كۆزى ئىششىپ كەتتى.

لَخَخٌ: چاپاق.

لَخَّةٌ: بۇرۇن.

لَخَّصَ يُلَخِّصُ تَلْخِيصًا الْكَلَامَ أَوِ الْمَقَالَةَ: سۆزنى خۇلاسىلىدى، مۇھىم نۇقتىلارنى (مەزمۇنلارنى) يېزىۋالدى، قىسقىچە بايان قىلدى؛ ئومۇملاشتۇردى؛ يەكۈنلىدى، يىغىنچاقلىدى، قىسقىچە چۈشەندۈردى.

«لَخَّصَ الْمَقَالَةَ العِلْمِيَّةَ فِي نِصْفِ صَفْحَةٍ»: ئىلمىي ماقالىنى يېرىم بەتكە يىغىنچاقلىدى.

لَخَّصَ الشَّيْءَ: چەككىلىدى، ئايرىدى، ئىلغىدى، شاللىدى، تاللىدى، قىسقارتتى.

يُلَخَّصُ قَوْلُهُ فِيمَا يَلِي: ئۇنىڭ سۆزى تۆۋەندىكىدەك ئىخچاملىنىدۇ.

لَخِصَ يَلْخَصُ لَخَصًا ـــ ت العَيْنُ: قاپىقى يوغىناپ قالدى.

لَخْصَاءُ ج لُخْصٌ: قاپىقى يوغان ئايال، قاپىقى ئىششىق ئايال.

لَخْفَةٌ ج لِخَافٌ: ئاق تاش.

لَخْلَخَ يُلَخْلِخُ لَخْلَخَةً الشَّيْءَ: نەرسىنى مىدىرلاتتى.

لَخْلَخَ الْوَتَدَ: قوزۇقنى مىدىرلاتتى.

لَخْلَخَانِيٌّ: تىلى گال ئادەم.

لَخَمَ يَلْخُمُ لَخْمًا: كاچاتلىدى، تەستەكلىدى.

لَخَمَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۈزۈۋەتتى، كېسىۋەتتى.

لَخَمَ فُلَانًا: پالانىنى بىئارام قىلدى.

رَجُلٌ لَخِمَةٌ وَ لَخَمَةٌ وَ لَخْمَةٌ: پالاكەت، كېلەڭسىز، كالامپاي، قوپال، ئېغىر، سۆرەلمە، دۆت، كالۋا، پەمسىز، تومپاي.

بِهِ لَخْمَةٌ: ئۇ كالامپاي ئادەم.

لَحِنَ يَلْحَنُ لَحَنًا: سەت گەپ قىلدى.

لَحِنٌ: بەدىنى پۇرايدىغان ئادەم.

لَخْنَاءُ: بەدىنى پۇرايدىغان ئايال.

لَدَانَةٌ: يۇمشاقلىق، رايىشلىق، ئەۋرىشىملىك، نازاكەتلىك، سىلىقلىق.

لَدَانَةُ الرَّصَاصِ: قوغۇشۇننىڭ ئەۋرىشىملىكى.

لِدَةٌ ج لِدَاتٌ: تەڭتۇش.

فُلَانٌ لِدَتِي: پالانى مېنىڭ تەڭتۇشۇم.

لَدَّ يَلُدُّ لَدًّا: قاتتىق جېدەللەشتى، تالاش-تارتىش قىلدى.

لَدَّ يَلَدُّ لَدَدًا: تالاش-تارتىش قاتتىق بولدى.

لَدَدٌ: قاتتىق تالاش-تارتىش، غوۋغا.

لَدَّاءُ ج لُدٌّ وَلِدَادٌ: ئەشەددىي كۈچلۈك رەقىب.

﴿وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا﴾ «قۇرئان»: ... ۋە سەركەش قوۋمنى ئاگاھلاندۇرۇشۇڭ ئۈچۈن.

لَدَّاغَةٌ: كىشىلەرنىڭ نومۇسىنى تۆككۈچى.

رَجُلٌ لَدَّاغَةٌ لَا يَسْلَمُ مِنْ شَرِّهِ أَحَدٌ: ھېچكىمگە ئارام بەرمەيدىغان تۆھمەتخور.

لَدَّدَ يُلَدِّدُ تَلْدِيدًا ـــ هُ: ھەيران قالدۇردى، ھاڭ-تاڭ قالدۇردى.

«لَدَّدَ الإِبْنُ أَبَاهُ»: ئوغۇل دادىسىنى ھەيران قالدۇردى.

لَدَّدَ بِهِ: ئەيىبىنى ئېچىپ تاشلىدى، كەمچىلىكىنى پاش قىلدى.

لَدَّسَ يُلَدِّسُ تَلْدِيسًا: يامىدى، رېمونت قىلدى.

لَدَّسَ خُفَّهُ: ئايىغىنى ياماتتى.

لَدَّنَ يُلَدِّنُ تَلْدِينًا: يۇمشاتتى، سىلىقلاتتى.

لَدَّنَ الْمَعْدِنَ: مېتاللنى تاۋلىدى.

لَدَّنَ ثَوْبَهُ: كىيىمنى ھۆل قىلدى.

لَدَسَ يَلْدِسُ لَدْسًا ـــ هُ بِيَدِهِ: قولى بىلەن ئۇردى.

لَدَسَهُ بِحَجَرٍ: ئۇنىڭغا تاش ئاتتى، تاش بىلەن ئۇردى.

لَدَسَ الشَّيْءَ: نەرسىنى يالىدى.

لَدَغَ يَلْدَغُ لَدْغًا: چاقتى.

لَدَغَتْهُ الْحَيَّةُ: ئۇنى يىلان چاقتى.

لَدَغَهُ بِكَلِمَةٍ: گەپ بىلەن چاقتى، ھاقارەتلىدى، قارىلىدى، تۆھمەت قىلدى، زەھەرخەندىلىك قىلدى.

«لَا يُلْدَغُ الْمُؤْمِنُ مِنْ جُحْرٍ وَاحِدٍ مَرَّتَيْنِ»: مۆئمىن ئادەم يىلان چىقىۋالغان تۆشۈككە قايتا قولنى سالمايدۇ.

لَدْغَاءُ ج لُدْغٌ: كېكەچ ئايال.

لَدْغَةٌ: چاقماق، چىشلىمەك، چىشلەپ تارتماق؛ بىر قېتىم چېقىۋالماق، بىر قېتىم سانجىماق.

لَدِكَ يَلْدَكُ لَدَكًا وَلَدَكًا بِهِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَدَمَ يَلْدِمُ لَدْمًا: ئۇردى، كاچاتلىدى.

لَدُنَ يَلْدُنُ لَدَانَةً وَلُدُونَةً: يۇمشاق بولدى، ئەۋرىشىم بولدى.

لَدُنَتْ أَخْلَاقُهُ: ئەخلاقلىق بولدى.

لَدْنٌ ج لُدْنٌ وَلِدَانٌ م لَدْنَةٌ ج لِدَانٌ: يۇمشاق، رايىش، مەيىن، يېقىملىق، سىلىق، مۇلايىم، نازاكەتلىك، ئەۋرىشىم.

إِمْرَأَةٌ لَدْنَةٌ: سىلىق ئايال.

لَدْنُ الْخَلِيقَةِ: مۇلايىم، يۇمشاق، مۇئامىلىسى سىلىق.

لَدُنْ: مەلۇم جايدا، مەلۇم كىشىنىڭ (شەيئىنىڭ) ئالدىدا، مەلۇم ۋاقىتتا، ھۇزۇرىدا، يېنىدا، قېشىدا.

جِئْتُ مِنْ لَدُنْهُ: ئۇنىڭ قېشىدىن كەلدىم.

«أَخَذْتُ كِتَابًا مِنْ لَدُنْ فُلَانٍ»: كىتابنى پالانىدىن ئالدىم.

﴿مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ﴾ «قۇرئان»: بۇ، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچى، ھەممىدىن خەۋەردار ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل بولغان...

«هُوجِمَ مِنْ لَدُنْ بَعْضِ الْأَشْرَارِ»: ياماناار تەرىپىدىن هۇجۇمغا ئۇچرىدى.

لَدُنِيٌّ: ئاللاھ تەرەپتىن.

الْعِلْمُ اللَّدُنِيّ: ئاللاھ تەرەپتىن ئىلھام يولى بىلەن كەلگەن ئىلىم.

﴿وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا﴾ ‹قۇرئان›: ... ۋە بىزنىڭ ئۆزىمىزگە خاس ئىلمىمىزنى (يەنى، ئىلمىي غەيبنى) بىز بىلدۈرگەن بىر بەندىنى...

لَدُودٌ ج أَلِدَّةٌ: جېدەلخور، غوۋغاچى.

«عَدُوٌّ لَدُودٌ»: ئەشەددىي دۈشمەن، كۈچلۈك رىقابەتچى.

لَدُونَةٌ: يۇمشاقلىق، رايىشلىق، سىلىقلىق.

لَدَى: قېشىدا، يېنىدا، هۇزۇرىدا، ئالدىدا.

﴿وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ﴾ ‹قۇرئان›: بىزنىڭ دەرگاھىمىزدا ھەقنى سۆزلەيدىغان كىتاب بار.

يُسْتَعْمَلُ لَدَى الْحَاجَةِ: ئېھتىياج بولغاندا ئىشلىتىلىدۇ.

وَصَلَ لَدَى الْغُرُوبِ: كۈن پاتقاندا يېتىپ كەلدى.

لَدَيْهِ كَلِمَةٌ يُرِيدُ أَنْ يَقُولَهَا: ئۇنىڭ ساڭا ئېيتماقچى بولغان سۆزى بار.

لَدِيدَةٌ: گۈل ـ چېچەكلىك باغچە.

لَدِيسٌ ج أَلْدَاسٌ: سېمىز.

لَدِيغٌ ج لَدْعَى ولُدَغَاءُ: چېقىۋېلىنغۇچى، سانجىلغان.

لَذَبَ يَلْذُبُ لُذُوبًا بِالْمَكَانِ: ئورۇنلاشتى، ماكانلاشتى.

لَذِبَ يَلْذَبُ لَذَبًا بِالشَّيْءِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَذَّ يَلَذُّ لَذًّا: تېتىدى.

لَذَّ يَلَذُّ لَذَاذًا وَ لَذَاذَةً: تاتلىق بولدى، شېرىن بولدى، لەززەتلىك بولدى.

قَدَّمَ لِلضَّيْفِ مَا لَذَّ وَطَابَ: مېھمانغا تاتلىق، ياخشى نەرسىلەرنى قويدى.

يَلَذُّ لَهُ أَنْ يَتَنَزَّهَ عِنْدَ الْأَصِيلِ: كۈن پاتقاندا سەيلە قىلىش ئۇنىڭغا كۆڭۈللۈك تۇيۇلىدۇ.

لَذٌّ: لەززەتلىك.

رَجُلٌ لَذٌّ: شېرىن سۆزلۈك ئادەم.

عَيْشٌ لَذٌّ: كۆڭۈللۈك تۇرمۇش.

شَرَابٌ لَذٌّ: شېرىن شاراب.

لَذَّاعٌ: ياالقۇنلۇق، قىززغىن، كۆيدۈرىدىغان، سۆزىدە تۇرمايدىغان.

مَذَّاعٌ لَذَّاعٌ: مەسخىرىۋاز، زاڭلىق قىلىدىغان.

مَارَأَيْتُ مَذَّاعًا لَذَّاعًا مِثْلَهُ: ئۇنىڭغا ئوخشاش سۆزىدە تۇرمايدىغان ئادەمنى كۆرمىدىم.

لَذَّة ج لَذَّات: لەززەت، شاد ـ خۇراملىق، كۆڭۈللۈك، تېتىماق.

لَذَّةُ الطَّعَامِ: تاماقنىڭ لەززىتى.

لَذَّةُ الْمُوسِيْقَى: مۇزىكىنىڭ هۇزۇرى.

كَأْسٌ لَذَّةٌ: شېرىن مەي.

لَذَّذَ يُلَذِّذُ تَلْذِيذًا: لەززەتلەندۈردى، هۇزۇرلاندۇردى، خۇشاللاندۇردى.

لَذْلَاذٌ: چاققان، تېز، تېتىك.

لَذْلَذَ يُلَذْلِذُ لَذَّةً: تېتىك بولدى، چاققان بولدى.

لَذِمَ يَلْذَمُ لَذَمًا ـــ هُ بالشَّيْءِ: ھەيران قالدۇردى، ئەجەبلەندۈردى.

لَذِمَ بِالْمَكَانِ: يەرلەشتى، ماكانلاشتى.

لَذِمٌ بِالشَّيْءِ: مەپتۇن بولغۇچى.

لَذَعَ يَلْذَعُ لَذْعًا: كۆيدۈردى، ئاغرىتتى.

لَذَعَ الْبَعِيرَ: تۆگىگە تامغا باستى.

لَذَعَ الْحُبّ قَلْبَهُ: مۇھەببەت ئۇنىڭ يۈرىكىنى ئۆرتىدى.

لَذَعَهُ بِلِسَانِه: زاڭلىق قىلدى، مەسخىرە قىلدى، چېقىۋالدى، ئازار بەردى.

لَذْعَة: كۆيۈك، كۆيۈك يارىسى.

لذوم بالشيء: مەپتۇن بولغۇچى.

لَذِيَ يَلْذَى لَذًى بِالأَمْرِ: بىرەر ئىشتا ئايرىلماي چىڭ تۇردى.

لَذِيْذ: تاتلىق، شېرىن.

لِزَاق: يېلىم، شىلىم.

«أَلْصَقَ النَّجَّارُ الخَشَبَتَيْنِ بِاللِّزَاقِ»: ياغاچچى ئىككى تاختاينى يېلىم بىلەن تۇتاشتۇردى.

لِزَام: زۆرۈر شەرت، لازىم، تېگىشلىك، ئۆتمىگەندىن قاچقىلى بولمايدىغان زۆرۈر ئىش.

«كَانَ لِزَامًا عَلَيْهِ أَنْ يَفْعَلَ كَذَا»: ئۇنىڭ شۇنداق قىلىشى لازىم ئىدى.

﴿فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا﴾ ‹قرآن›: (ئاخىرەتتە) سىلەر قۇتۇلالمايدىغان ئازابقا دۇچار بولىسىلەر.

لَزَبَ يَلْزَبُ لُزُوبًا: چىڭ تۇردى.

لَزَبَتِ السَّنَةُ: يىل قۇرغاقچىلىق بولدى.

لَزَبَ بِهِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

«لَزَبَ الطِّيْنُ بِرِجْلِهِ»: پۇتىغا لاي چاپلاشتى.

لَزُبَ يَلْزُبُ لَزْبًا وَ لُزُوبًا وَ لَزِبَ يَلْزَبُ لَزَبًا الطِّيْنُ: لاي قېتىپ قالدى، ئۇيۇپ قالدى.

لَزُبَ الشَّيْءُ: تارايدى، قىسقاردى، قورۇلدى، يىغىلدى.

لَزَب . عَزَب لَزَب: ئۆيلەنمىگەن، توي قىلمىغان، بويتاق.

لَزِب ج لِزَاب: ئاز، كەم، ئازغىنە، بىرئاز.

لَزْبَة ج لَزْبَات وَ لَزَبَات وَلِزَب: چىڭ تۇرماق، قىيىنچىلىق، قەھەتچىلىك، قۇرغاقچىلىق.

«سَنَة لَزْبَة»: قەھەتچىلىك يىل.

لَزِجَ يَلْزَجُ لَزَجًا وَلُزُوجًا وَلُزُوجَةً: سوزۇلدى.

لَزِجَ الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: يېپىشتى، چاپلاشتى.

«لَزِجَ العَسَلُ بِإِصْبِعِه»: ھەسەل ئۇنىڭ بارمىقىغا چاپلاشتى.

لَزِجٌ: چاپلاشقاق، يېپىشقاق.

لَزَّ يَلُزُّ لَزًّا وَلِزَازًا الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: چاپلاشتى، يېپىشتى، تۇتاشتى.

لَزَّ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: يېپىشتۇردى، چاپلاشتۇردى، يەملىدى، ئۇلىدى.

لَزَّ الشَّيْءَ بِالرُّمْحِ: نەيزە سانجىدى، تىقتى.

لَزَّهُ إِلَى كَذَا: مەجبۇرلىدى، زورلىدى، قىستىدى.

لَزَّ البَابَ: ئىشىكنى ئەتتى.

لَزَّهُ إِلَى الْكَذِبِ: ئۇنى يالغان سۆزلەشكە زورلىدى.

لِزٌّ . لِزَّةٌ: بۇرما مىخ، ۋىنتا.

فُلَانٌ كَزٌّ لَزٌّ: پالانى بېخىل، پىخسىق.

لَزَز: ئىشىكنىڭ تاقىقى.

لَـزَّزَ يُلَـزِّزُ تَلْزِيـزًا الـشَّيْءَ: چىڭدىدى، قىستى، مۇستەھكەملىدى، پۇختىلىدى، بىرىكتۈردى.

لَزَّقَ يُلَزِّقُ تَلْزِيقًا: چاپلىدى.

«لَزَّقَ الصُّورَةَ»: سۈرەتنى چاپلىدى.

لَزَّقَ الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۆزە قىلىپ قويدى (پۇختا قىلمىدى)، بىپەرۋارلىق قىلدى، قول ئۇچىدا ئىشلىدى، ئەپلەپ-سەپلەپ قولىدىن چىقاردى.

لَزِقَ يَلْزَقُ لُزُوقًا الشَّيْءُ بِالشَّيْءِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

«لَزِقَ الطِّيْنُ بِرِجْلِهِ»: ئۇنىڭ پۇتىغا لاي چاپلاشتى.

لِزْقٌ: يېقىن، يانداش، قوشنا، تۇتاش.

«بَيْتِي لِزْقَ بَيْتِهِ»: مېنىڭ ئۆيۈم ئۇنىڭ ئۆيىگە قوشنا.

لَزْقَةٌ ج لَزَقَات: مەلھەم دورا.

لَزِمَ يَلْزَمُ لُزُومًا الشَّيْءُ: تۇردى.

لَزِمَ الأَمْرُ: لازىم بولدى، زۆرۈر بولدى.

لَزِمَ الشَّخْصُ الشَّيْءَ: ئايرىلالماي تۇرۇپ قالدى.

«لَزِمَ الفِرَاشَ»: (كېسەل) ئورۇن تۇتۇپ يېتىپ قالدى.

«لَزِمَ الغُرْفَةَ»: ئۆيدە تۇرۇپ قالدى.

«لَزِمَتِ الصَّمْتَ»: جىمجىتلىقنى ساقلىدى.

لَزِمَ بَيْتَهُ . لَزِمَ دَارَهُ: ئۆيىدىن چىقماي ياتتى.

لَزِمَ الأَدَبَ: ئەدەپ-ئەخلاققا رىئايە قىلدى.

لَزِمَهُ كَذَا: لازىم بولدى، كېرەك بولدى،

ئېھتىياجلىق بولدى، زۆرۈر بولدى، موھتاج بولدى.

لَزِمَهُ الشَّيْءُ: مەسئۇلىيەتچانلىق ئارتىلدى، جاۋابكارلىق ئارتىلدى.

لَزِمَهُ الأَمْرُ: ۋەزىپە ئارتىلدى، مەجبۇرىيەت ئارتىلدى، ئىش يۈكلەندى.

لَزِمَ كَذَا عَنْ كَذَا: خۇلاسە چىقتى، يەكۈنلەندى، ھۆكۈم چىقىرىلدى.

لَزِمَتْ هَذِهِ النَّتِيجَةُ عَنِ اتِّخَاذِ مُوَاقِفِهِ الْحَازِمَةِ: بۇ نەتىجە ئۇنىڭ كەسكىن پوزىتسىيەسىدىن قولغا كەلدى.

لَزْمَة: ھۆددىگەرلىك، ھۆددىگەرلىك ھوقۇقى.

لَزَنَ يَلْزُنُ لَزْنًا وَ لَزِنَ يَلْزَنُ لَزَنًا القَوْمُ عَلَى البِئْرِ: قەۋم قۇدۇق بېشىدا قىستىلىشتى.

لَزْن: قىيىنچىلىق، قاتتىقچىلىق.

مَاءٌ لَزْنٌ: ئازغىنە سۇ.

مَكَانٌ لَزْنٌ: قىستاڭچىلىق جاي.

لَزَنَةٌ ج لَزْنٌ . لِزْنَةٌ ج لِزَنٌ: قاتتىقچىلىق، قىيىنچىلىق، قەھەتچىلىك يىل.

لَيْلَةٌ لَزَنَةٌ: قورقۇنچلۇق كېچە.

لُزُوجَة: يېپىشقاقلىق، چاپلاشقاقلىق.

لَزُوقٌ: يارىغا چاپلايدىغان دورا.

لُزُوم: لازىم بولۇش، ھاجەت بولۇش، زۆرۈر بولۇش، تېگىشلىك بولۇش.

«يُسْتَعْمَلُ هَذَا الدَّوَاءُ عِنْدَ اللُّزُومِ»: بۇ دورا لازىم بولغاندا ئىشلىتىلىدۇ.

لُسَاسٌ: ياش ئوت.

لِسَان ج أَلْسِنَة وَ أَلْسُن وَ لُسُن: تىل.

«فَتَحَ فَمَهُ وَ مَدَّ لِسَانَهُ»: ئېغىزىنى ئېچىپ، تىلىنى ئۇزاتتى.

«عَضَّ لِسَانَهُ»: تىلىنى چىشلىدى.

«لِسَانٌ فَصِيحٌ»: پاساھەتلىك تىل.

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ﴾ «قرآن»: قانداقلا بىر پەيغەمبەرنى ئەۋەتمەيلى، ئۇنى بىز ئۆز قوۋمىغا (ئاللاھنىڭ شەرىئىتىنى) بايان قىلىش ئۈچۈن، پەقەت ئۆز قوۋمىنىڭ تىلى بىلەن (سۆزلەيدىغان قىلىپ) ئەۋەتتۇق.

«عِلْمُ اللِّسَانِ»: تىلشۇناسلىق.

«مَدْرَسَةُ الأَلْسُنِ»: تىل مەكتىپى.

ذُو اللِّسَانَيْنِ: ئالدامچى، ساختىپەز، ھىيلىگەر، تىلى سوزۇق، ئىچى بۇزۇق.

«هُوَ ذُووَجْهَيْنِ وَ ذُولِسَانَيْنِ»: ئۇ، ئىككى يۈزلۈك ۋە ئىككى تىللىق.

لِسَانُ العَرَبِ: ئەرەب تىلى.

لِسَانُ الأَرْضِ (فِي الجغرافيا): تۇمشۇق (جۇغراپىيىدە).

لِسَانُ القُفْلِ: قۇلۇپ تىلى.

لِسَانُ المِفْتَاحِ: ئاچقۇچ چىشى.

لِسَانُ القَوْمِ: جارچى، باياناتچى.

لِسَانُ المِزْمَارِ: كېكىردەك قاپقىقى.

لِسَانُ النَّارِ: ئوت يالقۇنى.

لِسَانُ المِيزَانِ: ئىستىرېلكا، كۆرسەتكۈچ يىڭنە.

مُنْطَلِقُ اللِّسَانِ: گەپچى، گەپدان، سۆزمەن، ناتىق.

طَوِيلُ اللِّسَانِ: ئېغىزى يامان.

لِسَانُ الْحَالِ: سىرتقى كۆرۈنۈش، ئەمەلىي ئەھۋال.

لِسَانُ الْحَالِ غَيْرُ لِسَانِ الْمَقَالِ: ئەمەلىي ئەھۋالى باشقا، سۆزى باشقا.

إِرْتَفَعَتْ أَلْسِنَةُ اللَّهَبِ: ئوت يالقۇنلىرى كۆتۈرۈلدى.

لِسَانِيٌّ: تىلغا مۇناسىۋەتلىك.

«أَصْوَاتٌ لِسَانِيَّةٌ»: تىل تاۋۇشلىرى.

«بَحْثٌ لِسَانِيٌّ»: تىل تەتقىقاتى.

لِسَانِيَّاتٌ . اللِّسَانِيَّاتُ: تىلشۇناسلىق.

«مَعْهَدُ اللِّسَانِيَّاتِ»: تىل ئىنستىتۇتى.

لَسَبَ يَلْسِبُ لَسْبًا الْحَيَّةُ: يىلان چىقىۋالدى.

لَسَبَهُ سَوْطًا أَوْ بِالسَّوْطِ: ئۇنى قامچىلىدى.

لَسَبَهُ بِلِسَانِهِ: ئۇنى تىللىدى.

لَسِبَ يَلْسَبُ لَسَبًا بِهِ: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَسِبَ الْعَسَلَ: ھەسەلنى يالىدى.

لَسَّ يَلُسّ لَسًّا القَصْعَةَ: تاۋاقنى يالىدى.

لُسُنٌ: پىشقان ھامال.

لَسَّاع ج لَسَّاعُون: كىشىلەرگە تولا ئازار بېرىدىغان.

«رَجُلٌ شِرِّيرٌ لَسَّاع»: كىشىلەرگە تولا ئازار بېرىدىغان يامان ئادەم.

لَسَّنَ يُلَسِّنُ تَلْسِينًا الشَّخصُ: ھاك ـ تاكلىقتا ئويلاپ تىلىنى چىشلىدى.

«يُلَسِّنُ التَّلَامِيذُ وَقْتَ الإمتِحان»: ئوقۇغۇچىلار ئىمتىھان ۋاقتىدا تىلىنى چىشلەيدۇ.

لَسَّنَ الشَّيْءَ: ئۇچلىدى، ئۇچلۇق قىلدى، ئۇچىنى چىقاردى.

«لَسَّنَ الحِذَاءَ»: كەشنى ئۇچلۇق قىلدى.

لَسَّنَ عَلَيْه: ئۇنىڭ يامان گېپىنى قىلدى.

لَسَعَ يَلْسَعُ لَسْعًا العَقْرَبُ: ئۇنى چايان چاقتى.

لَسَعَ الشَّخْصَ بِلِسانه: كىشىنى ئەيىبلىدى ۋە ئۇنىڭغا ئازار بەردى، چېقىۋالدى.

لُسَعَة: كىشىلەرگە تىلى بىلەن تولا ئازار بېرىدىغان.

لَسِقَ يَلْسَقُ لُسُوقًا: چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَسَمَ يَلْسُمُ لَسْمًا: تېتىدى، تېتىپ كۆردى.

لَسِمَ يَلْسَمُ لَسَمًا: تارتىنىپ جىم تۇردى.

لَسَنَ يَلْسُنُ لَسْنًا الشَّخْصَ: كىشىنى ئەيىبلىدى، كىشىنىڭ يامان گېپىنى قىلدى، ھاقارەتلىدى.

لَسَنَ الشَّخْص: كىشىدىن گەپدان بولدى.

لَسِنَ يَلْسَنُ لَسَنًا: سۆزگە ئۇستا بولدى، پاساھەتلىك، بالاغەتلىك بولدى.

لَسَن: سۆز قابىلىيىتى، سۆز ئىقتىدارى.

لَسِن ج لَسِنُون: سۆزمەن، پاساھەتلىك.

«خَطِيبٌ لَسِن»: سۆزگە ئۇستا ناتىق.

لَسُوع: بىشەم (ئايال).

لَسُوقٌ: مەلھەم دورا.

لَسِيع ج لَسْعَى: چېقىۋېلىنغان.

«لَسِيعُ العَقْرَب»: چايان چاققان.

لَشْلَاشٌ: قورقۇنچاق، كاللىسى ئىشلىمەيدىغان.

لَشْلَشَ يُلَشْلِشُ لَشْلَشَةً الشَّخْصُ: ھودۇقتى، تېڭىرقاپ قالدى.

لِصَاق: يېلىم.

شَرِكَةُ صُنعِ اللِّصَاقِ: يېلىم ئىشلەش شىركىتى.

لَصَّ يَلُصّ لَصًّا الشَّيْءَ: ئوغرىلىدى، ئوغرىلىقچە قىلدى، يوشۇرۇن قىلدى.

لَصَّ البَابَ: ئىشىكنى ئەتتى، تاقىدى.

لِصّ ج لُصُوص: ئوغرى، قاراقچى.

«إقْتَحَمَ اللُّصُوصُ الْمَصْرِفَ»: بانكىغا ئوغرىلار بۇسۇپ كىردى.

لِصّ الْبَحْر: دېڭىز قاراقچىسى.

لَصَغَ يَلْصَغُ لَصْغًا وَلُصُوغًا الجِلْدُ: ياداپ بىر تېرە بىر سۆڭەك بولۇپ قالدى.

لَصَفَ يَلْصُفُ لُصُوفًا: پارقىرىدى.

لَصِقَ يَلْصَقُ لَصَقًا وَلُصُوقًا: چاپلاشتى، يېپىشتى.

«لَصِقَ الطِّيْنُ بِالْحِذَاءِ»: ئاياغ كىسىمىگە لاي چاپلاشتى.

لَصْلَصَ يُلَصْلِصُ لَصْلَصَةً الوَتِدَ: قوزۇقنى مىدىرلاتتى، لىڭشىتتى، تەۋرەتتى، قوزغىدى.

لُصُوصِيَّة: ئوغرىلىق، قاراقچىلىق، بۇلاڭچىلىق، باسمىچىلىق.

إنْتَشَرَت اللُّصُوصِيَّةُ فِي ذَالِكَ العَصْرِ: بۇ دەۋردە قاراقچىلىق يامراپ كەتتى.

لَصُوق: يارىغا چاپلىنىدىغان دورا، كېسەل ئەزاغا

داۋالاش ئۈچۈن تېڭىلىدىغان لاتا.

لَصِيق ج لُصَقَاء: يېقىن.

«جَارٌ لَصِيقٌ»: يېقىن قوشنا.

لَصْلَاصٌ: پىشقان يولباشلىغۇچى.

لَضَمَ يَلْضِمُ لَضْمًا الإِبْرَةَ: يىڭنىگە يىپ ئۆتكۈزدى.

لَضَمَ السُّبْحَةَ: تەسبىھنى ئۆتكۈزدى.

لَضَمَ فُلَانًا: قوپال مۇئامىلە قىلدى.

لَطَا يَلْطُو لَطْوًا: پاناھلاندى، تاشنىڭ ئارقىسى ياكى غارغا پاناھلاندى.

لَطَافَة: قىزغىنلىق، ئىنچىكىلىك، نازۇكلۇق، لاتاپەتلىك، نازاكەتلىك، مۇلايىملىق، ئەخلاقلىق.

«إِسْتَقْبَلَهُ بِلَطَافَةٍ فِي مَكْتَبِهِ»: ئۇنى ئىشخانىسىدا قىزغىنلىق بىلەن كۈتۈۋالدى.

لَطَأَهُ يَلْطَأُ لَطْئًا فُلَانًا بِالعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن دۈمبىسىگە ئۇردى.

لَطِئَ يَلْطَأُ لُطُوءاً بِالأَرْضِ: يەرگە چاپلىشىۋالدى.

لَطَثَ يَلْطُثُ لَطْثًا الشَّيْءُ: نەرسە بۇزۇلۇپ قالدى، چىرىپ قالدى.

لَطَحَ يَلْطَحُ لَطْحًا: شاپىلاق بىلەن ئۇردى.

لَطِخَ يَلْطَخُ لَطَخًا: بۇلغەندى، داغ تەگكۈزدى، پاسكىنا قىلىۋەتتى، مەينەت قىلىۋەتتى.

«لَطَخَ التِّلْمِيذُ الوَرَقَةَ بِالحِبْرِ»: ئوقۇغۇچى ۋاراقنى سىياھ بىلەن بۇلغىۋەتتى.

«لَطَخَتْ ثِيَابَهَا بِالوَحَلِ»: كىيىملىرىنى لاي بىلەن بۇلغاپ قويدى.

لَطِخٌ: بۇلغانغان، پاسكىنا، مەينەت.

لَطْخٌ: بۇلغىماق، مەينەت قىلماق.

لَطْخٌ ج لُطُوخٌ: دۆت، ئەخمەق.

لُطْخَةٌ ج لُطَخَاتٌ: دۆت، ئەخمەق.

لَطَسَ يَلْطُسُ لَطْسًا: تەستەكلىدى، كاچاتلىدى.

لَطَشَ يَلْطِشُ لَطْشًا: ئۇردى، قاقتى.

لَطْشَةٌ ج لَطَشَاتٌ: بىر قېتىم ئۇرماق، بىر قېتىم قاقماق.

لَطَّ يَلُطُّ لَطًّا: ئۇردى، سوقتى، دۈمبالىدى، قاقتى.

لَطٌّ: ئۇرماق، ۋەيران قىلماق، نابۇت قىلماق.

لَطَّاشَةُ الذُّبَابِ: چىۋىن پالىقى.

لَطَّخَ يُلَطِّخُ تَلْطِيخًا الشَّيْءَ: بۇلغىدى، مەينەت قىلدى، پاسكىنا قىلدى.

«لَطَّخَ يَدَيْهِ بِالدُّهْنِ»: ئىككى قولىنى ماي بىلەن بۇلغىدى.

«لَطَّخَ قَدَمَيْهِ بِالوَحَلِ»: ئىككى پۇتىنى پاتقاق بىلەن بۇلغىدى.

«لَطَّخَ سُمْعَتَهُ»: نامىنى بۇلغىدى.

لَطَّخَ يَدَيْهِ بِالدَّمِ: قاتىللىق قىلدى.

لَطَّخَ فُلَانًا بِالشَّرِّ: تۆھمەت قىلدى، قارا چاپلىدى، قارىلىدى.

لَطَّخَ بِالصَّابُونِ: سوپۇن سۈرتتى.

لَطَّفَ يُلَطِّفُ تَلْطِيفًا: كەيپىنى سىلىق قىلدى.

«لَطَّفَ عِبَارَاتِ رِسَالَتِهِ»: خېتىنىڭ ئىبارىلىرىنى سىلىقلاتتى.

لَطَّفَ مِنَ الشَّيْءِ: يەڭگىللەتتى، پەسەيتتى.

«لَطَّفَتْ مِنْ غَضَبِهَا»: ئاچچىقىنى پەسەيتتى.

«لَطَّفَ الدَّوَاءُ مِنَ الأَلَمِ»: دورا ئاغرىقنى پەسەيتتى.

لَطَّمَ يُلَطِّمُ تَلْطِيمًا: راسا كاچاتلىدى.

لِطِّيخٌ: دۆت، ئەخمەق.

لَطَعَ يَلْطَعُ لَطْعًا: ئىچتى.

لَطَعَ الكَلْبُ المَاءَ: ئىت سۇ ئىچتى.

لَطَعَ الشَّيْءَ بِلِسَانِهِ: يالىدى.

لَطَعَتِ البِئْرُ: قۇدۇقنىڭ سۈيى تۈگىدى.

لَطَعَهُ بِالنَّارِ: ئۇنى كۆيدۈردى.

لَطَعَ إِسْمَهُ: ئۇنىڭ ئىسمىنى ئۆچۈردى.

لَطَعَ الغَرَضَ: نىشانغا تەگدى.

لَطَعَ فُلَانًا بِالعَصَا: پالاننى تاياق بىلەن ئۇردى.

لَطِعَ فُلَانًا: پالاننى تەپتى.

لَطِعَتْ أَسْنَانُ الْعَجُوزِ: قېرىنىڭ چىشى قالمىدى.

لَطَفَ يَلْطُفُ لُطْفًا: رەھمەت قىلدى، يېقىنچىلىق قىلدى، مېھرىبانلىق قىلدى، رەھمدىللىك قىلدى، كۆيۈندى.

«**لَطَفَ اللهُ بِهِ**»: ئاللاھ ئۇنىڭغا رەھىم قىلدى.

«**لَطَفَ اللهُ بِالعَبْدِ وَلَهُ**»: ئاللاھ بەندىلىرىگە قولايلاشتۇرۇپ بەردى، ئۇنىڭغا رەھمەت قىلىپ ياخشى كۆرىدىغىنىنى يەتكۈزۈپ بەردى.

لَطُفَ يَلْطُفُ لُطْفًا وَ لَطَافَةً الشَّيْءُ: نەپىس بولدى، نازۇك بولدى، سىلىق بولدى.

«**لَطُفَ كَلَامُهَا**»: ئۇنىڭ گېپى سىلىق بولدى.

«**لَطُفَ الْهَوَاءُ بَعْدَ العَصْرِ**»: ئەسىردىن كېيىن ھاۋا سۈزۈك بولدى.

«**لَطُفَتْ أَخْلَاقُهُنَّ**»: ئۇلارنىڭ ئەخلاقى سىلىق بولدى، ياخشى بولدى.

لُطْفٌ: رەھىم قىلىش، يېقىنچىلىق، مېھرىبانلىق، رەھمدىللىك، كۆيۈنۈش.

لُطْفٌ ج أَلْطَافٌ: سىلىقلىق، ياخشى مۇئامىلە.

«**عَامَلَ الأَرْمَلَةَ بِلُطْفٍ**»: تۇل ئاياللارغا ياخشى مۇئامىلە قىلدى.

لُطْفٌ مِنَ اللهِ: ياردەم، قولايلاشتۇرۇپ بېرىش، ئاسانلاشتۇرۇپ بېرىش.

«**مِنْ أَلْطَافِ اللهِ أَنَّهُ نَجَا مِنَ الحَادِثِ**»: ئاللاھنىڭ مەرھەمىتى بىلەن ئۇ ھادىسىدىن قۇتۇلۇپ قالدى.

لَطَمَ يَلْطِمُ لَطْمًا: كاچاتلىدى، تەستەكلىدى.

«**لَطَمَتِ الْمَرْأَةُ وَجْهَهَا**»: ئايال يۈزىگە كاچاتلىدى.

«**مَنْ ضَرَبَ غُلَامًا لَهُ حَدًّا لَمْ يَأْتِيهِ أَوْلَطَمَهُ فَإِنَّ كَفَّارَتَهُ أَنْ يُعْتِقَهُ**» ‹حديث›: كىمكى ئۆز قۇلىنى جازا تېگىشلىك بولمىغان ھالدا ئۇرسا ياكى بىر شاپىلاق سالسا، ئۇنىڭ كاپارىتى ئۇ قۇلنى ئازاد قىلىشتۇر.

لَطْمَةٌ ج لَطَمَاتٌ: بىر شاپىلاق ئۇرماق، بىر كاچات ئۇرماق.

«**تَبَادَلَ الأَطْفَالُ اللَّطَمَاتِ**»: بالىلار بىر-بىرىنى تەستەكلەشتى.

لَطَى يَلْطِي لَطْيًا الرَّجُلُ: يەرگە چاپلاشتى، يېپىشتى.

لَطِيَ يَلْطَى لَطًى الرَّجُلَ: يۈكنى ئېغىرلاشتۇردى، ئېغىر يۈك يۈكلىدى.

لَطِيفٌ م لَطِيفَةٌ: نەپىس، ئىنچىكە، نازۇك، ھاۋاغا ئوخشاش نازۇك نەرسە.

«**عُودٌ لَطِيفٌ**»: ئىنچىكە ياغاچ.

لَطِيفٌ ج لِطَافٌ وَ لُطَفَاءُ: سىلىق، ئەدەپلىك، مۇلايىم، مېھرىبان، كۆيۈمچان، خۇشخۇي، رەھىمدىل، يېقىملىق، قىزغىن، سەممىي.

اَلْجِنْسُ اللَّطِيفُ: ئاياللار.

فَتَاةٌ لَطِيفَةُ الأَخْلَاقِ: ئەدەپ-ئەخلاقلىق قىز.

هُوَ صَاحِبُ اللَّطَائِفِ: چاقچاقچى، لەتىپىچى.

اللَّطِيفُ: ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرىدىن بولۇپ، ئەڭ مەرھەمەتلىك ئاللاھ، دېگەن مەنىدە.

﴿**وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ**﴾ ‹قرآن›: ئاللاھ بەندىلىرىگە مېھرىباندۇر، ھەممىدىن خەۋەرداردۇر.

لَطِيمٌ ج لُطُمٌ: ئاق قاشقىلىق ئات؛ يېتىم.

«**هُوَ رَفِيقٌ بِكُلِّ لَطِيمٍ**»: ئۇ يېتىملارنىڭ دوستى.

لَطِيمَةٌ ج لَطَائِمُ: ئىپار قاچىسى.

«**فَاحَتِ اللَّطِيمَةُ**»: ئىپار قاچىسى پۇرىدى، خۇش پۇراق چاچتى.

لَظَّى يُلَظِّي تَلْظِيَةً الشَّخْصُ النَّارَ: ئوتنى تۇتاشتۇردى، ياقتى.

لَظِيَ يَلْظَى لَظًى لَظِيَتِ النَّارُ: ئوت تۇتاشتى، يالقۇنلىدى.

لَظًى: ئوت يالقۇنى.

لَظَى: دوزاخ.

لَغَا: ئاچ كۆز.

لَغَا لَكَ: سېنى خۇدا ساقلىسۇن.

لَا لَغَا لَهُ: جۇۋاپىنىمەك.

لُعَابٌ: شۆلگەي.

«لُعَابُ الرَّضِيعِ»: بوۋاقنىڭ شۆلگىيى.

رَأَى طَعَامًا شَهِيًّا فَسَالَ لُعَابُهُ: لەززەتلىك تائامنى كۆرۈپ شۆلگىيى ئاقتى.

لُعَابُ الْحَيَّةِ: يىلاننىڭ زەھىرى.

لُعَابُ النَّحْلِ: ھەسەل.

لُعَاقٌ: تاماق يېگۈچىنىڭ ئېغىزىدا قالغان قالدۇق.

لِعَانٌ (في الفقه): قارغاش، تىللاش (شەرىئەتتە بىرەر ئادەم ئايالىنى زىنا بىلەن قارىلىغان بولسا، تۆت قېتىم قەسەم ئىچىپ، بەشىنچى قېتىمىدا ئەگەر سۆزۈم يالغان بولسا، ئاللاھنىڭ لەنىتى ماڭا بولسۇن، دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئەر ئايالنى قارىلىغانلىقتىن ئاقلىنىدۇ. ئاندىن كېيىن، ئايال ئېرىنىڭ سۆزىنىڭ يالغانلىقىغا تۆت قېتىم قەسەم ئىچىپ، بەشىنچىسىدە ئەگەر ئېرىمنىڭ سۆزى راست بولىدىغان بولسا، ئاللاھنىڭ غەزىپى ماڭا بولسۇن، دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئايال زىنادىن ئاقلىنىدۇ).

لَعِبَ يَلْعَبُ لَعْبًا الرَّضِيعُ: بوۋاقنىڭ شۆلگىيى ئاقتى.

لَعِبَ يَلْعَبُ لَعِبًا وَ لِعْبًا: ئوينىدى، قىزىقچىلىق قىلدى، چاقچاق قىلدى، ئويناشتى، ھەزىل قىلدى.

لَعِبَ الصَّبِيُّ: بالا ئوينىدى.

«لَعِبَ مَعَ رِفَاقِهِ»: دوستلىرى بىلەن ئوينىدى.

﴿أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبْ﴾ «قرآن»: ئەتە ئۇنى بىزگە قوشۇپ قويغىن، يەپ-ئىچىپ، ئويناپ-كۈلۈپ كىرسۇن.

لَعِبَ الشَّخْصُ دَوْرًا: رول ئالدى.

«لَعِبَ دَوْرَ الطَّبِيبِ»: دوختۇرنىڭ رولىنى ئالدى.

لَعِبَ الشَّخْصُ بِالشَّيْءِ: بىرەر نەرسە ئوينىدى.

«لَعِبَتْ بِكُرَةِ السَّلَّةِ»: ۋاسكېتبول ئوينىدى.

«يَلْعَبَانِ بِالشِّطْرَنْجِ»: ئىككىيلەن شاھمات ئويناۋاتىدۇ.

لَعِبَ الْقِمَارَ: قىمار ئوينىدى.

لَعِبَ الْمُوسِيقَى: مۇزىكا چالدى، ئورۇنلىدى.

لَعِبَ الْوَرَقَ: قارتا ئوينىدى.

لَعِبَ عَلَيْهِ: ئويناشتى، ئەخمەق قىلدى، ئالدىدى.

لَعِبَتْ بِهِ الْهُمُومُ: ئۇنى غەم-قايغۇلار بېسىۋالدى.

لَعِبَ عَلَى الْحَبْلِ: ياغلىمىچىلىق قىلدى.

لَعِبَ فِي الْأَمْرِ: ئەخمەق قىلدى، كولدۇرلاتتى، ئالدىدى، كۆزگە ئىلمىدى.

لَعِبَ بِالسَّيْفِ: قىلىچۋازلىق قىلدى.

لَعِبَ بِالنَّارِ: ئوت بىلەن ئويناشتى.

لَعْبٌ. لَعِبٌ: ئويۇن، تاماشا، كۆڭۈل ئېچىش، ئويناش، ئەخمەق قىلىش، ئويناشماق، چاقچاق، قىزىقچىلىق.

أَلْعَابٌ رِيَاضِيَّةٌ: ئىسپورت، تەنھەرىكەت.

أَلْعَابٌ سِحْرِيَّةٌ: سېھىرگەرلىك، جادۇگەرلىك.

أَلْعَابُ الْقُدَدِ: گىمناستىكا، ئەسۋابلىق گىمناستىكا (قوش تورنىك، يالاڭ تورنىك)، ياغاچ ئات قاتارلىق تەنتەربىيە سايمانلىرى بىلەن ئوينىلىدىغان گىمناستىكا.

أَلْعَابُ الْفُرُوسِيَّةِ: چەۋەندازلىق.

ألعاب القُوَى. أَلْعَابُ الْقُوَّةِ: ماھارەت كۆرسىتىش مۇسابىقىسى (تەنھەرىكەت مۇسابىقىسى).

أَلْعَابٌ سِيمِيَائِيَّةٌ: سېھىرگەرلىك؛ نەيزىۋازلىق، جادۇگەرلىك، سېرك ئويۇنى؛ ھىيلە-مىكىر، ھىيلە-نەيرەڭ، كۆز بويامچىلىق.

لَعْبٌ: ئويىنماق، تاماشا قىلماق، چاقچاق قىلماق،

مەسخىرە، زاڭلىق، ئويۇن-كۈلكە، تەنھەرىكەت، ئىسپورت.

لَعِبٌ وَلِعْبٌ ج أَلْعَابٌ: ئويۇن.

«لَعِبُ الأَطْفَالِ البَرِيْءِ»: باللارنىڭ ساغلام ئويۇنى.

﴿وَذَرِ الَّذِيْنَ اتَّخَذُوا دِيْنَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا﴾ «قۇرئان»: دىنىنى ئويۇن-كۈلكە قىلىۋالغان، ...لارنى تەرك ئەت.

«لَعِبُ الكُرَةِ»: توپ ئويناش.

«أَلْعَابُ الأُلَمْبِيَّةِ»: ئولىمپىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىلىرى.

«الأَلْعَابُ النَّارِيَّةُ»: پوجاڭزا.

لُعْبَةٌ ج لُعَبٌ: ئويۇنچۇق، قونچاق.

لَعْثَمَ يُلَعْثِمُ لَعْثَمَةً: دۇدۇقلىدى، كېكەچلىدى، توختاپ قالدى، تىل چايناندى.

«لَعْثَمَ فِي إِجَابَتِهِ»: جاۋاب بېرىشتە دۇدۇقلىدى.

لَعْثَمَ الشَّخْصُ فِي الأَمْرِ: بىرەر ئىشتا توختاپ قالدى، ئويلىنىپ قالدى.

لَعَجَ يَلْعَجُ لَعْجًا ـــ هُ الضَّرْبُ: ئۇرۇش (تاياق) ئۇنى ئاغرىتتى، كۆيدۈرۈپ ئاغرىتتى، ئېچىشتۇرۇپ ئاغرىتتى.

لَعَجَ الْحُزْنُ قَلْبَهُ: غەم-قايغۇ ئۇنىڭ يۈرىكىنى ئۆرتىدى.

لَعْذَمَ يُلَعْذِمُ لَعْذَمَةً فِي الأَمْرِ: چوڭقۇر ئويلاندى، كاللا ئىشلەتتى.

لَعْذَمَ عَنِ الكَلاَمِ: دۇدۇقلىدى.

لَعْذَمِيٌّ: ئاچ كۆز.

لَعَسَ يَلْعَسُ لَعْسًا: چىشلىدى.

لَعِسَ يَلْعَسُ لَعَسًا ـــ تِ الشَّفَةُ: لەۋ ئىچى قارا بولدى.

لَعْسٌ: چىشلىمەك.

لَعَسٌ: لەۋ ئىچىدىكى قارا.

لَعِصَ يَلْعَصُ لَعَصًا عَلَيْهِ الأَمْرُ: ئىش ئۇنىڭغا قىيىن بولدى.

لَعِصَ الرَّجُلُ: كىشى ئاچ كۆزلۈك قىلدى.

لَعِصٌ: ئاچ كۆز.

لُعْطٌ ج أَلْعَاطٌ: تامنىڭ ئۇلى، تاغ باغرى.

لَعَّابٌ ج لَعَّابُوْنَ: ئويۇنچى؛ ھايۋان ۋە باشقىلارنى ئويناتقۇچى.

«لَعَّابُ القِرَدَةِ»: مايمۇنلارنى ئويناتقۇچى.

لَعَّانٌ: تولا قارغىغۇچى، لەنەت قىلغۇچى.

لاَ يَنْبَغِي لِصِدِّيْقٍ أَنْ يَكُوْنَ لَعَّانًا: كۆپ قارغاش كامىل مۇسۇلماننىڭ ئىشى ئەمەس.

لَعَّبَ يُلَعِّبُ تَلْعِيْبًا ـــ هُ: ئويناتتى، تاماشا قىلدۇردى.

«لَعَّبَتِ الأُمُّ وَلَدَهَا»: ئانا بالىسىنى ئويناتتى.

«يُلَعِّبُ الْمُرَوِّضُ القِرْدَ»: مايمۇن كۆندۈرگۈچى مايمۇننى ئوينىتىۋاتىدۇ.

لَعَّةٌ: ئېپىچىلىك.

لَعَّةٌ مِنَ النِّسَاءِ: ئېپىچىلىك چىرايلىق ئايال.

لَعِقَ يَلْعَقُ لَعْقًا العَسَلَ وَ نَحْوَهُ: ھەسەل ۋە شۇنىڭغا ئوخشاشلارنى يالىدى.

لَعِقَ فُلاَنٌ إِصْبَعَهُ: پالانى ئۆلدى.

«كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَامًا لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلاَثَ» «حديث»: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قاچانكى، تاماق يېسە ئۈزىنىڭ ئۈچ بارمىقىنى يالايتتى.

لُعْقَةٌ ج لُعَقٌ: قوشۇقتا ياكى بارماق بىلەن ئالغۇدەك ئاز نەرسە، بىر قوشۇق، بىر قوشۇقچىلىق.

لَعْلٌ: لەئلى (ياقۇتقا ئوخشايدىغان بىر خىل قىزىل رەڭلىك ئېسىل تاش).

لَعْلاَعٌ: قورقۇنچاق.

لَعْلَعَ يُلَعْلِعُ لَعْلَعَةً الرَّعْدُ: گۈلدۈرماما گۈلدۈرلىدى.

لَعْلَعَ السَّرَابُ: ئالۋۇن ۋىلىلىدى.

لَعْلَعَ الشَّخْصُ: زېرىكتى، بىئارام بولدى.

لَعْلَعٌ: تومۇز، ساراب؛ بۆرە؛ ھىجازدىكى بىر خىل دەرەخ.

لَعَلَّ: بەلكىم، مۇمكىن، كېرەك، ئېھتىمال، بەلكى.

لَعَلَّ الْمُدَرِّسَ قَادِمٌ: مۇئەللىم بەلكى كېلىپ قالار.

لَعَلَّكُمْ بِخَيْرٍ: ئامان بولۇڭلار، سىلەرگە ئامانلىق تىلەيمەن.

﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى﴾ «قۇرئان»: ئۇنىڭغا يۇمشاق سۆز قىلىڭلار، ئۇ ۋەز-نەسىھەتنى قوبۇل قىلىشى ياكى قورقۇشى مۇمكىن.

لَعَنَ يَلْعَنُ لَعْنًا: رەسۋا قىلدى، قارغىدى، قوغلىدى، لەنەت قىلدى، ياخشىلىقتىن يىراقلاشتۇردى.

«لَعَنَهُ اللهُ»: ئاللاھ ئۇنىڭغا لەنەت قىلسۇن.

﴿كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا﴾ «قۇرئان»: ھەر قاچان بىر ئۈممەت دوزاخقا كىرىدىكەن، ئۇ ئۆزىدىن ئىلگىرىكى ئۈممەتكە (ئۇنىڭغا ئەگىشىپ گۇمراھ بولغانلىقى ئۈچۈن) لەنەت ئوقۇيدۇ.

لَعَنَ فُلَانًا: پالاننى تىللىدى.

لَعْنٌ: لەنەت قىلماق، قارغىماق.

أَبَيْتَ اللَّعْنَ ئەرەبلەر جاھىلىيەت دەۋرىدە پادىشاھلىرىغا سالام بېرىش يۈزىسىدىن ئىشلىتىدىغان ئىبارە بولۇپ، قارغاشقا تېگىشلىك ئىشلارنى قىلغىنىڭ يوق، دېگەن مەنىدە.

لَعْنَةٌ ج لَعَنَاتٌ وَلِعَانٌ: لەنەت، قارغاش، ئازاب.

«لَعْنَةُ اللهِ عَلَيْهِ»: ئۇنىڭغا ئاللاھنىڭ لەنىتى بولغاي.

«أَصَابَتْهُ لَعْنَةٌ مِنَ السَّمَاءِ»: ئۇنىڭغا ئاسماندىن ئازاب كەلدى.

لُعَنَةٌ ج لُعَنٌ: كىشىلەرنى تولا قارغاۋېرىدىغان.

لَعُوبٌ ج لَعَائِبُ: شوخ، نازاكەتلىك.

فَتَاةٌ لَعُوبٌ: شوخ قىز.

لَعِينٌ ج لُعَنَاءُ: مەلئۇن، قارغىش، قارغىش تەگكۈر.

«سِكِّيرٌ لَعِينٌ»: قارغىش تەگكۈر ھاراقكەش.

«لَعِينُ قَوْمِهِ»: قوۋمىنىڭ قارغىشىغا ئۇچرىغان.

اللَّعِيْنُ: شەيتان.

لَغَا يَلْغُو لَغْوًا الشَّخْصُ فِي قَوْلِهِ: بىھۇدە سۆزلىدى، قۇرۇق گەپ قىلدى.

لَغَا الْحَالِفُ: بىھۇدە قەسەم قىلدى.

لَغَا الشَّخْصُ: سۆزلىدى.

«مَنْ قَالَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالإِمَامُ يَخْطُبُ بِصَاحِبِهِ: صَهْ، فَقَدْ لَغَا» «حەدىس»: كىمكى جۈمە كۈنىدە ئىمام خۇتبە ئوقۇۋاتقاندا يېنىدىكى ھەمراھىغا: «شۈك تۇر»، دېسە، سۆزلىگەن بولىدۇ.

لَغَا الرَّجُلُ: ئۈمىدسىزلەندى، نائۈمىد بولدى، ئۈمىد ئۈزدى، روھى چۈشتى، رايى قايتتى، كۆڭلى سۇۋۇدى.

لَغَا الشَّيْءُ: ئەمەلدىن قالدى، بىكار بولدى، ئېلىپ تاشلاندى، چىقىرىپ تاشلاندى، بىكار قىلىندى.

لُغَامٌ: تۆگىنىڭ ئېغىزىدىكى كۆپۈك.

لَغَبَ يَلْغَبُ لَغْبًا ولُغُوبًا الشَّخْصُ القَوْمَ: كىشىلەرگە يالغان سۆزلىدى.

«لَغَبَ القَوْمَ لِيَأْخُذَ مَالَهُمْ»: كىشىلەرنىڭ مېلىنى ئېلىش ئۈچۈن ئۇلارغا يالغان سۆزلىدى.

لَغَبَ الشَّخْصُ عَلَى القَوْمِ: كىشىلەرگە بۇزغۇنچىلىق قىلدى.

لَغَبَ الشَّخْصُ: ھاردى، چارچىدى.

لَغِبَ يَلْغَبُ لَغَبًا: بەك ھاردى، چارچىدى.

«لَغِبَ الْمُسَافِرُ فِي الصَّحْرَاءِ»: يولۇچى سەھرادا بەك چارچىدى.

لَغْبٌ: ھېرىش، چارچاش.

لَغْبٌ: يالغان سۆزلىمەك، بۇزغۇنچىلىق قىلماق.

هارماق، چارچىماق، زەئىپ، ئەخمەق؛
ئوتتۇرا چىش ئارىسىدىكى مىلىك.
«يُحِسّ بوجعٍ فِي لَغْبِهِ»: ئوتتۇرا چىش مىلىكىدە ئاغرىق ھېس قىلىدۇ.
لُغَةٌ ج لُغًى ولُغَاتٌ: تىل، تېرمىن، ئاتالغۇ.
لُغَةُ الْعَرَبِ: ئەرەب تىلى.
«لُغَةٌ أَجنَبِيَّةٌ»: چەت ئەل تىلى.
عِلْمُ اللُّغَةِ: تىلشۇناسلىق.
كُتُبُ اللُّغَةِ: لۇغەت كىتابلىرى، سۆزلۈكلەر.
لُغَةُ الْحَدِيْثِ . لُغَةُ الْمُحَادَثَةِ: ئاۋام تىلى، خەلق تىلى، جانلىق تىل، ئېغىز تىلى.
لُغَةُ الإنْشَاءِ / لُغَةُ الْكِتَابَةِ: ئەدەبىي تىل، يېزىق تىلى.
عِلْمُ قَوَاعِدِ اللُّغَةِ: ئېتىمولوگىيە.
لُغَةُ الأُمِّ: ئانا تىلى.
اللُّغَةُ الأُمُّ: ئانا تىل.
لُغَةٌ خُصُوْصِيَّةٌ: دىئالېكت، يەرلىك شېۋە.
لُغَةُ الْمَوْلِدِ: يەرلىك تىل.
لُغَةُ الْعَرَبِ مِنْ أَفْصَحِ اللُّغَاتِ: ئەرەب تىلى ئەڭ پاساھەتلىك تىلدۇر.
لُغَةٌ حَيَّةٌ: جانلىق تىل.
لُغَةٌ عَامِّيَّةٌ: ئاۋام تىلى.
لُغَةٌ فَصِيحَةٌ: ئەدەبىي تىل.
أَهْلُ اللُّغَةِ: تىلشۇناسلار.
لَغَدَ يَلْغَدُ لَغْدًا ـــهُ: يۇمشاق تاڭلىيىغا تەگدى.
لَغَدَهُ: ئۇنى قامال قىلدى.
لُغْدٌ ج أَلْغَادٌ: يۇمشاق تاڭلاي.
لُغْدُودٌ ج لَغَادِيدُ: يۇمشاق تاڭلاي.
ضَخْمُ اللَّغَادِيدِ: يۇمشاق تاڭلىيى چوڭ.
لَغَزَ يَلْغَزُ لَغْزًا: تېپىشماق ئېيتتى، موجمەل گەپ قىلدى، ئۆزىنى قاچۇردى، گەپ يورغىلاتتى، تىلىنى چايىندى.
«يَلْغَزُ كَثِيرًا فَلا تَفْهَمُ مَا يَقُوْلُ»: ئۇ تولا گەپ يورغىلىتىدۇ، نېمە دەۋاتقىنىنى چۈشەنمەيسەن.
لَغَزَ الشَّخْصُ الْكَلَامَ وَفِيْهِ: گەپنى ئەگىتىپ ئېنىق قىلمىدى.
لَغْزٌ: تېپىشماق، ئېيتماق، موجمەل گەپ قىلماق، ئۆزىنى قاچۇرماق، گەپ يورغىلاتماق، تىلىنى چايىنماق، چالغىتىپ گەپ قىلماق، قاچۇرماق.
لُغْزٌ ج أَلْغَازٌ: تېپىشماق؛ چاشقان تۆشۈكى؛ ئەگرى-توقاي يول.
«هُوَ ذَكِيٌّ يَحِلّ الأَلْغَازَ»: ئۇ زېرەك، تېپىشماقلارنى يېشىدۇ.
لَغَطَ يَلْغَطُ لَغْطًا وَ لَغَطًا الْقَوْمُ: كىشىلەر سۈرەن-چۇقان سېلىشتى، ۋارقىراپ-جارقىراشتى، ۋاراڭ-چۇرۇڭ سېلىشتى، شاۋقۇن كۆتۈردى، جار سالدى.
«يَلْغَطُ العُمَّالُ أَمَامَ المَصْنَعِ»: ئىشچىلار زاۋۇت ئالدىدا سۈرەن-چۇقان سېلىشىۋاتىدۇ.
لَغْطٌ / لَغَطٌ: جار سالماق، سۈرەن-چۇقان كۆتۈرمەك، ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلماق، غوۋغا، غەلۋە.
«سَمِعَ لَغْطًا فِي الشَّارِعِ»: كوچىدا ۋاراڭ-چۇرۇڭ ئاڭلىدى.
«مَنْ كَثُرَ لَغَطُهُ كَثُرَ غَلَطُهُ»: كىمنىڭ ۋاراڭ-چۇرۇڭى كۆپ بولسا، ئۇنىڭ غەلەتى كۆپ بولۇر.
«يَشْكُو مِنْ لَغَطٍ فِي القَلْبِ»: يۈرىكى غىژىلدىشىدىن دادلاۋاتىدۇ.
لَقَّمَ يُلَقِّمُ تَلْقِيْمًا الْمَكَانَ: يەرگە مىنا كۆمدى.
«لُقِّمَ الطَّرِيقُ الَّذِي يَمُرّ مِنْهُ العَدُوّ»: دۈشمەن ئۆتىدىغان يولغا مىنا كۆمۈلدى.

لَفَفَ يَلْفَفُ لَفْفًا فُلَانٌ: تىكىلىپ قارىدى.

لَفِفَ يَلْفَفُ لَفْفًا الإِنَاءَ: قاچىنى يالىدى.

لُفْفَةٌ: بىر لوقما، بىر كاپام.

لَغْلَغَةٌ: گۇدۇڭ ـ گۇدۇڭ ئاۋاز.

فِي كَلَامِهِ لَغْلَغَةٌ: ئۇ گۇدۇڭ ـ گۇدۇڭ قىلىۋاتىدۇ.

لَغَمَ يَلْغَمُ لَغْمًا الْبَعِيرُ: تۆگە كۆپۈك چىقاردى، پۈركدى، چاچتى.

لَغَمٌ ج أَلْغَامٌ: مىنا.

لَاقِطَةُ الْأَلْغَامِ: مىنا تازىلاش پاراخوتى.

زَرَعَ لَغَمًا: مىنا كۆمدى.

لَغَمٌ تَحْتَ الْقَنْطَرَةِ: كۆۋرۈك ئاستىغا قويۇلغان مىنا.

أَلْغَامٌ مَوْقُوتَةٌ: مۇددەتلىك پارتلايدىغان مىنا.

آلَةُ كَشْفِ الْأَلْغَامِ: مىنا بايقاش سايمىنى.

لَغْوٌ: جۆيلۈمەك، ۋالاقلىماق، يالغان گەپ قىلماق، بىلجىرلىماق، ئېغىزغا كەلگەنچە سۆزلىمەك، قارىسىغا سۆزلىمەك، پايدىسىز، بىھۇدە گەپ.

فِي لَغْوٍ: بۇ پۇتۇنلەي يالغان، قىيقىزىل يالغان.

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا﴾ «قرآن»: ئۇلار (يەنى، ئالله ياخشى كۆرىدىغان بەندىلەر) يالغان گۇۋاھلىق بەرمەيدۇ، يالغان سۆزنى ئاڭلاپ قالغان چاغدا، ئالىيجانابلىق بىلەن ئۆتۈپ كېتىدۇ.

لُغُوبٌ: زەئىپ، ئەخمەق.

﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ «قرآن»: جەننەتتە بىز ھەرگىز چارچىمايمىز.

لُغُوبٌ: يالغان سۆزلىمەك، بۇزغۇنچىلىق قىلماق، ھارماق، چارچىماق، زەئىپ، ئەخمەق، چىش مىلىكى.

لُغَوِيٌّ: تىلغا مۇناسىۋەتلىك، تىلشۇناس.

«بَحْثٌ لُغَوِيٌّ»: تىل تەتقىقاتى.

فُلَانٌ لُغَوِيٌّ شَهِيرٌ: پالانى مەشھۇر تىلشۇناس.

دِرَاسَةٌ لُغَوِيَّةٌ: تىل تەتقىقاتى.

اللُّغَوِيُّونَ: تىلشۇناسلار.

لَغَى وَلَغَايَةً وَلَاغِيَةً وَمَلْغَاةً فِي قَوْلِهِ: يوقىلاڭ گەپلەرنى قىلدى، ئېغىزغا كەلگەنچە سۆزلىدى، ئۇتتۇرۇقسىز گەپ قىلدى، خاتا گەپ قىلدى، خاتا سۆزلىدى.

لَغِيَ الشَّخْصُ بِالْمَاءِ: سۇغا قانمىدى.

لَغَى الطَّائِرُ: قۇش سايرىدى.

لَغِيفٌ ج لُغَفَاءُ: كىشىنىڭ يېقىنى.

لَغِيفَةٌ: سۇيۇق تاماق.

لَفَا يَلْفُو لَفْوًا هُ ـ حَقَّهُ: ئۇنىڭ ھەققىنى كېمەيتىۋەتتى.

لَفَا اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ: گۆشنى سۆڭەكتىن ئايرىدى.

لَفَاتٌ: ئالدىراقسانلىق، ئاچچىق يامانلىق، ئەخمەقلىق، تەتۈرلۈك، ئۆز بېشىمچىلىق، بەگۇۋاشلىق، مەسچەزى چۇسلۇق، تېرىككەكلىك.

لِفَاعٌ: پۈتۈن بەدەننى يۆگەپ تۇرىدىغان سىرتقى كىيىم.

لِفَافَةٌ ج لَفَائِفُ: داكا، بىنت، تېڭىق، كونۋېرت، يۆرەكنى قاپلىۋالغان ماي.

لِفَافَةٌ مِنَ التَّبْغِ: بىر قاپ تاماكا.

لَفَأَ يَلْفَأُ لَفْأً وَلَفَاءَ الْعُودَ: ياغاچنى سويدى.

لَفَأَ اللَّحْمَ عَنِ الْعَظْمِ: گۆشنى شىلدى.

لَفَأَتِ الرِّيحُ السَّحَابَ عَنْ وَجْهِ السَّمَاءِ: شامال بۇلۇتنى سۈرۈپ كەتتى.

لَفَأَهُ حَقَّهُ: ئۇنىڭ ھەققىنى كېمەيتىپ بەردى.

لَفَأَهُ بِالْعَصَا: ئۇنى تاياق بىلەن ئۇردى.

لَفَأَ فُلَانًا عَنْ مُرَادِهِ: مەقسىتىگە يەتكۈزمىدى، توسۇدى.

لَفِئَ يَلْفَأُ لَفَأً الشَّيْءُ: قېلىپ قالدى، ئېشىپ قالدى.

لَفْأَةٌ: بىر پارچە گۆش.

لَفْءٌ: گۆش.

لَفَتَ يَلْفِتُ لَفْتًا وَلَفَّتَ: ئايلاندۇردى، بۇرىدى، ھەرىكەتلەندۈردى، چۆرگىلەتتى، پىرقىراتتى، ئۆزگەرتتى، ئۆگشىدى.

لَفَتَ فُلَانًا عَنْ رَأْيِهِ: رايىدىن ياندۇردى.

لَفَتَ نَظَرَهُ إِلَى كَذَا: ئۇنىڭ نەزىرىنى ...غا بۇرىدى، دىققىتىنى ...غا قاراتتى.

لَفَتَ الْقِشْرَ عَنِ الشَّجَرِ: دەرەخنى سويدى.

لِفْت: چامغۇر.

لِفْتَة ج لِفْتَات: بىر باش چامغۇر.

لَفْتَاء: سولخاي.

لَفْتَة: بىر قېتىم قاراش، كۆزگۈل بۆلۈش، ئىلتىپات.

لَفْتَةٌ سَامِيَةٌ: ئالىي ئىلتىپات.

لَفْتَة ج لَفَتَات: بۇرۇلۇپ قارىماق، كۆزگۈل بۆلۈش؛ كۆزنىڭ قۇيرۇقىدا قارىماق؛ كۆرۈپ قالماق، كۆزگە چېلىقماق، بىر قاراپلا نەزەر تاشلىماق؛ ئارقىغا بۇرۇلماق، بۇرۇلۇپ ئايلانماق.

لَفْجٌ . لَفَجٌ: خارلىق.

لُفْجٌ: ئىبقىن.

لَفَجَ يَلْفَجُ لَفْجًا فُلَانًا: ئۇردى.

لَفَحَ يَلْفَحُ لَفْحًا وَلَفَحَانًا: كۆيدۈردى، ئەۋجىگە چىقتى، بىراقلا ئوت ئېلىپ كەتتى، ياندى.

«أَمَا لَوْلَمْ تَفْعَلْ لَلَفَحَتْكَ النَّارُ أَوْلَمَسَتْكَ النَّار» ‹حديث›: ئەگەر شۇنداق قىلمىغان بولساڭ، سېنى دوزاخ كۆيدۈرگەن بولاتتى.

لَفْحَة ج لَفَحَات: ئوتنىڭ قىزىقى، ياللۇنى.

«أَصَابَتْهُ لَفَحَاتُ النَّارِ عِنْدَ اقْتِرَابِهِ مِنَ الْحَرِيقِ»: يانغىنغا يېقىنلىشىۋىدى، ئۇنىڭغا ئوت تۇتىشىپ كەتتى.

لَفْحَةُ الْبَرْد: ئۈششۈك.

لَفَخَهُ يَلْفَخُ لَفْخًا: تاياق بىلەن بېشىغا ئۇردى، كاچاتلىدى.

لَفَظَ يَلْفِظُ لَفْظًا الشَّخْصُ بِالْكَلَامِ: سۆزلىدى، سۆز قىلدى.

﴿مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ﴾ ‹قرآن›: ئۇ قانداق بىر سۆزنى قىلمىسۇن، ئۇنىڭ ئالدىدا ھامان پەرىشتە ھازىر بولۇپ، كۆزىتىپ تۇرىدۇ.

لَفَظَ الشَّيْءَ وَبِالشَّيْءِ مِنْ فَمِهِ: ئېغىزىدىن چىقاردى، تۈكۈردى، چاچراتتى، چاچتى، پۈركىدى.

«لَفَظَ نَوَاةَ التَّمْرِ»: خورمىنىڭ ئۇرۇقىنى تۈكۈردى.

«لَفَظَتْ بِرِيقِهَا»: تۈكۈردى.

«لَفَظَ الْبَحْرُ السَّمَكَ»: دېڭىز بېلىقنى قىرغاققا چىقاردى.

«لَفَظَ نَفَسَهُ الأَخِيرِ»: ئۆلدى.

لَفْظ: تەلەپپۇز، تاۋۇش چىقىرىش، ئوقۇش.

لَفْظ ج أَلْفَاظ: سۆز، تاق سۆز.

لَفْظَة ج لَفَظَات: سۆز، تاق سۆز.

لَفْظِيّ: تەلەپپۇزچە، ئوقۇلۇشى، ئاغزاكى، ئېغىزچە.

نَقْدٌ لَفْظِيٌّ: ئاغزاكى تەنقىد.

جَدَلٌ لَفْظِيٌّ: ئاغزاكى مۇنازىرە.

لَفَعَ يَلْفَعُ لَفْعًا النَّارُ الشَّخْصَ: ئوت يالقۇنى كىشىگە ھەر تەرەپتىن تەگدى.

لَفَعَ الشَّيْبُ رَأْسَهُ: ئۇنىڭ بېشىغا ئاق كىردى، ئۇنىڭ بېشىنى ئاق قاپلىدى.

لَفَّ يَلُفُّ لَفًّا: تۈردى، يۆگىدى، ئورىدى، ئايلاندى، چۈرگىلىدى، ئەگىدى.

«لَفَّ الْقُمَاشَ»: رەختنى ئورىدى.

«لَفُّوا الْبِضَاعَةَ فِي الأَكْيَاسِ»: ئۇلار ماللارنى خالتىلارغا قاچىلىدى.

«تَلُفُّ الصُّوفَ»: ئۇ يۇڭ ئورايدۇ.

«لَفَّ سِيجَارَةً»: تاماكا يۆگىدى.

«لَفَّ أَمْتِعَتَهُ»: ماللىرىنى ئورىدى.

لَفَّ الْمَيِّتَ فِي الْكَفَنِ: ئۆلۈكنى كېپەنلىدى.

لَفَّ الشَّخْصَ حَقَّهُ: كىشىنىڭ ھەققىنى چەكلىدى.

لَفَّ الشَّيْءَ: ياپتى، قاپلىدى، توستى، باستى، يوشۇردى.

لَفَّ الشَّيْءَ بِالشَّيْءِ: ئۇلىدى، ئۇتاشتۇردى، باغلىدى، بىرىكتۈردى.

لَفَّ رَأْسَهُ بِعِمَامَةٍ: بېشىغا سەللە يۆگىدى.

جَاءَ فُلَانٌ وَمَنْ لَفَّ لَفَّهُ: پالانى ۋە ئۇنىڭغا تەۋە كىشىلەر كەلدى.

لَفَّ ضَفِيرَةً حَوْلَ رَأْسِهِ: چېچىنى بانتىلىۋالدى.

لَفٌّ: يۆگىمەك، ئورىماق، چارلىماق، كۆزەتمەك، تەكشۈرمەك.

لَفٌّ ج أَلْفَافٌ وَلُفُوفٌ: ئۆسۈملۈكلىرى ياكى دەرەخلىرى بۈك-باراقسان يەر؛ توپلانغان كىشىلەر.

«حَدِيقَةٌ لَفٌّ»: بۈك-باراقسان باغچە.

﴿وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا﴾ «قرآن»: دەرەخلىرى قويۇق باغچىلارنى ...

«أَتَى فِي لَفٍّ مِنْ قَبِيلَتِهِ»: ئۇ قەبىلىسىدىن بىر توپ كىشىلەر بىلەن كەلدى.

لُفَّاحٌ: ماندالىن، بىر خىل ئۆسۈملۈك.

لَفَتَ يَلْفِتُ تَلْفِيتًا: ئايلاندۇردى، بۇرىدى، چۆرگىلەتتى.

لَفَتَ عَنْ رَأْيِهِ: ئۇنى پىكرىدىن قايتۇردى.

لَفَّةٌ ج لَفَّاتٌ: يۆگەم، ئورام، باغلام، تېڭىق، خالتا، بوغچا، ئايلىنىپ يۈرمەك، كەزمەك، ھەر يەرگە بارماق، ھەممە يەردە بولماق، رومال ياغلىق.

لَفَعَ يُلَفِّعُ تَلْفِيعًا الشَّيْبُ رَأْسَهُ: ئۇنىڭ بېشىغا ئاق كىردى.

لَفَّقَ يُلَفِّقُ تَلْفِيقًا الشَّخْصُ الكَلَامَ: ياغلىما گەپ قىلدى، توقۇدى، ئويدۇرۇپ چىقاردى.

«لَفَّقَ الفَقِيرُ قَمِيصَهُ»: كەمبەغەل كۆڭلىكىنى ئۆزى تىكتى.

لَفَّقَ الثَّوْبَ: كىيىمنى يامىدى.

لَفَّقَ الْقِصَّةَ مِنْ أَوَّلِهَا إِلَى آخِرِهَا: ھېكايىنى باشتىن-ئاخىر توقۇپ چىقتى.

يُلَفِّقُ الْكَلَامَ بِبَرَاعَةٍ: ئۇ سۆزنى ئۇستىلىق بىلەن توقۇيدۇ.

لَفَقَ يَلْفِقُ لَفْقًا الثَّوْبَ: كىيىمنى يامىدى.

«لَفَقَتِ الْمَرْأَةُ ثَوْبَ زَوْجِهَا»: ئايال ئېرىنىڭ كىيىمنى يامىدى.

لَفَقَ الشَّخْصُ الأَمْرَ: ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرالمىدى.

لَفْلَفَ يُلَفْلِفُ لَفْلَفَةً الشَّخْصُ: دۇدۇقلاپ سۆزنى راۋان قىلالمىدى.

لَفْلَفَ الشَّخْصُ فِي ثَوْبِهِ: كىيىمگە ئورىنىۋالدى.

لُفُوتٌ: تەتۈر، مىجەزى چۇس، تېرىككەك، قىيىن قىزىق.

لُفُوحٌ: كۆيدۈرگۈچى.

لَفِيئَةٌ ج لَفَايَا ولَفِيءٌ: بىر پارچە لوق گۆش.

لَفِيظٌ: ئېغىزدىن چىقىرىلغان، پۈركەلگەن، تۈكۈرۈلگەن، تەلەپپۇز قىلىنغان، ئوقۇلغان، ئاۋۇش چىقىرىلغان.

لَفِيفٌ: بۈك-باراقسان دەرەخ؛ ئارىلاش توپ، ھەر خىل كىشىلەردىن يىغىلغان توپ.

«جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا» «قرآن»: سىلەرنى (قەبرەڭلەردىن مەھشەرگاھقا) ئارىلاش ئېلىپ كېلىمىز.

لَفِيفٌ مِنَ الْمُشَاهِدِينَ: تاماشىبىنلار توپى.

لَفِيفَةٌ ج لَفَائِفُ: بىر سىگار، بىر يۆگەم تاماكا، ئورالغان مال.

«أَنْزَلَ اللَّفَائِفَ مِنَ البَاخِرَةِ»: ئورالغانماللارنى پاراخوتتىن چۈشۈردى.

لِقَاءٌ: ئۇچرىشىش، ئۇچراتماق، مۇلاقات بولۇش، يولۇقۇپ قالماق، يۈز كۆرۈشمەك.

إِلَى اللِّقَاءِ: خەير-خوش، خەير، يەنە كۆرۈشەرمىز.

﴿قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللهِ﴾ «قرآن»: ئاللاھقا مۇلاقات بولۇشنى (يەنى، قايتا تىرىلىشنى) ئىنكار قىلغانلار ھەقىقەتەن زىيان تارتتى.

لِقَاء ج لِقَاآتٌ: ئۇچرىشىش، يىغىن، سۆھبەت.

«تَمَّ لِقَاءٌ بَيْنَ الطَّلَبَةِ»: ئوقۇغۇچىلار ئارا يىغىن ئۆتكەندى.

«لِقَاءٌ تَلْفَزِيٌّ»: تېلېۋىزىيە سۆھبىتى.

«لِقَاءَات إِذَاعِيَّةٌ»: رادىئو سۆھبىتى.

جَازَةُ لِقَاءِ اجْتِهَادِهِ: ئۇنى تىرىشچانلىقىغا قارىتا مۇكاپاتلىدى.

لَقَاحٌ: تۆگە، ئات قاتارلىقلارنىڭ ئۇرۇقى، ئىسپېرمىسى.

لَقَاحٌ: چاڭ، ئۇرۇق، ۋىرۇس.

لَقَاحُ النَّبَاتِ: گۈلچىكى.

لَقَاح الْجُدْرِيّ: چېچەك ۋاكسىنىسى.

لُقَاطٌ - لُقَاطَةُ الحِصَادِ: چېچىلىپ كەتكەن باشاق، چۈشۈپ قالغان نەرسە.

لُقَاطَةٌ ج أَلْقَاطٌ: چۈشۈپ قالغان نەرسە، باش، باشاق، مېتال، ئالتۇن قاچىلىرى، تېپىۋالغان نەرسە.

لَقَبٌ ج أَلْقَابٌ: تەخەللۇس، لەقەم، نام.

لَقَبُ شَرَفٍ: ھۆرمەت نامى، شەرەپلىك نام.

لَقَبُ أُسْتَاذٍ: پروفېسسورلۇق نام.

فَازَ بِلَقَبِ الْبُطُولَةِ فِي السِّبَاحَةِ: سۇ ئۈزۈشتە چېمپىيونلۇققا ئېرىشتى.

لَقَبُ دُكْتُورٍ شَرَفِيّ: پەخرىي دوكتورلۇق نامى.

﴿وَلاَتَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلاَتَنَابَزُوا بِالأَلْقَابِ﴾ «قرآن»: بىر-بىرىڭلارنى ئەيىبلىمەڭلار، بىر-بىرىڭلارنى يامان لەقەم بىلەن چاقىرماڭلار.

لَقِحَ يَلْقَحُ لَقْحًا وَ لَقَاحًا: بوغاز بولدى، ھامىلىدار بولدى، بويىدا قالدى، ئىككى قات بولدى، چاڭلاشتى.

لَقِحَتِ النَّاقَةُ: تۆگە بوغاز بولدى.

لَقِحَتِ النَّخْلَةُ: خورما چاڭلاشتى.

لَقَدْ: ئۆتكەن زامان پېئىلىنىڭ ئالدىدا كېلىدىغان قوشۇمچە بولۇپ، دەرۋەقە، دېگەندەك، ھەقىقەتەن، راست، راستتىنلا، ئاللىقاچان، دېگەن مەنىلەردە كېلىدۇ.

لَقَدْ أَحْرَزْنَا إِنْتِصَارَاتٍ عَظِيْمَةً: بىز ھەقىقەتەن چوڭ غەلىبىلەرنى قولغا كەلتۈردۇق.

لَقَسَ يَلْقُسُ / يَلْقِسُ لَقْسًا: زاڭلىق قىلدى، مەسخىرە قىلدى، كىنايە قىلدى، شاڭخو قىلدى.

لَقَصَ يَلْقَصُ لَقْصًا الشَّيْءُ جِلْدَهُ: كۆيدۈردى.

لَقِصَ يَلْقَصُ لَقَصًا فُلاَنٌ: سىقىلدى.

لَقَطَ يَلْقُطُ لَقْطًا: تەردى، تېپىۋالدى.

لَقَطَ الطَّائِرُ الْحَبَّ: قۇش داننى يېدى.

لَقَطَ الشَّخْصُ الشَّيْءَ: نەرسىنى تېرىۋالدى.

لَقَطَ الشَّخْصُ الصُّوْرَةَ: رەسىم تارتتى.

لَقَطٌ: چۈشۈپ قالغان نەرسە، باش، باشاق، مېتال، ئالتۇن پارچىلىرى، تېپىۋالغان نەرسە.

لَقْطَةٌ لَقَطَاتٌ: بىر قېتىم تېرىش، كىنودىكى كۆرۈنۈش.

لَقَطَاتٌ خَارِجِيَّةٌ: كىنونىڭ تاشقى كۆرۈنۈشى (فىلىمنىڭ).

لَقْطَةٌ دَاخِلِيَّةٌ: كىنونىڭ ئىچكى كۆرۈنۈشى (فىلىمنىڭ).

لُقْطَةٌ ج لُقَط لُقَطَاتٌ: چۈشۈپ قالغان نەرسە؛ باش، باشاق، مېتال؛ ئالتۇن پارچىلىرى؛ تېپىۋالغان نەرسە.

لَقَعَ يَلْقَعُ لَقْعًا: تاشلىدى، چۆرىدى، ئىرغىتىپ تاشلىدى.

لَقِفَ يَلْقَفُ لَقْفًا وَ لَقَفَانًا: تۇتۇۋالدى، قولغا ئالدى، قولغا چۈشۈردى، ئېسىلىۋالدى، يېيىشتى، دەم تارتىپ يۇتۇۋەتتى.

«لَقِفَ الكُرَةَ»: توپنى تۇتۇۋالدى.

﴿وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوا﴾ «قرآن»: قولۇڭدىكىنى تاشلىغىن، ئۇ ئۇلارنىڭ كۆرسەتكەن سېھىرلىرىنى دەم تارتىپ يۇتۇۋېتىدۇ.

لَقَّ يَلَقّ لَقًّا عَيْنَهُ: كۆزىگە قولى بىلەن ئۇردى.

لَقَّاقٌ: كوت ـ كوت، ۋالاقتەككۇر.

رَجُلٌ لَقَّاقٌ بَقَّاقٌ: ۋالاقتەككۇر ئادەم.

لَقَّبَ يُلَقِّبُ تَلْقِيبًا الشَّخْصَ بِكَذَا: لەقەم قويىدى، باشقا ئىسىم قويدى.

لَقَبٌ ج أَلْقَابٌ: لەقەم، باشقا ئىسىم، فامىلە، نام، ھۆرمەت نامى.

لَقَّبَهُ بِالجَاحِظِ: ئۇنىڭغا جاھىز دەپ لەقەم قويدى.

لُقِّبَتْ بِالْعَرْجَاءِ: ئۇنىڭغا توكۇر، دەپ لەقەم قويۇلدى.

لَقَّحَ يُلَقِّحُ تَلْقِيحًا: چاڭلاشتۇردى، ئۇرۇقلاندۇردى، ئۇلىدى.

لَقَّحَ شَجَرَةَ الْمِشْمِشِ خوخًا: ئۆرۈك دەرىخىگە شاپتۇلنى ئۇلىدى.

لَقَّحَ ضِدَّ مَرَضِ السِّلِّ: تۇبېركۇليۇزغا قارشى ۋاكسىنا ئۇرۇلدى.

لَقَّفَ يُلَقِّفُ تَلْقِيفًا فُلَانًا الشَّيْءَ: نەرسىنى ئۇنىڭ تۇتۇۋېلىشى ئۈچۈن تاشلاپ بەردى، ئېتىپ بەردى.

لَقَّفَ الطَّعَامَ: تاماقنى يېگۈزدى.

لَقَّفَهُ الدَّرْسَ: ئۇنىڭغا دەرسنى ئۆگەتتى.

لَقَّمَ يُلَقِّمُ تَلْقِيمًا ـــ هُ الطَّعَامَ: ئۇنىڭغا تاماقنى تېز يېگۈزدى.

لَقَّمَ البَعِيرَ وَ نَحْوَهُ: تۆگە ۋە ئۇنىڭغا ئوخشاشلارغا قولى بىلەن يېگۈزدى.

لَقَّمَ الشَّجَرَةَ: (مېۋىلىك) دەرەخنى ئۇلىدى.

«لَقَّمَ الْخَوْخَ مِشْمِشًا»: شاپتۇلنى ئۆرۈككە ئۇلىدى.

لَقَّنَ يُلَقِّنُ تَلْقِينًا: ئۆگەتتى، ئېغىزاكى ئۆگەتتى، ئەسلەتتى، يوشۇرۇن ئاۋازدا دەپ بەردى.

«لَقَّنَ الْمُؤَدِّبُ تَلَامِيذَهُ الْقُرآنَ»: تەربىيىچى ئوقۇغۇچىلارغا قۇرئاننى ئۆگەتتى.

لَقَّى يُلَقِّي تَلْقِيَةً فُلَانًا الشَّيْءَ: نەرسىنى پالانىغا تاشلاپ بەردى.

لِقْلَاقٌ: سۆزمەنچى، پىتنىخور.

لَقْلَقَ يُلَقْلِقُ لَقْلَقَةً الشَّيْءَ: ھەرىكەتلەندۈردى، مىدىرلاتتى.

لَقْلَقَ اللَّقْلَاقُ: ئاق تۇرنا سايرىدى.

لَقْلَقٌ ج لَقَالِقُ: ئاق تۇرنا.

لَقِمَ يَلْقَمُ لَقْمًا الطَّرِيقَ وَ غَيْرَهُ: توستى، ئەتتى.

لَقِمَ يَلْقَمُ لَقْمًا الطَّعَامَ: تېز يېدى، چاپسان يېدى.

لُقْمَةٌ ج لُقَمٌ: لوقما، چىشلەم.

لُقْمَةٌ سَائِغَةٌ: نازۇنېمەت، ئېسىل تائام، مەززىلىك لوقما، يېيىشلىك تاماق.

لُقْمَةُ اللِّجَامِ: ئېغىزدۇرۇق.

لُقْمَةُ العَيْشِ: كۈنلۈك ئىش، ئاددىي ئوزۇق.

«فُلَانٌ يَجْرِي وَرَاءَ لُقْمَةِ العَيْشِ»: پالانى قورساق بېقىش ئۈچۈنلا قاترايدۇ.

جَعَلَهُ لُقْمَةً سَائِغَةً: ئۇنى سۆزىدىن چىقمايدىغان قىلىۋالدى.

لَقِنَ يَلْقَنُ لَقَنًا وَ لَقَانَةً: چۈشەندى.

«لَقِنَتِ البِنْتُ اللُّغْزَ»: قىز تېپىشماقنى تاپتى.

«لَقِنَ الطَّالِبُ مِنْ أُسْتَاذِهِ كُلَّ الدُّرُوسِ»: ئوقۇغۇچى ئۇستازىدىن ھەممە دەرسلەرنى ئالدى.

لَقِنٌ: ئۆتكۇر، زېھنى ئۆتكۈر، ئەقىل ـ پاراسەتلىك.

لُقْوَةٌ: يۈز تېرىسىنىڭ تارتىشىپ قېلىش كېسىلى، تومۇر تارتىشىش كېسىلى، لەقۋا كېسىلى.

أُصِيبَ بِلَقْوَةٍ عِنْدَمَا بَلَغَ سِنَّ الثَّمَانِينَ: سەكسەنگە كىرگەندە يۈزى تارتىشىپ قالدى.

لَقِيَ يَلْقَى لِقَاءً وَ لُقْيَانًا وَ لُقْيَةً وَ تِلْقَاءً فُلَانًا: كۈتۈۋالدى،

قوبۇل قىلدى، كۆرۈشتى، يولۇقتى، ئۇچرىشىپ قالدى، ئۇچرىدى.

لَقِيَهُ: ئۇچراشتى، كۆردى.

«لَقِيَهُ فِي الطَّرِيْقِ»: ئۇنىڭ بىلەن يولدا ئۇچراشتى، ئۇنى يولدا كۆردى.

«لَقِيَ صُعُوبَةً فِي الأَمْرِ»: ئىشتا قىيىنچىلىققا دۇچ كەلدى.

لَقِيَ الشَّخْصُ رَبَّهُ: كىشى ئۆلدى.

لَقًى ج أَلْقَاءٌ . لُقْيَةٌ ج لُقًى: تاشلىۋېتىلگەن نەرسە، تېپىۋالغان نەرسە، تەرگەن نەرسە، سۈزۈۋالغان نەرسە.

لُقْيَةٌ: بىر قېتىم ئۇچرىشىش.

لَقِيْطٌ ج لُقَطَاءُ م لَقِيطَةٌ ج لَقَائِطُ: تېپىۋېلىنغان نەرسە، تېرىۋېلىنغان نەرسە.

بِنْتٌ لَقِيْطَةٌ: تېپىۋېلىنغان قىز.

اِبْنُ اللَّقِيْطَةِ: پەس، رەزىل، پاسكىنا.

لَقِيَّةٌ ج لَقَايَا: دەپىنە-دۇنيا، يەرگە كۆمۈلگەن بايلىق.

لُكَاتِيٌّ: ئاپئاق ئادەم.

لُكَاعٌ: پەس، تېگى پەس، ئىپلاس.

لَكَأَ يَلْكَأُ لَكْئًا حَقَّهُ: ئۇنىڭ ھەققىنى پۈتۈن بەردى.

لَكَأَهُ بِالسَّوْطِ: ئۇنى قامچا بىلەن ئۇردى.

لَكَأَ: تۇغدى.

لَعَنَ اللهُ أُمًّا لَكَأَتْ بِهِ: ئۇنى تۇغقان ئانىغا ئاللاھ لەنەت قىلسۇن.

لَكِئَ يَلْكَأُ لَكَأً الشَّخْصُ بِالْمَكَانِ: بىرەر يەردە تۇردى.

لَكَثَ يَلْكَثُ لَكْثًا الوَسَخُ عَلَيْهِ أَوْ بِهِ: ئۇنىڭغا كىر چاپلىشىۋالدى.

لَكَثَ يَلْكُثُ لَكْثًا وَلُكَاثًا: مۇشتلاپ ئۇردى، تەپتى.

لَكِثٌ: سېمىز.

نَاقَةٌ لَكِثَةٌ: سېمىز تۆگە.

لَكَحَ يَلْكَحُ لَكْحًا: مۇشتلىدى.

لَكَحَهُ بِلِسَانِهِ: يالىدى.

لَكَدَ يَلْكَدُ لَكَدًا الوَسَخُ عَلَى فُلَانٍ: كىر بولۇپ كەتتى، كىر چاپلىشىپ قالدى.

لَكَدَ الشَّعْرُ: چاچ چىگىچلىشىپ كەتتى.

لَكِدٌ: بېخىل، پېخسىق.

لَكَزَ يَلْكُزُ لَكْزًا ـــ هُ: ئۇنىڭ كۆكسىگە (مەيدىسىگە) مۇشتلىدى.

لَكِسٌ: باشباشتاق ئادەم.

لَكَشَ يَلْكُشُ لَكْشًا ـــ هُ بِيَدِهِ: مۇشتلىدى.

لَكَشَ الفَرَسَ بِالرِّكَابِ: ئاتنى ئۈزەڭگە بىلەن دېۋىتتى.

لَكَضَ يَلْكُضُ لَكْضًا فُلَانًا: مۇشتلىدى.

لَكُعَ يَلْكُعُ لَكَعًا وَلَكَاعَةً الشَّخْصُ: كىشى يامان بولدى، پەسكەش بولدى، رەزىل بولدى، ئىپلاس بولدى، ئەخمەق بولدى.

لَكِعَ يَلْكَعُ لَكَعًا وَلَكَاعَةً: پەسكەش بولدى، رەزىل بولدى، ئەخمەق بولدى.

لَكِعَ عَلَيْهِ الوَسَخُ: ئۇنىڭغا كىر يۇقتى، ئۇ مەينەت بولدى.

لُكَعُ: پەسكەش، ئەخمەق؛ كىچىك بالا، گۆدەك بالا؛ مەينەت، پاسكىنا؛ تاي، تەخەي.

يَا لُكَعُ: ۋۇ پەسكەش! ۋۇ پاسكىنا.

«أَثَمَّ لُكَعُ» حديث: «قَالَهُ رسول الله صلى الله عليه وسلم: مُسْتَفْسِرًا فَاطِمَةَ، يُرِيْدُ الْحَسَنَ أَوِ الْحُسَيْنَ»: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەزرىتى فاتىمەدىن بۇ يەردە بالىچاق (ھەسەن ياكى ھۈسەيىننى دېمەكچى) بارمۇ؟ دەپ سورىدى.

لُكَعَةٌ: پەسكەش ئايال.

لَكَّ يَلُكُّ لَكًّا ـــ هُ: ئۇنىڭ گەردىنىگە مۇشتلىدى.

«لَكَّ المُصَارِعُ خَصْمَهُ»: چېلىشقۇچى قارشى تەرەپنىڭ گەردىنىگە مۇشتلىدى.

لُكَّاثٌ: گەجگى، گەج ياسايدىغان ئادەم.

لَكَمَ يَلْكُمُ لَكْمًا: مۇشتلىدى.

«لَكَمَ الْمُلَاكِمُ خَصْمَهُ»: بوكسىيورچى قارشى تەرەپنى مۇشتلىدى.

لَكَمَهُ: ئىتتەردى.

«لَكَمَ الشُّرْطِيُّ الْمُجْرِمَ»: ساقچى جىنايەتچىنى ئىتتەردى.

لَكْمَةٌ ج لَكَمَاتٌ: مۇشتلىماق.

لَكِنَ يَلْكَنُ لَكَنًا وَلُكْنَةً: كېكەچلىدى، تىل چاينىدى، دۇدۇقلىدى.

«يَلْكَنُ الْمُسْتَشْرِقُ فِي كَلَامِهِ»: شەرقشۇناس سۆزلىگەندە كېكەچلەيدۇ.

لَكِنْ: لېكىن.

«مَا قَامَ زَيْدٌ لَكِنْ عَمْرو»: زەيد تۇرمىدى، لېكىن ئەمر تۇردى.

«لا تَضْرِبْ زَيْدًا لَكِنْ عَمْرًا»: زەيدنى ئەمەس، ئەمرنى ئۇرغىن.

﴿وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِيْن﴾ «قرآن»: ۋە لېكىن، ئۇلار ئۆزلىرىگە ئۆزلىرى زۇلۇم قىلدى.

لَكِنَّ: لېكىن.

«قَامَ الْقَوْمُ لَكِنَّ صَالِحًا جَالِسٌ»: كىشىلەر ئۆرە تۇرغان، لېكىن سالىھ ئولتۇرغان.

«لَوْجَاءَنِي لَأَكْرَمْتُهُ لَكِنَّهُ لَمْ يَجِئْ»: ئۇ كەلگەن بولسا، ئەلۋەتتە ئۇنى ئىززەت قىلاتتىم، لېكىن، ئۇ كەلمىدى.

لَكِيعٌ ج لُكَعَاءُ: پەسكەش، ئەخمەق.

لَمْ: ھازىرقى زامان پېئىلىنىڭ ئالدىغا كېلىپ، ئۇنى ئۆتكەن زامان بولۇشسىز پېئىلغا ئايلاندۇرىدىغان قوشۇمچە.

«لَمْ يَكْتُبْ دَرْسَهُ»: ئۇ دەرسنى يازمىدى.

«أَلَمْ أَقُلْ لَكَ ذَلِكَ»: ساڭا شۇنى ئېيتمىدىممۇ؟!

«أَوَلَمْ يُؤَدِّبْكُمْ أَبُوكُمْ»: داداڭلار سىلەرنى تەربىيلىمىدىمۇ؟

﴿أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا﴾ «قرآن»: ساڭا مەن ھەقىقەتەن مەن بىلەن بىللە بولۇشقا سەۋر-تاقەت قىلىپ تۇرالمايسەن، دېمىدىممۇ؟

لِمَ: نېمە ئۈچۈن، نېمىشقا.

«لِمَ ضَرَبْتَهُ؟»: ئۇنى نېمە ئۈچۈن ئۇردۇڭ؟

لِمَاذَا: نېمە ئۈچۈن، نېمىشقا.

«لِمَاذَا فَعَلْتَ هَذَا؟»: بۇنى نېمە ئۈچۈن قىلدىڭ؟

«لِمَاذَا غِبْتَ عَنِ الدَّرْسِ اليَوْمَ؟»: بۈگۈن نېمە ئۈچۈن دەرسكە كەلمىدىڭ؟

لُمَاظَةٌ ج لُمَظَاتٌ: تائامنىڭ ئېغىزدىكى قالدۇقى، نەرسىنىڭ ئاز قالدۇقى.

«أَلْقَى لُمَاظَةً مِنْ فِيْهِ»: تائامنىڭ ئېغىزدىكى قالدۇقنى تۈكۈردى.

«مَا الدُّنْيَا إِلَّا لُمَاظَةُ أَيَّامٍ»: دۇنيا كۈنلىرى ئازغىنە قالدۇقتۇر.

لَمَاقٌ: پارچە-پۇرات يېمەكلىك.

مَا ذُقْتُ لَمَاقًا: ئازراقمۇ تېتىپ باقمىدىم.

لِمَاكٌ . لُمَاكٌ: سۈرمەل، سۈرمە تېشى.

لِمَامٌ: چېكە چاچ، ياڭاق چاچ.

لَمَجَ يَلْمُجُ لَمْجًا: يېدى.

لَمَجَ الرَّضِيعُ أُمَّهُ: بوۋاق ئانىسىنى ئەمدى.

لُمْجَةٌ ج لُمَجٌ: چۈشلۈك تاماق بىلەن كەچلىك تاماق ئارىسىدا يېيىلىدىغان يەڭگىل يېمەكلىكلەر.

«اللُّمْجَةُ ضَرُورِيَّةٌ لِنُمُوِّ الأَطْفَالِ»: چۈشلۈك تاماق بىلەن كەچلىك تاماق ئارىسىدا ئازراق بىرنەرسە يېيىش بالىلار ئۈچۈن زۆرۈردۇر.

لَمَحَ يَلْمَحُ لَمْحًا: نەزەر تاشلىدى، قاراپ قويدى، كۆرۈپ قالدى، كۆزگە چېلىقتى.

لَمَحَهُ يَجْرِي: ئۇنىڭ يۈگۈرۈپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ قالدى.

لَمَحَ يَلْمَحُ لَمْحًا وَلَمَحَانًا وَ تَلْمَاحًا النَّجْمُ أَوِ البَرْقُ:

يۇلتۇز ياكى چاقماق جىمىرلىدى، چاقنىدى.

لَمَحَ: كۆرۈپ قالماق، كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە، تېز قارىماق، تېزلىكتە.

﴿وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ﴾ ‹قۇرئان›: قىيامەتنىڭ قايىم بولۇشى كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچىلىك ياكى ئۇنىڭدىنمۇ تېزدۇر. «عَادَ فِي لَمْحِ الْبَصَرِ»: ئۇ كۆزنى يۇمۇپ-ئاچقۇچە قايتىپ كەلدى.

لَمْحَة: كۆز يۈگۈرتۈش، لەپپىدە قاراش.

لَمْحَةٌ ج مَلَامِحُ الْوَجْهِ: چىراي، چېھرە.

لَمَخَ يَلْمَخُ لَمْخًا فُلَانًا: مۇشتلىدى، كاچاتلىدى.

لَمَدَ يَلْمُدُ لَمْدًا فُلَانًا: پالانىغا باش ئەگدى.

لَمَزَ يَلْمُزُ / يَلْمِزُ لَمْزًا: ئىشارەت قىلدى، زاڭلىق قىلدى.

«تَلْمُزُ الْعَجُوزُ بِجَارَاتِهَا»: قېرى خوتۇن قوشنىلىرىنى مازاق قىلىدۇ.

لُمَزَة: سۇخەنچى، قۇسۇرچى، ئەيىبلىگۈچى.

«رَجُلٌ لُمَزَةٌ لَا يَسْلَمُ مِنْ لِسَانِهِ أَحَدٌ»: قۇسۇرچى ئادەمنىڭ تىلىدىن ھېچكىم ئامان قالمايدۇ.

﴿وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ﴾ ‹قۇرئان›: (كىشىلەرنى) ئەيىبلىگۈچى سۇخەنچىگە ۋاي!

لَمَسَ يَلْمُسُ / يَلْمِسُ لَمْسًا: سىلىدى، تەگدى، تېگىپ كەتتى، ئۇچراشتى، يېقىنلاشتى، ئارىلاشتى، ھېس قىلدى، سەزدى.

«لَمَسَ تَغْيِيرًا فِي سُلُوكِهِ»: ئۇنىڭ يۈرۈش-تۇرۇشىدا ئۆزگىرىش ھېس قىلدى.

لَمَسَ الْمَرْأَةَ: ئايال بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزدى.

لَمَسَ الْحَقِيقَةَ: ھەقىقەتنى تاپتى.

لَهُ شُعَاعٌ يَكَادُ يَلْمِسُ الْبَصَرَ: ئۇنىڭ نۇرى كۆزنى ئېلىپ كەتكىلى تاس قالدى.

لَمَسَ الشَّيْءَ: ئىزدىدى، ئاقتۇردى.

لَمْس: سىلىماق، تۇتماق، ئۇرۇلماق، سوقۇلماق، تېگىپ كەتمەك، ئۇچراشماق، ئۇچراتماق، دوقۇرۇشماق، دۇچ كەلمەك، سۈركىمەك، سۈركەلمەك.

مَمْنُوعُ اللَّمْسِ بِالْيَدِ: تۇتۇشقا بولمايدىغان.

حَاسَّةُ اللَّمْسِ قَوِيَّةٌ عِنْدَ الْمَكْفُوفِ: كورنىڭ تۇتۇش سېزىمى كۈچلۈك.

لَمَسَاتٌ أَخِيرَةٌ لِلْكِتَابِ قَبْلَ تَقْدِيمِهِ لِطَّبْعِ: كىتابنى نەشرگە سۇنۇشتىن ئىلگىرى ئاخىرقى قېتىم كۆزدىن كەچۈرۈش.

لَمَطَهُ: ئۇنىڭغا نەيزە سانجىدى.

لَمَطَ يَلْمُطُ لَمْطًا فُلَانٌ: ھودۇقۇپ كەتتى، پاراكەندە بولدى، خاتىرجەمسىزلەندى.

لَمَظَ يَلْمُظُ لَمْظًا: تىلىنى چىقىرىپ لىۋىنى يالىدى.

لَمَظَ الطَّعَامَ: تەمىنى تېتىپ باقتى.

لَمَظَ الْكَلْبُ الْمَاءَ: ئىت سۇنى تىلىنىڭ ئۇچى بىلەن تېتىپ باقتى.

لَمَعَ يَلْمَعُ لَمْعًا وَلَمَعَانًا: يالتىرىدى، پارقىرىدى، جىلۋىلەندى، پىلىلدىدى، جىمىرلىدى، چاقنىدى، كۆرۈندى، نۇر چاچتى، يورۇدى.

لَمَعَ بِسَيْفِهِ: قىلىچ ئوينىتتى، پولاڭلاتتى.

لَمَعَ بِيَدِهِ: كۆرسەتتى، ئىشارەت قىلدى.

لَمَعَ بِالشَّيْءِ: ئېلىپ كەتتى، ئاپىرىپ بەردى.

«لَمَعَ الْمُسَافِرُ إِلَى صَاحِبِ السَّيَّارَةِ بِيَدِهِ»: يولۇچى ماشىنا ئىگىسىگە قولى بىلەن ئىشارەت قىلدى.

لَمَعَ فِي رَأْسِهِ خَاطِرٌ: كاللىسىدىن بىرەر ئوي لاپپىدە ئۆتۈپ كەتتى.

لَمَعَ نَجْمُهُ: مەشھۇر بولدى، داڭقى چىقتى، شۆھرەت قازاندى.

لَمْعٌ . لَمَعَانٌ: پارقىرىماق، جىمىرلىماق، كۆرۈنمەك، چاقنىماق، يانماق، جىلۋىلەنمەك.

لَمَقَ يَلْمُقُ لَمْقًا وَ لُمُوقًا إِلَيْهِ: قارىدى، كۆز يۇگۈرتتى.

لَمَقَ عَيْنَهُ: كۆزىگە ئۇردى، بىر كۆزىنى قۇيۇۋەتتى.

لَمَقَ الشَّيْءَ: ئۆچۈرۈۋەتتى؛ يازدى.

لَمَقَ إِلَيْهِ بِبَصَرِهِ: تىكىلىپ قارىدى.

لَمَقُ الطَّرِيْقِ: يول ئوتتۇرىسى، يول ئۈستى.

أَخَذَ فِي لَمَقَ الطَّرِيْقِ: يولنىڭ ئوتتۇرىسىدا ماڭدى.

لَمَكَ يَلْمُكُ لَمْكًا العَجِيْنَ: خېمىر يۇغۇردى.

لَمْكٌ: سۈرمەل، سۈرمە تېشى.

لَمْلَمَ يُلَمْلِمُ لَمْلَمَةً الشَّخْصُ الْحَجَرَ: تاشنى يۇملاق قىلدى.

لَمْلَمَ الشَّخْصُ الشَّيْءَ: يىغدى، توپلىدى.

لَمْلَمَ الْفَتَّ وَالسَّمِيْنَ: سېمىز-ئورۇقنىڭ ھەممىسىنى يىغدى.

لَمْلَمٌ ج لَمَالِمُ: يىغىلغان، كۆپ.

«حَيٌّ شَعْبِيٌّ لَمْلَمٌ»: خەلق كۆپ يىغىلغان مەھەللە.

«جَيْشٌ لَمْلَمٌ»: يىغىلغان كۆپ قوشۇن.

لَمَّ يَلُمُّ لَمًّا الشَّخْصُ الشَّيْءَ: يىغدى، توپلىدى.

«لَمَّ الطَّالِبُ أَدَوَاتِهِ»: ئوقۇغۇچى ماتېرىياللىرىنى يىغىشتۇردى.

«يَلُمُّ شِتَاتَ أَفْكَارِهِ»: چېچىلغان ئوي-پىكىرلىرىنى يىغىدۇ.

لَمَّ اللهُ شَعْثَهُ: ئاللاھ ئۇنىڭ ئىشلىرىنى تۈزەپ ھالىنى ئوڭشىدى.

لَمَّ بِفُلَانٍ: كېلىپ چۈشتى، ئورۇنلاشتى، قوندى.

لُمَّ فُلَانٌ: پالانى سەل ئېلىشىپ قالدى.

لَمٌّ: يىغماق، جۇغلىماق، توپلىماق، جەملىمەك.

لَمَّ الشَّعْثِ: ئىتتىپاقلاشتۇرماق، بىرلەشتۈرمەك، جىپسىلاشتۇرماق، بىرلىك، يېڭىۋاشتىن قۇرماق.

﴿وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا﴾ ‹قۇرئان›: مىراسنى (ھالال-ھارام دېمەستىن) ھەدەپ يەيسىلەر.

لَمَمٌ: ساراڭلىق، ئازراق ساراڭلىق؛ خاتالىق، سەۋەنلىك، كىچىك گۇناھ، كىچىك جىنايەت.

لَمَّا: ... غان چاغدا، ... ئىكەن، ... بولۇپ تۇرۇقلۇق، ... غاندىن كېيىن، مادامىكى، تېخى يوق، ھازىرغا قەدەر... يوق، تېخىچىلا يوق، ئەمەس، ... سىز بولۇپ باقمىغان.

لَمَّا تَنْجَحِ الثَّوْرَةُ: ئىنقىلاب تېخى غەلىبە قىلالمىغان.

«لَمَّا يَفْعَلْ كَذَا»: تېخى شۇنداق قىلمىدى.

«لَمَّا يَرْجِعْ أَبِي إِلَى الْمَنْزِلِ»: دادام تېخى ئۆيگە قايتمىدى.

﴿قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ ‹قۇرئان›: ئەئرابلار: «ئىمان ئېيتتۇق»، دەيدۇ. (ئۇلارغا) ئېيتقىنكى، «(تېخى) ئىمان ئېيتمىدىڭلار، ۋە لېكىن سىلەر بويسۇندۇق دەڭلار، ئىمان تېخى دىلىڭلارغا كىرمىدى».

لِمَّا: سىكاتى بېلىقى، سىنگراي، كېپىنەك بېلىق.

لَمَّازٌ ج لَمَّازُونَ: ئەيىبلىگۈچى، يوق يەردىن پۇتاق چىقارغۇچى، پىتنىخور.

لَمَّاعٌ: پارقىراق، يالتىراق، يارقىن، نۇرلۇق، شانلىق، رەڭلىك.

لَمَّاعَةٌ: بۇركۇت.

لَمَّةٌ ج لَمَّاتٌ: قىيىنچىلىق، بالايىئاپەت، زامان، ھىممەت، ئىرادە؛ كىشىلەر توپى، توپلانغان نەرسە.

لَمَّةٌ مِنَ الْجُنُوْنِ: ساراڭلىق، يەڭگىل ساراڭلىق.

كَانَتْ بِدَارِهِ لَمَّةٌ بِمُنَاسَبَةِ زَفَافِ إِبْنَتِهِ: ئۇنىڭ قىزىنىڭ توي مۇناسىۋىتى بىلەن قورۇسىغا جامائەت يىغىلغان.

أَصَابَتْهُ مِنَ الْجِنِّ لَمَّةٌ: ئۇنىڭغا جىن چاپلىشىپ قاپتۇ.

لَمَّةٌ ج لِمَامٌ: ئانـدا ـ سـاندا، بەزىـدە، ئـارىلاپ ـ ئارىلاپ، گاھى ـ گاھى.

هُوَ يَزُورُنَا لِمَامًا: ئـۇ بىزنـى ئانـدا ـ سـاندا يـوقلاپ تۇرىدۇ.

لُمَّةٌ: سەپەردىكى ھەمراھ، شېرىك.

لَا تُسَافِرُوا حَتَّى تُصِيبُوا لُمَّةً: ھەمـراھ تـاپمىغۇچە سەپەر قىلماڭلار.

لِمَّةٌ ج لِمَمٌ: چېكە چاچ، ياگاق چاچ.

لَمَّجَ يُلَمِّجُ تَلْمِيجًا ــ هُ: يېچـىنە يېگـۈزدى، ئـازراق نەرسە يېگۈزدى.

«مَالَمَّجُوا ضَيْفَهُمْ بِشَيْءٍ»: ئـۇلار مېھمىنىغـا بـىرەر نەرسە يېگۈزمىدى.

«لَمَّجَ الْمُدِيرُ التَّلَامِيذَ خُبْزًا وَ زُبْدَةً وَ جُبْنًا»: مـۇدىر ئوقۇغۇچىلارغـا نـان، سـارماي، پـىشلاق (ئىرىمچىك) يېگۈزدى.

لَمَّحَ يُلَمِّحُ تَلْمِيحًا: ئىـشارەت قىلـدى، كۆرسـەتتى، پۇراتتى، دارىتتى.

«لَمَّحَ إِلَى الْمَوَدَّةِ الْقَائِمَةِ بَيْنَهُمَا»: ئـۇ ئىككىسـىلەن ئوتتۇرىدىكى دوستلۇقنى پۇرىتىپ ئۆتتى.

لَمَّظَ يُلَمِّظُ تَلْمِيظًا ــ هُ الطَّعَامَ: ئۇنىڭغـا تائـامنى تېتىتتى.

لَمَّعَ يُلَمِّعُ تَلْمِيعًا: پارقىراتتى، چاقناتتى، يورۇتتى، كۆرسـەتتى، گـۈل باسـتى، بويىـدى، رەڭ بەردى، سىرلىدى.

«لَمَّعَ حِذَاءَهُ»: ئايىغىنى پارقىراتتى.

لَمَّعَ الصَّبَّاغُ النَّسِيجَ: بوياقچى رەختكە گۈل باستى.

لَمُوصٌ: يالغـانچى، سـاختىپەز، ئالـدامچى، غەيۋەتخور.

لَمِيَ يَلْمَى لَمًى: لېۋى بۇغداي ئۆڭلۈك بولدى.

«شَفَةٌ لَمْيَاءُ»: بۇغداي ئۆڭلۈك لەۋ.

لَنْ: ئىنكـار قوشۇمچىسـى، ئـۇ ھـازىرقى زامـان پېئىلنىڭ ئالدىغا قوشۇلۇپ ھازىرقى زامان پېئىلنى فەتھىلىك قىلىدۇ.

«لَنْ أَكْذِبَ»: ھەرگىز يالغانچىلىق قىلمايمەن.

لَهَا يَلْهُو لَهْوًا: ئوينىـدى، تاماشا قىلـدى، كۆڭـۇل ئاچتى، ئىچ پۇشـۇقىنى چىقاردى؛ يېرىلـدى، ياخشى كۆردى، قىزىقتى.

«لَهَا الطِّفْلُ بِالْكُرَةِ»: بالا توپ ئوينىدى.

«تَلْهُو الْبِنْتُ بِالدُّمْيَةِ»: قىز قونچاق ئوينايدۇ.

«لَهَتْ إِلَى كَلَامِ حَبِيبِهَا»: ئـۇ سـۆيگىنىنىڭ گېپىگە قىزىقتى.

لَهَا يَلْهُو لُهِيًّا: غەپلەتتە قالدى.

«لَهَا عَنْ ذِكْرِ اللهِ»: ئاللاھنى ياد ئېتىشتىن غەپلەتتە قالدى.

لَهَا يَلْهُو لُهِيًّا وَلِهْيَانًا عَنِ الشَّيْءِ: ئۇنتـۇپ قالـدى، يادىـدىن كۆتۈرۈلـدى، ئېـسىدىن چىقىـپ كەتتى، ئەستىن كۆتۈرۈلدى.

لُهَابٌ: يالقۇن.

لَهَاةٌ ج لَهَوَاتٌ وَ لَهَيَاتٌ وَ لَهًا: كىچىك تىل.

لُهَاثٌ: تەشنالىق، چاڭقاش، سەكرات.

هُوَ يُقَاسِي لُهَاثَ الْمَوْتِ: ئـۇ سەكراتلىق ھـالەتنى ئۆتكۈزۈۋاتىدۇ.

لَهِبَ يَلْهَبُ لَهَبًا وَلَهِيبًا ــ تِ النَّارُ: ئوت يالقۇنلىدى.

لَهِبَ الشَّخْصُ: ئۇسسىدى.

«يَلْهَبُ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ»: ئـۇ بەك ئىسسىق بولغانلىقتىن ئۇسسايدۇ.

لَهَبٌ: يالقۇن، ئوت.

لَهَبٌ . لَهِيبٌ . لُهَابٌ: يالقۇن.

أبو لَهَبٍ: قىزىل تۇرنا.

قَاذِفَاتُ اللَّهَبِ: ئوت چاچار قورال، ئوت پۈركۈش قورالى.

لَهْبَانُ م لَهْبَى ج لِهَابٌ: ئۇسسۇز، ئۇسساپ قالغان، چاڭقاپ قالغان.

لَهَثَ يَلْهَثُ لَهَثًا وَلُهَاثًا الْكَلْبُ: ئىت تىلىنى چىقىرىپ

هاسىرىدى.

﴿كَمَثَلِ الكَلْبِ إنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ﴾ «قرآن»: ئۇ گويا بىر ئىتقا ئوخشايدۇكى، ئۇنى قوغلىۋەتسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ هاسىرايدۇ، قوغلىۋەتمىسەڭمۇ تىلىنى چىقىرىپ هاسىرايدۇ.

لَهِثَ يَلْهَثُ لَهَثًا وَلُهَاثًا وَلَهَثَانًا الْكَلْبُ: ئىت هاسىرىدى.

لَهِثَ الشَّخْصُ: ھېرىپ چارچىدى.

يَلْهَثُ وَرَاءَ الثَّرْوَةِ: بايلىق ئارقىسىدىن چاپىدۇ.

لَهْثَانٌ م لَهْثَى: هاسىرىغۇچى، هۆمىدىگۈچى، دېمى سىقىلغۇچى، ئۇسسۇز، چاڭقاپ كەتكەن.

لَهِجَ يَلْهَجُ لَهَجًا الشَّخْصُ: خۇمار بولدى، ياخشى كۆردى، مەستانە بولدى، مەپتۇن بولدى، ئاشىق بولدى، شەيدا بولدى، ئادەتلەندى، كۆندى، قىزىقتى، ھەۋەس قىلدى، سۆيدى.

«يَلْهَجُ بِفَضْلِ أُسْتَاذِهِ»: ئۇ ئۇستازىنىڭ پەزىلىتىگە خۇشتار.

لَهِجَ الْفَصِيلُ بِضَرْعِ أُمِّهِ: ئەمچەكتىن ئاجرىتىۋېتىلگەن بالا ئانىسىنى ئېمىشكە ئادەتلىنىپ كەتكەن.

لَهِجٌ: بىرەر نەرسىگە بېرىلگەن، ئادەتلىنىپ قالغان.

«لَهِجٌ بِذِكْرِ أَفْضَالِهِ»: ئۇنىڭ ياخشىلىقلىرىنى تىلغا ئېلىشقا خۇشتار.

لَهْجَةٌ ج لَهَجَاتٌ: تىل ئۇچى؛ شېۋە، دىئالېكت، يەرلىك تىل، يەرلىك سۆز؛ ئانا تىل؛ ئىنتوناتسىيە، ئاھاڭ، ئاۋۇش، تەلەپپۇز.

فُلَانٌ فَصِيحُ اللَّهْجَةِ: پالانىنىڭ تىلى ئۆتكۈر.

كَانَ شَدِيدَ اللَّهْجَةِ فِي جَوَابِهِ: قاتتىق جاۋاب بەردى.

لَهْجَةٌ بَدَوِيَّةٌ: قىر شېۋىسى.

لَهْجَةٌ مَغْرِبِيَّةٌ: ماراكەش شېۋىسى.

لَهَدَهُ يَلْهَدُ لَهْدًا الحِمْلُ: يۈك ئۇنى ھارغۇزۇۋەتتى، يۈكى ئېغىرلىشىپ كەتتى.

لَهْذَمٌ ج لَهَاذِمُ وَلَهَاذِمَةٌ: ئۆتكۈر، تېز، كەسكىن، جىددىي.

لَهَزَ يَلْهَزُ لَهْزًا: ئىتتەردى، مۇشتلىدى، تەستەكلىدى.

لُهْسُمٌ ج لَهَاسِمُ: تاغ جىلغىسىدىكى تار ئېقىن.

لَهَطَ يَلْهَطُ لَهْطًا: كاچاتلىدى، تەستەكلىدى.

لَهِفَ يَلْهَفُ لَهَفًا: قايغۇردى، ھەسرەت چەكتى، ئۆكۈندى، ئاھ ئۇردى.

«لَهِفَ عَلَى فِرَاقِ حَبِيبَتِهِ»: يارىدىن ئايرىلغىنىغا ھەسرەت چەكتى.

لَهْفَانُ م لَهْفَى ج لَهَافَى وَ لُهُفٌ: ھەسرەت چەككەن، قايغۇرغان، غەمكىن، ئېچىنغان.

لَهْفٌ وَ لَهْفَةٌ: ھەسرەت، قايغۇ-ئەلەم، ئاھ ئۇرماق، ھەسرەت چەكمەك، ئېچىنماق، ئۇھ تارتماق.

يَا لَهْفُ فُلَانٍ / يَا لَهْفَاهُ: پالانىغا ئىسىت، ۋاي ئىسىت.

بِلَهْفَةٍ: ئىنتىزارلىق بىلەن، تەشنالىق بىلەن، ئارزۇ قىلىپ، سەممىي رەۋىشتە، پۈتۈن قەلبىدىن، چىن كۆڭلىدىن.

إنْتَظَرَهُ بِلَهْفَةٍ: ئۇنى تاقەتسىزلىك بىلەن كۈتتى.

لَهَقَ يَلْهَقُ لَهَقًا وَلَهِقَ يَلْهَقُ لَهَقًا الشَّيْءُ: نەرسە ئاپئاق بولۇپ كەتتى.

لَهَقٌ ج لَهَقَاتٌ وَلِهَاقٌ . لَهِقٌ ج لِهَاقٌ: ئاق كالا.

لَهِمَ يَلْهَمُ لَهْمًا وَلَهَمًا: يۇتتى، يۇتۇۋەتتى، پۈتۈنلەي يۇتتى، بىردىنلا يۇتۇۋەتتى.

لِهَمٌ: ئاچ كۆز، تويماس.

«مَارَأَيْتُ لِهَمًا مِثْلَهُ»: ئۇنىڭدەك قارنى يامانىنى كۆرمىدىم.

لُهْنَةٌ: سوۋغات، ھەدىيە.

لَهَّبَ يُلَهِّبُ تَلْهِيبًا النَّارَ: ئوتنى يالقۇنجاتتى.

لَهَّبَ الْقَوْمَ: كىشىلەرنى قوزغىدى.

«لَهَّبَ الزَّعِيمُ أَنْصَارَهُ لِلتَّظَاهُرِ»: داھىي تەرەپدارلىرىنى نامايىشقا قوزغىدى.

لَهَّى يُلَهِّي تَلْهِيَةً ـــهُ بِكَذَا: تەسەللى بەردى، دىققىتىنى بۇرىدى، يوپۇتتى.

«لَهَّى الصَّبِيَّ بِلُعْبَةٍ»: ئويۇنچۇق بىلەن بالىنىڭ دىققىتىنى بۇرىدى.

لَهَّى فُلَانًا عَنْ كَذَا: توسقۇنلۇق قىلدى، دەخلى قىلدى، كاشىلا قىلدى، ۋاقتىنى ئالدى.

«لَهَاهُ التِّلْفَازُ عَنْ مُرَاجَعَةِ دُرُوسِهِ»: تېلېۋىزور ئۇنىڭ دەرس تەكرارلاش ۋاقتىنى ئالدى.

لَهْوٌ: ئويۇن، تاماشا، كۆڭۈل ئېچىش.

دُورُ اللَّهْوِ: ئويۇنخانىلار، كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرى.

لَهْوَجَ يُلَهْوِجُ لَهْوَجَةً: ئۇزە قىلىپ قويدى، پۇختا قىلمىدى.

لَهْوَقَ يُلَهْوِقُ لَهْوَقَةً: ماختاندى، لاپ ئۇردى، پو ئاتتى.

لَهْوَقٌ: پوچى، ماختانچاق.

لَهُومٌ: قارنى يامان، ئاچ كۆز.

لَهِيَ يَلْهَى لَهًا بِكَذَا: ھەۋەس قىلدى، خۇشتار بولدى، قىزىقتى، ئامراق بولدى، ياخشى كۆردى، تەشنا بولدى، بېرىلدى.

«لَهِيَتِ الْبِنْتُ بِعَرُوسَتِهَا»: قىز قونچىقىغا خۇشتار بولدى.

لَهِيبٌ: يالقۇن.

لَهِيبُ الذِّكْرَى: قاتتىق سېغىنىش.

رَامِيَةُ اللَّهِيبِ: ئوت چاچار قورال.

لَهِيفٌ: ھەسرەت چەككەن، قايغۇرغان، غەمكىن.

لَوْ: ئەگەر، ئەگەردە، ناۋادا، مۇبادا، ئەگەر ... بولسىدى، ئۇ ھالدا...، تەقدىردە.

«إِتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ» ‹حديث›: يېرىم خورما چاغلىق نەرسە بىلەن بولسىمۇ، دوزاختىن ساقلىنىڭلار.

كَمَالَوْ أَنَّ: خۇددى، گويا، دەك، تەك، بەئەينى، گويا ... دەك.

وَإِنِّي لَأَذْكُرُ ذَالِكَ الْيَوْمَ كَمَا لَوْ أَنَّهُ حَدَثَ أَمْسِ: مەن ئۇ كۈنى بولغان ئىشنى گويا تۈنۈگۈن يۈز بەرگەندەكلا خىيال قىلىۋاتىمەن.

لَوْ لَمْ: ئەگەر ... مىغان بولسا ئىدى، بولمىسا، ئۇنداق بولمىسا، باشقىچە بولغاندا، ئەكس ھالدا، ياكى بولمىسا.

لَوْ لَمْ تَزُورْنِي غَدًا أُكْرِمُكَ: ئەگەر سەن ئەتە مېنى يوقلاپ كەلسەڭ، مەن سېنى ئوبدان كۈتۈۋالىمەن.

لَوْ لَمْ كَانَ ... لَكَانَ: ناۋادا ... غان بولسا، ئۇ ھالدا ... بولاتتى.

لَوْ كُنْتُ مِنْ رُوَّادِ الْفَضَاءِ لَنَزَلْتُ عَلَى سَطْحِ الْقَمَرِ: مەن ئالەم ئۇچقۇچىسى بولغان بولسام، ئەلۋەتتە ئايغا قونغان بولاتتىم.

لَوْ كَانَ غَنِيًّا لَبَنَى مَسْجِدًا: ئۇ باي بولغان تەقدىردە، ئەلۋەتتە مەسچىت سالاتتى.

لَوْ تَأْتِينِي فَتُحَدِّثَنِي: كېلىدىغان بولساڭ، ئۇ ھالدا ماڭا سۆزلەپ بەرسەڭ.

لَوْلَا: بولمىسا، ئۇنداق بولمىسا، باشقىچە بولغاندا، ئەكس ھالدا.

«لَوْلَا زَيْدٌ لَأَكْرَمْتُكَ»: زەيد بولمىسا، ئەلۋەتتە سىزنى كۈتۈۋالاتتىم.

﴿وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ﴾ ‹قرآن›: ئەگەر پەرۋەردىگارىمنىڭ (مېنى ئىمانىمدا مۇستەھكەم قىلىشتىن ئىبارەت) مەرھەمىتى بولمىغان بولسا، ئەلۋەتتە مەن (سەن بىلەن بىللە دوزاخقا) ھازىر قىلىنغانلاردىن بولاتتىم.

لَوْلَا: كايىش ئۈچۈن كېلىدۇ.

﴿لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ﴾ ‹قرآن›: ئۇلار

نېمىشقا تۆت نەپەر گۇۋاھچىنى كەلتۈرمىدى؟

لَوْلَا: قىزىقتۇرۇش ئۈچۈن كېلىدۇ.

﴿لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ «قرآن»: سىلەر رەھمەتكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن نېمىشقا ئاللاھدىن مەغپىرەت تەلەپ قىلمايسىلەر؟

لَوْمَا: «لَوْلَا» ئورنىدىكى سۆز.

﴿لَوْمَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ﴾: «قرآن»: (پەيغەمبەرلىكىڭگە گۇۋاھلىق بېرىدىغان) پەرىشتىلەرنى ئالدىمىزغا ئېلىپ كەلسەڭچۇ؟

لِوَاء ج أَلْوِيَة: بايراق.

«لِوَاءُ جَامِعَةِ الدُّوَلِ الْعَرَبِيَّةِ»: ئەرەب دۆلەتلىرى ئىتتىپاقى بايرىقى.

أَمِيرُ اللِّوَاءِ: لويجاڭ، بىرىگادىر، سەركەردە.

نَشْرُ أَلْوِيَةِ الْعُلُومِ: پەننى ئومۇملاشتۇرماق.

لِوَاءُ الْمُدَرَّعَاتِ: برونېۋىك قىسىم بىرىگادىرى.

لِوَاذٌ: باشپاناھ ئىزدىمەك، پاناھلانماق، قاچماق، ئۆزىنى قاچۇرماق، غىيىبىدە تىكىۋەتمەك.

﴿قَدْ يَعْلَمُ اللهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذًا﴾ «قرآن»: سىلەردىن (پەيغەمبەرنىڭ سۆھبىتىدىن) ئاستا سوغۇرۇلۇپ غىيىبىدە چىقىپ كەتكەنلەرنى ئاللاھ ئەلۋەتتە بىلىدۇ.

لِوَاطٌ . لِوَاطَةٌ: بەچچىۋازلىق.

لُوبَةٌ: لاۋا.

لَوِثَ يَلْوَثُ لَوَثًا فِي لأَمْرِ: كېچىكتى، ئارقىغا سۆرىدى، دەخلى يەتكۈزدى.

لَوِثَ الشَّخْصُ: ئەخمەق بولدى، ساراڭ بولۇپ قالدى.

لَوْثَةٌ: داغ، كىر، مەينەتچىلىك، پاسكىنىچىلىق.

لُوثَةٌ: بوشاڭ، تىلىنىڭ ئېغىرلىقى، ساراڭلىق.

رَجُلٌ ذُو لُوثَةٍ: بوشاڭ ئادەم.

بِفُلَانٍ لُوثَةٌ: پالانى ساراڭ بولۇپ قاپتۇ.

لَوْحٌ ج أَلْوَاحٌ: تاختا، تاختاي، لوزونكا، پلاكات؛ فوتو پلاستىنكا.

لَوْحٌ حَدِيدٌ: تاختا تۆمۈر.

«وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً» «قرآن»: بىز ئۇنىڭ ئۈچۈن (تەۋرات) تاختىلىرىغا (ئىسرائىل ئەۋلادى دىنىدا موھتاج بولغان) ۋەز-نەسىھەت، (دىنىي) ئەھكاملارنىڭ ھەممىسىنى تەپسىلىي يازدۇق.

لَوْحٌ . لَوْحَةٌ: تاختا ۋىۋېسكا، بېغىشلىما (تاختايغا ياكى يىپەك رەختكە يېزىلغان).

لَوْحَةٌ ج لَوْحَاتٌ: كىچىك تاختاي؛ ئىشىك نومۇرى، تاغاق، تارغاق سۆڭىكى، ئاتموسفېرا.

لَوْحَةُ الْإِسْمِ (عَلَى الْبَابِ): ئىشىك نومۇرى.

لَوْحَةُ الْكِتَابَةِ . اللَّوْحَةُ الْأَسْوَدُ: قارا تاختاي، دوسكا.

لَوْحَةُ أَلْوَانِ التَّصْوِيرِ: پالترا.

لَوْحَةٌ مَائِيَّةٌ: سۇ بوياق رەسىم.

لَوْحَةُ السِّينَمَا: كىنو ئېكرانى.

لَوْحَةٌ زَيْتِيَّةٌ: ماي بوياق رەسىم.

لَوْحَةٌ غَرَامِيَّةٌ: ئىشق-مۇھەببەت كۆرۈنۈشى.

لَوْحَةُ الشِّطْرَنْجِ: شاھمات تاختىسى.

لَوْحَةُ رَقْمِ السَّيَّارَةِ: ماشىنا نومۇرى تاختىسى.

لَوْحَةٌ تَذْكَارِيَّةٌ: خاتىرە تاختىسى.

لَوْذٌ: باشپاناھ ئىزدىمەك، پاناھ تاپماق، پاناھلانماق، قاچماق، ئۆزىنى دالدىغا ئالماق، ئۆزىنى قاچۇرماق، غىيىبىدە چىقىپ كەتمەك، غىيىبىدە تىكىۋەتمەك.

لَوْذَعٌ . لَوْذَعِيٌّ: زېرەك، ئەقىللىق، چېچەن، سۆزمەن، ناتىق، سۆزگە ئۇستا، تىلى راۋان.

خَطِيبٌ لَوْذَعِيٌّ: سۆزمەن، ناتىق.

لَوْذَعِيَّةٌ: زېرەكلىك، ھوشيارلىق، ئۆتكۈرلۈك.

فَتَاةٌ لَوْذَعِيَّةٌ: زېرەك قىز.

لَوْزٌ: بادام.

لَوْزُ الْقُطْنِ: غوزا، غوزەك.

دَوْرَةُ اللَّوْزِ: كېۋەز.

شَجَرَةُ اللَّوْزِ: بادام دەرىخى، بادام.

لَوْزَةٌ ج لَوَزَاتٌ: بادام، بىر دانە بادام.

لَوْزَةُ الْحَلْقِ: بادامبەز، بادام تەنچە.

اللَّوْزَتَانِ: بادامبەز، بادام تەنچە.

إِلْتِهَابُ اللَّوْزَتَيْنِ الْبَسِيطِ: بادامبەز ياللۇغى.

إِلْتِهَابُ اللَّوْزَتَيْنِ التَّقَيُّحِيِّ: يىرىڭلىق بادامبەز ياللۇغى.

لَوْزِيٌّ: بادامسىمان، بادامدەك.

عَيْنٌ لَوْزِيَّةٌ: بادام كۆز.

لَوِصَ: ئوغرىلىقچە قارىماق، مارىماق.

لَوْصَةٌ: تىت-تىت بولماق، بىئارام بولماق.

لَوْعَةٌ ج لَوْعَاتٌ: كۆيۈك دەردى، بىئاراملىق، دەرد-ئەلەم، ئەمچەك تۈپىسىدىكى قارا داغ.

فِي قَلْبِهَا لَوْعَةٌ: ئۇنىڭ يۈرىكىدە دەردى بار.

لُوفٌ: ئاغىچە، بەدرەڭ، ئاغىچە مېۋىسى.

لَوَكَ: چاينىماق.

لَوْلَبٌ ج لَوَالِبُ: پىرقىرىغۇچ؛ بۇرما مىخ، ۋىنتا، بۇرما سىزىق؛ پۇرژىنا.

لَوْلَبٌ مَطَّاطٌ: قىل سىم، ئۆمۈچۈك تورى.

لَوْلَبِيَّةٌ: بۇرما شەكىللىك.

سُلَّمٌ لَوْلَبِيٌّ: بۇرما شەكىللىك شوتا.

لَوْلَبِيٌّ: بۇرما شەكىللىك.

حَرَكَةٌ لَوْلَبِيَّةٌ: بۇرما شەكىللىك ھەرىكەت.

لَوْمٌ . لَوْمَةٌ: كايىش، ئەيىبلەش، مالامەت، مالامەت قىلىش.

لَوْمُ الأُمِّ لِإِبْنَتِهَا: ئانىنىڭ قىزىنى مالامەت قىلىشى.

﴿وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ﴾ «قۇرئان»: ۋە مالامەت قىلغۇچىنىڭ مالامىتىدىن قورقمايدىغان.

لُوَمَةٌ: مالامەت قىلغۇچى، ئەيىبلىگۈچى.

لَوْنٌ ج أَلْوَانٌ: رەڭ، تۈر، خىل؛ شەكىل.

«لَوْنٌ أَحْمَرُ»: قىزىل رەڭ.

«أَلْوَانٌ قَاتِمَةٌ»: قاپقارا رەڭلەر.

«تَنَاوَلَ أَلْوَانًا مِنَ الطَّعَامِ»: خىلمۇخىل تاماقلارنى يېدى.

«أَتَى بِأَلْوَانٍ مِنَ الْحَدِيثِ»: نەچچە تۈرلۈك گەپ قىلدى.

«قَاسَتْ أَلْوَانَ الْعَذَابِ»: تۈرلۈك ئازاب تارتتى، تۈرلۈك ئازاب چەكتى.

لَوْنُ بِشْرَةِ الإِنْسَانِ: ئادەم تېرىسىنىڭ رەڭگى.

لَوْنٌ: بوياق، بوياق ماددىسى، بوياق ماتېرىيالى.

لَوْنٌ فَاتِحٌ: ئوچۇق رەڭ، سۇس رەڭ.

لَوْنٌ زَاهٍ: چىرايلىق رەڭ، پۇزۇر، پار-پۇر، قېنىق رەڭ.

لَوْنٌ قَاتِمٌ: تۇتۇق رەڭ، غۇۋا رەڭ.

بِلاَ لَوْنٍ، لاَ لَوْنَ لَهُ: رەڭسىز.

قَائِمَةُ أَلْوَانِ الطَّعَامِ: تاماق تىزىملىكى.

لَوْنِيٌّ: رەڭلىك، رەڭنىڭ.

لَوَّاءٌ: سېرىق قۇشقاچ.

لَوَّاشَةٌ: يۆگەن، تىزگىن.

لَوَّامٌ م لَوَّامَةٌ: ئەيىبلىگۈچى، سۆككۈچى، كايىغۇچى، مالامەت قىلغۇچى، تاپا-تەنە قىلغۇچى.

النَّفْسُ اللَّوَّامَةُ: ئۆزىنى مالامەت قىلغۇچى نەپس.

﴿وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ﴾ «قۇرئان»: ئۆزىنى مالامەت قىلغۇچى نەپس بىلەن قەسەمكى،

لَوَّثَ يُلَوِّثُ تَلْوِيثًا: بۇلغىدى، پاسكىنا قىلدى.

لَوَّثَ الثِّيَابَ: كىيىملەرنى پاسكىنا قىلدى.

«لَوَّثَتْ رِدَاءَهَا بِالطِّينِ»: رىداسىنى لاي بىلەن بۇلغىدى.

لَوَّثَ الْمَاءَ: سۇنى پاسكىنا قىلدى.

لَوَّثَ الْبِيئَةَ: مۇھىتنى بۇلغىدى.

لَوَّثَ الشَّارِعَ بِالأَوْسَاخِ: كوچىنى پاسكىنا قىلىۋەتتى.

«تُلَوِّثُ الْحَافِلَاتُ الْجَوَّ بِالْغَازِ الْمَحْرُوقِ»: ئاپتوبۇسلار

گاز چىقىرىپ ھاۋانى بۇلغىۋېتىدۇ.

لَوَّحَ يُلَوِّحُ تَلْوِيحًا الشَّخصُ بِالثَّوْبِ وَغَيْرِه: كىيىم ۋە باشقىلارنى يىراقتىن پۇلاڭلاتتى.

«لَوَّحَ إِلَى سَائِقِ السَّيَّارَةِ لِيَرْكَبَهُ»: ماشىنىغا چىقىرىۋېلىش ئۈچۈن شوپۇرغا قول پۇلاڭلاتتى.

«يُلَوِّحُ الْمُتَظَاهِرُون بِأَيْدِيهِمْ»: نامايىشچىلار قوللىرىنى پۇلاڭلىتىدۇ.

لَوَّحَ الشَّخْصُ بِالشَّيْءِ فِي كَلَامِهِ: كىشى ئۆز سۆزىدە بىرنەرسىنى پۇرىتىپ ئۆتتى.

«لَوَّحَ بِقَرَابَتِهِ مِنَ الرَّئِيسِ»: ئۆزىنىڭ رەئىسكە تۇغقان ئىكەنلىكىنى كۆرسەتتى.

لَوَّزَ يُلَوِّزُ تَلْوِيزًا القُطْنَ: كېۋەز غوزا چىقاردى.

لَوَّعَهُ يُلَوِّعُ تَلْوِيعًا الْحُبّ: سۆيگۈ ئۇنى كېسەل قىلدى، ئازابلىدى.

«لَوَّعَهُ فِرَاقُ حَبِيبَتِهِ»: يارىدىن ئايرىلىش ئۇنى ئازابلىدى.

لَوَّقَ يُلَوِّقُ تَلْوِيقًا الشَّيْءَ: يۇمشاتتى.

لَوَّقَ الطَّعَامَ بِالزُّبْدَةِ: سېرىقماي بىلەن تاماق ئەتتى، قايماق بىلەن تاماق ئەتتى.

لَوَّمَ يُلَوِّمُ تَلْوِيمًا: كايىدى، ئاگاھلاندۇردى، ئەيىبلىدى، مالامەت قىلدى.

لَوَّنَ يُلَوِّنُ تَلْوِينًا الشَّيْءَ: بويىدى، رەڭلىك قىلدى، رەڭ بەردى.

«لَوَّنَ الصُّورَةَ»: سۈرەتنى رەڭلىك قىلدى.

«لَوَّنَتِ الْقُمَاش»: رەختنى بويىدى.

لَوَّى يُلَوِّي تَلْوِيَةً الأَمْرَ: ئىشنى قىيىنلاشتۇردى، چىگىشلەشتۈردى.

لَوَّي أَعْنَاقَ الرِّجَالِ فِي الْجِدَالِ: مۇنازىرىدە ئادەملەر ئۈستىدىن غەلىبە قازاندى.

لَوَى يَلْوِي لَوْيًا ولَيًّا الشَّخْصُ الْحَبلَ: ئارقان ئەشتى.

لَوَى الشَّخْصُ عَنِ الأَمْرِ: ئارقىغا سوزدى، كېچىكتۈردى، كەينىگە سۆرىدى.

«مَرَّ لَا يَلْوِي عَلَى أَحَدٍ»: ھېچكىمنى كۈتمەي توختىماي ئۆتۈپ كەتتى.

لَوِيَ يَلْوَى لَوًّى: ئىگىلدى، ئېغىپ كەتتى، ئەگرى بولدى.

لَوِيَ الْمِعدَةُ: ئاشقازان ئاغرىدى.

لَوِيَتِ الْحَيَّةُ: يىلان چەمبىرەك ئۆردى.

لَوَى يَلْوِي لَيًّا وَلَوْيًا الْحَبْلَ: ئارغامچا ئەشتى.

لَوَى يَدَهُ: قولنى ئەگدى.

لَوَى بِدَيْنِهِ: قەرزنى كېچىكتۈردى.

لُويْن: ئاچ رەڭ، سۇس رەڭ.

لُوِيٌّ: قۇرۇق ئوت-چۆپ.

لِيَاءٌ: دېڭىز-ئوكيانلاردىن ئەڭ يىراق قۇرۇقلۇق.

لِيَاطٌ: ھاك.

لِيَاقَةٌ: ماس كەلمەك، ئۇيغۇن كەلمەك، لاياقەت، چەبدەسلىك، زېرەكلىك، پاراسەتلىك، ئۆتكۈرلۈك.

«هَذَا سُلوكٌ مُخِلٌّ بِاللِّيَاقَةِ»: بۇ لاياقەتكە دەز كەتكۈزىدىغان ھەرىكەت.

«لَاعِبُ الْكُرَةِ ذُو لِيَاقَةٍ بَدَنِيَّةٍ»: توپ ئوينىغۇچى جىسمانىي لاياقەتكە ئىگە.

لَيْتَ: شۇنداق بولغان بولسا، كاشكى، نەقەدەر ياخشى بولاتتى، نىمىدېگەن ياخشى بولاتتى، قانچىلىك ياخشى بولاتتى.

لَيْتَ العَلِيلَ صَحِيحٌ: كېسەل ساقىيىپ كەتكەن بولسىچۇ! كېسەل ساقىيىپ كەتكەن بولسا، نىمىدېگەن ياخشى بولاتتى-ھە!

«لَيْتَ الشَّبَابَ يَعُودُ يَوْمًا»: ياشلىق قايتىلانسا، نەقەدەر ياخشى بولاتتى-ھە!

لَيْتَكَ تَقْدِرُ أَنْ تَذْهَبَ: قايتىپ كېتەلىگەن بولسىڭىز قانچىلىك ياخشى بولاتتى-ھە!

لَيْتَ شِعْرِي: كاشكى بىلسەمچۇ؟

لَيْثٌ ج لُيُوثٌ: شىر.

لِيرَةٌ ج لِيرَاتٌ: لىرا.

لَيِسَ يَلْيَسُ لَيَسًا الرَّجُلُ: باتۇر بولدى، قەھرىمان بولدى، شىجائەتلىك بولدى.

لَيْسَ: ئەمەس، يوق، سىز.

«لَيْسَ زَيْدٌ قَائِمًا»: زەيد ئۆرە ئەمەس.

«لَيْسَ اللهُ بِظَالِمٍ»: ئاللاھ زالىم ئەمەس.

لَيْسَ إِلَّا: پەقەت.

«أَقُولُ هَذَا لَيْسَ إِلَّا»: پەقەت بۇنىلا دەيمەن.

﴿أَلَيْسَ اللهُ بِأَحْكَمِ الحَاكِمِينَ﴾ «قرآن»: ئاللاھ ئەڭ ئادىل ھۆكۈم قىلغۇچى ئەمەسمۇ؟

لَيْسَ الإِتِّحَادُ إِلَّا القُوَّةُ: ئىتتىپاقلىق-كۈچ.

لِيْسَانْسُ: باكالاۋرلىق ئۇنۋان.

لِيْسَانْسُ فِي الآدَابِ الْعَرَبِيَّةِ: ئەرەب ئەدەبىياتى باكالاۋرلىق ئۇنۋانى.

مُتَحَصِّلٌ عَلَى لِيْسَانِسٍ فِي الْحُقُوقِ: قانۇندا باكالاۋرلىق ئۇنۋانىغا ئېرىشتى.

لِيْطٌ: تەبىئىي خۇسۇسىيەت، تەبىئەت، ماھىيەت، مىجەز، خاراكتېر.

لِيفٌ ج أَلْيَافٌ: ئۆسۈملۈك تالاسى.

لِيفُ النَّخْلِ: خورما تالاسى.

لِيفٌ هِنْدِيٌّ: سېرىق كەندىر.

«كَانَ فِرَاشُ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَدَمٍ حَشْوُهُ لِيفٌ»: رەسۇلۇللاھنىڭ تۆشىكى ئىچىگە خورما دەرىخىنىڭ قوۋزاقلىرى تىقىلغان ئەيلەنگەن تېرە ئىدى.

أَلْيَافٌ صِنَاعِيَّةٌ: سۈنئىي تالالار.

لِيفَةٌ ج لِيفَاتٌ: تالا.

لِيفِيٌّ . لِيفَائِيٌّ: تالالىق.

النَّبَاتَاتُ اللِّيفِيَّةُ: تالالىق ئۆسۈملۈكلەر.

أَنْسِجَةٌ لِيفِيَّةٌ: تالالىق توقۇلمىلار.

لَيِّقٌ: ماس كەلمەك، ئۇيغۇن كەلمەك.

لَيْلٌ ج لَيَالٌ: كېچە، تۈن.

«حَارِسٌ بِاللَّيْلِ»: كېچە كۆزەتچىسى.

«سَافَرَ لَيْلًا»: كېچىدە يولغا چىقتى.

«خَرَجَ عِنْدَ هُبُوطِ اللَّيْلِ»: كەچ كىرگەندە چىقتى.

«سَهِرَ حَتَّى مُنْتَصِفِ اللَّيْلِ»: يېرىم كېچىگىچە ئۇيغاق تۇردى.

لَيْلَ نَهَارَ: كېچە-كۈندۈز، داۋاملىق.

«يَشْتَغِلُ الْمَصْنَعُ لَيْلَ نَهَارَ»: زاۋۇت كېچە-كۈندۈز ئىشلەيدۇ.

لَيْلٌ أَلْيَلُ: ئۇزۇن كېچە، قاراڭغۇ ئۇزۇن كېچە.

لَيْلًا: كېچىسى، كېچىدە، تۈندە.

لَيَالُ الأُنْسِ وَالسَّمَرِ: كېچىلىك يىغىلىشلار، كۆڭۈل ئېچىش كېچىلىكلىرى.

لَيْلَةٌ ج لَيَالٍ (اللَّيَالِي): بىر كېچە.

«لَيْلَةٌ مُمْطِرَةٌ»: يامغۇرلۇق كېچە.

«لَيْلَةُ العِيدِ»: بايرام كېچىسى.

«لَيْلَةٌ سَعِيدَةٌ»: بەختلىك كېچە.

اللَّيْلَةَ: بۈگۈن ئاخشام، بۈگۈن كېچە.

لَيْلَةُ العِيدِ الوَطَنِيِّ: دۆلەت بايرىمى ھارپىسىدا.

ذَاتَ لَيْلَةٍ: بىر كېچىسى، بىر ئاخشىمى.

اللَّيْلَةُ اللَّيْلَاءُ: قاپقاراڭغۇ كېچە.

أَلْفُ لَيْلَةٍ وَ لَيْلَةٍ: مىڭ بىر كېچە.

لَيْلَةٌ حَمْرَاءُ: قانلىق كېچە.

لَيْلَةُ القَدْرِ: قەدىر كېچىسى.

﴿لَيْلَةُ القَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾ «قرآن»: شەبى قەدىر (شەرەپ ۋە پەزىلەتتە) مىڭ ئايدىن ئارتۇقتۇر.

لَيْلِيٌّ: كېچىسى، كېچىنىڭ، كېچىلىك، كەچلىك.

مَدْرَسَةٌ لَيْلِيَّةٌ: كەچلىك مەكتەپ، كەچلىك كۇرس.

حَفْلٌ لَيْلِيٌّ: كېچىلىك سورۇن.

حَيَاةٌ لَيْلِيَّةٌ: كېچىلىك تۇرمۇش.

لِيْمٌ: شەكلى ۋە خاراكتېر جەھەتتە ئوخشاش،

ئەپلىشىش، يارىشىش.

هُوَ لِيمُ فُلَانٍ: ئۇ پالانىغا ئوخشاش.

لِيمُوزٌ: مايمۇن.

لَيْمُونٌ: لىمون.

شَرَابُ اللَّيْمُونِ: لىمون سۈيى.

لَيْمُونٌ حَامِضٌ: لىمون كىسلاتاسى.

عَصِيرُ اللَّيْمُونِ: لىمون سۈيى.

مُرَبَّى اللَّيْمُونِ: لىمون مۇراببasi.

لَيْنُوفَر: نىلۇپەر.

لِيْنٌ: يۇمشاقلىق، رايىشلىق، سىلىقلىق.

لِيْنُ الْعِظَامِ: سۆڭەكلەرنىڭ بوشاپ كېتىشى.

لِيْنُ الْعِيْشِ: پاراۋان تۇرمۇش.

لِيْنُ الْجَانِبِ: رايىش، مۇلايىم.

حُرُوفُ اللِّيْنِ (فِي عِلْمِ الصَّرْفِ): ا، و، ي ھەرپلىرى.

لَيْنٌ ج لَيْنُوْنَ: مۇلايىم، يۇمشاق، رايىش.

لُيُونَةٌ: يۇمشاقلىق، رايىشلىق، سىلىقلىق.

لَيَّاءُ: دېڭىز-ئوكيانلاردىن ئەڭ يىراق قۇرۇقلۇق.

لِيَةٌ: تۇغقانچىلىق، ئادراسمان.

لَيَّثَ يُلَيِّثُ تَلْيِيثًا: شىردەك بولدى.

لَيَّفَتْ يُلَيِّفُ تَلْيِيفًا الْفَسِيْلَةُ: خورمىنىڭ نوتىسى چوڭلاپ تالاسى كۆپەيدى.

لَيَّفَ الشَّيْءَ: خورما تالاسى بىلەن يۆيدى.

لَيَّقَ يُلَيِّقُ تَلْيِيقًا: يۇمشاتتى، ئۆچۈتتى.

لَيَّنَ يُلَيِّنُ تَلْيِينًا: يۇمشاتتى، نازاكەتلىك قىلدى، سىلىقلىدى.

لَيَّنَ الْبَطْنَ: قورساقنى بوشاتتى، ئىچىنى سۈرگۈزدى.

لَيِّنٌ ج لَيِّنُوْنَ وَ أَلْيِنَاءُ: مۇلايىم، يۇمشاق، رايىش، ئىتائەتچان.

لَيِّنُ الْعَرِيكَةِ - لَيِّنُ الْقَنَاةِ: مېھرىبان، يېقىملىق.

مَعْدَنٌ لَيِّنٌ: يۇمشاق مېتال.

لَيِّنَةُ الْعَرِيكَةِ: لەۋەن، ئۇماق، ئەۋرىشىم.